

**Betrouwbaar
drinkwater**

**Veerkrachtige
natuur**

JAARVERSLAG 2021

INHOUD

Deel I: OVER PWN	4	Deel IV: JAARREKENING	82
2021 in vogelvlucht	5	1 Geconsolideerde balans	83
Meerjarenoverzicht kerncijfers	6	2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening	84
Bericht van de algemeen directeur	8	3 Geconsolideerde kasstroomoverzicht	85
Ons verhaal van 2021	10	4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	87
Financiële resultaten	12	5 Algemene grondslagen	90
Vooruitblik	15	6 Grondslagen voor waardering	92
Trends en ontwikkelingen	18	7 Grondslagen voor bepaling resultaat	97
Innovatie en onderzoek	20	8 Grondslagen kasstroomoverzicht	99
Deel II: 2021 IN DETAIL	21	9 Financiële instrumenten en risicobeheersing	100
Leveringszekerheid	22	10 Toelichting op de geconsolideerde balans	101
Medewerkers en organisatie	26	11 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	115
Bronnen en waterkwaliteit	29	12 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	116
Natuur	37	13 Toelichting bij het geconsolideerd kasstroomoverzicht	123
Productie	42	14 Vennootschappelijke balans	124
Distributie	47	15 Vennootschappelijke winst- en verliesrekening	125
Klant	52	16 Toelichting vennootschappelijk algemeen	126
Deel III: GOVERNANCE	57	17 Toelichting vennootschappelijke balans	127
3.1 Corporate governance	58	18 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	140
3.2 Risicomanagement	61	19 Bezoldiging en vergoedingen	142
3.3 De directie	70		
3.4 De Raad van Commissarissen	71		
3.5 De Ondernemingsraad	76		
3.6 Verslag dochterondernemingen	78		

OVER DIT VERSLAG

Met dit jaarverslag legt PWN verantwoording af over haar activiteiten in het kalenderjaar 2021. Het jaarverslag heeft betrekking op N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, haar dochterondernemingen PWNT Holding B.V., Aquanet B.V. en De Kennemer Duincampings B.V.

Via zeven centrale thema's geven we inzicht in onze activiteiten en resultaten. De jaarrekening in deel IV is opgesteld conform Titel 9 boek 2 BW en de van toepassing zijnde Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening geeft de financiële positie per 31 december 2021 weer en de financiële transacties gedurende 2021.

DEEL I:

OVER PWN

1. 2021 in vogelvlucht
2. Meerjarenoverzicht kerncijfers
3. Bericht van de algemeen directeur
4. Ons verhaal van 2021
5. Financiële resultaten
6. Vooruitblik
7. Trends en ontwikkelingen
8. Innovatie en onderzoek

2021 IN VOGELVLUCHT

Onze missie

PWN zorgt altijd voor betrouwbaar drinkwater en veerkrachtige natuur. Het samenspel van drinkwater en natuur is belangrijk, het samenspel tussen blauw en groen. We nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid om de missie op een duurzame manier in te vullen.

Onze visie

PWN staat voor drinkwater én natuur en zet deze krachtige combinatie in om de leveringszekerheid en kwaliteit van ons drinkwater te borgen en de natuur in onze duinen te laten floreren. Dit doen we tegen een verantwoorde kostprijs en voor tevreden klanten.

We ronden de **renovatie van de voorzuivering Andijk I** succesvol af. Daarmee kwam onze productiecapaciteit van drinkwater weer op het gewenste niveau.

Tegelijkertijd zien we een **groeïende behoefte aan proceswater** voor industrie en datacenters. Daarvoor besloten we om met Evides een nieuwe joint venture op te richten, te weten NH Water. Deze organisatie wordt nog formeel opgericht.

Met de **oplevering van een nieuwe transportleiding** in de Kop van Noord-Holland losten we een van de laatste knelpunten in het transportnetwerk op.

Ook in 2021 bleef corona invloed hebben op onze werkzaamheden. Met name kantoormedewerkers bleven grotendeels vanuit huis werken, wat niet leidde tot grote verstoringen.

In de duinnatuur merkten we dat de coronamaatregelen tot extra bezoek leidden. Tegelijkertijd is er nog steeds sprake van een teveel aan stikstof. In 2021 kwam er meer aandacht voor de verontreiniging door PFAS.

Gelukkig vielen de klimaateffecten in de **zomer van 2021** mee, afgezien van enkele clusterbuien. Qua weer werd het een normale Nederlandse zomer, waardoor we nergens tekorten zagen ontstaan. Ook het chloridegehalte in het IJsselmeer bleef binnen de norm.

KERNCIJFERS

Totaal aantal aansluitingen: **827.032**

Bedrijfsresultaat (geconsolideerd): **€ 19,5 miljoen**

Solvabiliteit (geconsolideerd): **33,01%**

Afzet drinkwater in eigen voorzieningsgebied: **112 miljoen m³**

Aantal medewerkers (geconsolideerd): **685 fte**

Vooruitblik

De klimaatverandering staat ook bij PWN hoog op de agenda. We studeren op uitbreiding van de drinkwatervoorziening. Om onze bronnen robuuster te maken, ontwikkelen we plannen voor een natuurvriendelijke waterbuffer in het IJsselmeer.

MEERJARENOVERZICHT KERNCIJFERS

	2021	2020	2019	2018	2017
Klanten					
Aantal administratieve aansluitingen	827.032	817.780	811.770	804.160	795.593
Tarief per m3 kleinverbruik	€ 1,22	€ 1,20	€ 1,21	€ 1,24	€ 1,17
Vastrecht per woning eigen watermeter	€ 53,93	€ 53,50	€ 49,75	€ 48,77	€ 58,80
Vastrecht per woning met centrale watermeting	€ 48,53	€ 48,16	€ 44,77	€ 43,89	€ 47,70
Personeel					
Aantal fte ultimo jaar	685	659	645	597	580
Niet-financieel					
Eigen productie drinkwater x 1000 m3	94.275	96.411	92.521	92.799	91.353
Inkoop rein- en ruwwater x 1000 m3	17.782	18.409	17.057	19.259	17.374
Afzet drinkwater in eigen voorzieningsgebied x 1000 m3	112.057	114.820	109.578	112.058	108.727
Lengte hoofdleidingnet drinkwater in km	10.481	10.441	10.385	10.342	10.284
Terreinen in beheer in ha *	7.536	7.529	7.528	7.383	7.359
Financieel					
Netto-omzet (water) (x 1.000)	€ 178.200	€ 180.328	€ 169.331	€ 172.886	€ 178.689
Bedrijfsresultaat (x 1.000)	€ 19.553	€ 19.623	€ 18.524	€ 22.469	€ 26.545
Resultaat voor bijzondere baten en lasten (x 1.000)	€ 9.588	€ 8.172	€ 5.687	€ 8.610	€ 9.392
Winst voor rente, belastingen en afschrijvingen (x 1.000)	€ 62.467	€ 59.841	€ 58.618	€ 64.479	€ 79.543
Winstmarge (% van de bedrijfsopbrengsten) (x 1.000)	5,4%	4,5%	3,4%	5,0%	5,3%
Rente dekking (ICR)	1,8	1,6	1,4	1,6	1,6
Kasstroom uit operationele activiteiten (x 1.000)	€ 56.637	€ 48.649	€ 49.569	€ 46.138	€ 67.477

	2021	2020	2019	2018	2017
Eigen vermogen (x 1.000)	€ 258.189	€ 249.065	€ 241.239	€ 236.197	€ 236.197
Werkzaam vermogen (x 1.000)	€ 616.036	€ 667.483	€ 595.470	€ 622.154	€ 622.154
Totaal rentedragende schulden (x 1.000)	€ 443.246	€ 422.945	€ 413.667	€ 424.389	€ 491.164
Investeringsuitgaven (x 1.000)	€ 64.333	€ 70.824	€ 67.975	€ 43.618	€ 54.789
Solvabiliteit	33%	32%	33%	33%	28%
Vewin Benchmark **					
Kosten per m3 afgeleverd drinkwater	nrb	1,74	1,71	1,73	1,76
Kosten per aansluiting:					
Belastingen	nrb	1	1	0	0
Vermogenskosten	nrb	25	24	26	30
Afschrijvingen	nrb	46	46	49	46
Operationele kosten	nrb	151	142	146	145
		223	213	220	221

* De terreinen in beheer zijn niet direct te herleiden naar de materiële vaste activa in de jaarrekening doordat een deel van de terreinen in beheer van PWN, eigendom zijn van de provincie.

** Benchmark gegevens 2021 zullen in de jaarrekening 2022 worden gepubliceerd. Deze benchmark is voor de gehele sector en dient ter vergelijking.

Paulien Pistor

Algemeen directeur PWN

Bericht van de algemeen directeur

Een wereld in versnelling vraagt om verbinding

Toen ik in juli vorig jaar aantrad als directeur van PWN, voelde ik me meteen erg welkom. Ik werd hartelijk en warm ontvangen en merkte dat mijn collega's enorm gedreven zijn om mij mee te nemen in de wereld van drinkwater en natuur. Zo voerden we in de eerste maanden al mooie gesprekken en maakte ik kennis met de meest bijzondere natuur, installaties en zuiveringsconcepten.

Doordat ik - ondanks de coronabeperkingen - zo uitgebreid kon kennismaken, kon ik mezelf ook goed verbinden met dit bedrijf en haar ambities. Er is een duidelijke koers in de vorm van een gedegen ondernemingsvisie en we hebben ons directieteam verder versterkt. En met de komst van Martine Lodewijk op 1 december zijn alle directieposities weer goed ingevuld.

Dat is maar goed ook, want er moet de komende jaren veel gebeuren. De wereld lijkt in een versnelling gekomen en grote thema's vragen onze volle aandacht. Onze missie om altijd voor betrouwbaar drinkwater en veerkrachtige natuur te zorgen is in deze wereld van wezenlijk belang.

Duurzaamheid, klimaat en technologie

Allereerst staat duurzaamheid als thema op ons netvlies. Binnen het programma PWNergy zetten we al mooie stappen specifiek gericht op CO₂-reductie en klimaatbestendigheid. Voor volgend jaar (2022) gaan we duurzaamheid bij PWN verbreden in de zin van circulariteit. Tegen 2023 kijken we nog breder en betrekken we ook onze impact op armoede, corruptie en mensenrechten bij de verduurzaming van onze activiteiten.

Nauw daaraan verbonden is de uitdaging van de energietransitie, die zich vanuit ons perspectief vooral in de ondergrond afspeelt. Komen er nieuwe warmtenetten en gaan die straks harmonieus samen met het drinkwaternet? Dat is in veel gemeenten een belangrijk vraagstuk, waarvoor veel samenwerking en onze proactieve benadering nodig zijn.

Ons antwoord op het veranderende klimaat draait enerzijds om voorbereiding van de natuur op nieuwe verschijnselen zoals clusterbuien en extreme droogte. Wat het veranderende klimaat betreft, vormen we ons nu een goed beeld van de impact hiervan op onze duingebieden, zodat we daar het beheer en de recreatieve mogelijkheden op af kunnen stemmen.

Daarbij streven we naar een veerkrachtig ecosysteem, dat goed om kan gaan met zowel korte verstoringen als permanente veranderingen.

Anderzijds denken we nu al na over bescherming van de leveringszekerheid op langere termijn. Daarvoor werken we actief scenario's uit voor de toekomst van de drinkwatervoorziening. De langetermijnverkenningen voor het vergroten van onze drinkwaterproductiecapaciteit en een klimaatbuffer in het IJsselmeer zijn hier concrete voorbeelden van. Met het IJsselmeer als onze belangrijkste bron is het van groot belang dat we ons verbinden met de vele partners rond het IJsselmeer om alle belangen af te stemmen en mee te wegen.

Dan is er natuurlijk ook de coronapandemie, een thema waar we voorlopig nog niet van af zijn. We kunnen er maar beter rekening mee houden dat het coronavirus - al dan niet in golven - ons de komende tijd parten blijft spelen. Bij PWN voeren we gesprekken over hoe we beter met de coronasituatie kunnen omgaan; met nieuwe manieren van samenwerken en gedeeltelijk thuiswerken.

Dit raakt op zijn beurt weer de verdere digitalisering in onze organisatie. De technologie versnelt, ook bij PWN. We maken steeds meer gebruik van data en we willen toe naar digitale

technieken die ons werk naadloos ondersteunen. Tegelijkertijd zien we uitdagingen op de arbeidsmarkt om geschikte mensen te vinden, met ons te verbinden en bij ons te houden. We moeten ons daardoor misschien nog wel meer door technologie laten ondersteunen, zonder de menselijke maat uit het oog te verliezen.

Samen verbinden

Hoe gaan we zo goed mogelijk met al deze ontwikkelingen om? Verbinding is daarvoor essentieel. In vol vertrouwen investeren in coalities en samenwerken met soms totaal andere disciplines. Dit wordt dé uitdaging van de komende tijd. Het anker bij grote veranderingen, een veilig vangnet als we met elkaar en partners balanceren in turbulente tijden. Door intensiever samen te werken - binnen en buiten PWN - zullen we grenzen zien vervagen. We gaan meer naar buiten, en 'buiten' komt steeds vaker binnen.

Verbinden wordt zo een steeds wezenlijker deel van onze opdracht. Juist als we dit doen vanuit zoveel mogelijk verschillende achtergronden en perspectieven betekent dit een verrijking van ons werk. Het leidt ook tot rijkere oplossingen voor de vraagstukken van morgen. Daarom is diversiteit zo belangrijk voor PWN. Iedereen moet zich bij ons thuis en welkom voelen, zoals ook ik mij meteen vanaf dag één ontzettend thuis heb gevoeld.

Want PWN is bovenal een mensenbedrijf, waar medewerkers zich met hart en ziel inzetten voor drinkwater en natuur in Noord-Holland. Mensen die wendbaar meebewegen en met een open blik steeds kijken naar wat er wél kan. Via die open blik, verbonden met onze wereld, blijft PWN in haar kracht staan, klaar om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Ik voel me dankbaar dat ik daaraan kan bijdragen.

Ons verhaal van 2021

De druk op onze bronnen neemt toe

Ook in 2021 zagen we een grote vraag naar ons water, terwijl de druk op onze bronnen groter wordt. Klimaatverandering, schadelijke stoffen en een groeiende bevolking maken dat we de komende jaren actief nadenken over het drinkwatersysteem in onze provincie. We ontwikkelen plannen om onze productie te vergroten, onze bron te versterken en de drinkwatervraag te verminderen.

We constateerden eerder al dat we meer capaciteit in Andijk nodig hebben. Ook was de voorzuivering (Andijk I) al langere tijd dringend aan renovatie toe. Als gevolg hiervan zou onze totale productiecapaciteit vooral tijdens droge zomers onvoldoende zeker zijn. Renovatie van Andijk I werd van cruciaal belang. We hebben afgelopen jaren alles op alles gezet om deze installatie te renoveren, terwijl hier de productie deels doorging. In mei 2021, net voor de zomer, ronden we dit project met succes af.

Tegelijkertijd zien we in de zakelijke markt een groeiende behoefte aan proceswater. Het is in veel gevallen niet nodig om water van drinkwaterkwaliteit te gebruiken voor industrie. Veel industrieën en grote datacenters hebben behoefte aan een andere kwaliteit water voor hun processen. PWN heeft daarom in 2021 besloten om NH Water op te richten, een joint venture met Evides, om de kennis rond industriewater te bundelen om toekomstige klanten te bedienen. NH Water wordt naar verwachting in 2022 opgericht.

Aan de distributiekant hebben we gewerkt aan knelpunten in het transportnetwerk. In de kop van Noord-Holland leverden we

een nieuwe leiding op en startten we de werkzaamheden op voor een tweede leiding naar Den Helder. Tegelijkertijd sloten we nieuwbouw aan, saneerden we oude leidingen en werkten we mee aan reconstructies van gemeenten. We zien hierbij dat onze werkzaamheden aan ons leidingnet jaarlijks toenemen als gevolg van het totaalpakket aan werkzaamheden nieuwbouw, reconstructies en saneringen.

Bij de technische kant van onze drinkwaterproductie en -distributie hebben wij nog steeds te maken met een krappe arbeidsmarkt. Achter de schermen verbeterden we processen en systemen rond HRM. Er kwam nieuwe software en meer helderheid over functies en ontwikkeltrajecten. Ook ontstaan er nieuwe ideeën over duurzame inzetbaarheid en thuiswerken.

Corona bleef onze mensen en organisatie parten spelen. Veel kantoormedewerkers werkten ook in 2021 grotendeels thuis, al was er in de zomer gelukkig weer meer ruimte om elkaar op kantoor te ontmoeten. Voor onze collega's in de buitendienst zoals monteurs, inspecteurs en boswachters betekenden de versoepelingen sinds maart dat zij grotendeels hun normale werkzaamheden weer konden uitvoeren.

In de duingebieden merkten we de effecten van corona ook. Net als in 2020 was het er aanzienlijk drukker dan gebruikelijk. Veel bezoekers zochten de natuur op als tegenhanger van het vele thuiswerken. Ook trokken onze gebieden bezoekers die voor het eerst in de duinen kwamen. Onze boswachters voelden daardoor de druk om dit in goede banen te leiden en bezoekers op de regels te wijzen. Op gezette tijden maakte corona ook dat we onze faciliteiten voor het publiek gesloten moesten houden.

In de natuur blijft stikstof ons bezighouden. We hebben ons in 2021 opnieuw ingezet om dit onderwerp onder de aandacht van besluitvormers te brengen. Daarnaast zien we de groeiende belangstelling voor de effecten van PFAS, niet alleen voor de natuur maar ook voor drinkwater en de innamekwaliteit van water in het bijzonder. Een brede werkgroep bij PWN brengt de risico's in kaart op het vlak van flora en fauna, natuurherstelprojecten, openduininfiltratie, grondwater en de strategische grondwaterreserve.

Klimaatverandering staat steeds hoger op onze agenda, met gevolgen voor zowel de natuur als onze drinkwaterbron. Als een van de maatregelen om hier voor de langere termijn beter mee om te gaan geldt onze studie naar een natuurvriendelijke klimaatbuffer in het IJsselmeer bij

Andijk. Met een klimaatbuffer werken we aan een stabiele zoetwaterbron voor de drinkwatervoorziening. Dit gaat samen met natuurontwikkeling en verduurzaming. We onderzochten de mogelijkheden samen met Rijkswaterstaat en konden in 2021 het vooronderzoek afronden. Vanaf volgend jaar starten we met het technisch ontwerp en financiële ramingen. Verder zien we, parallel aan de visie van de provincie Noord-Holland, goede kansen voor klimaatmitigatie in de binnenduinrand. Juist deze gebieden gaan onze provincie helpen om natuur, recreatie en waterberging beter in balans te brengen.

Gelukkig vielen de klimaateffecten in de zomer van 2021 mee, afgezien van enkele clusterbuien. Qua weer werd het een normale Nederlandse zomer, waardoor we nergens tekorten zagen ontstaan. Ook het chloridegehalte in het IJsselmeer bleef binnen de norm.

FINANCIËLE RESULTATEN

	2021	2020
Totaal aantal aansluitingen	827.032	817.780
Huishoudelijke en klein zakelijke aansluitingen	818.338	808.294
Groot zakelijke aansluitingen	8.694	9.486

De bruto levering van drinkwater over 2021 bedroeg 112,1 miljoen m³ (2020: 114,8 miljoen m³). Het gemiddelde niet in rekening gebracht verbruik (NIRG) over een periode van 6 jaar bedraagt 6,65% (2020: 6,37%) waardoor de netto drinkwaterafzet uitkomt op 104,6 miljoen m³ (2020: 107,5 miljoen m³). De bijbehorende drinkwateromzet komt daarmee op € 177,1 miljoen (2020: € 178,8 miljoen). De omzet en afzet in 2021 zijn daarmee lager dan in 2020, waarbij 2020 een uitzonderlijk jaar was als gevolg van Covid-19 in combinatie met droog en warm weer en 2021 meer regulier is en in lijn met het 2021 jaarplan.

Over 2021 bedroegen de kosten voor het natuurbeheer en recreatievoorzieningen € 5,7 miljoen (2020: € 5,4 miljoen). € 4,2 miljoen hiervan had betrekking op het beheer van de waterwingebieden, dit is gelijk aan 2020. Deze zijn een essentieel onderdeel van ons drinkwaterzuiveringsproces. Tegenover de resterende kosten voor natuurbeheer staan externe opbrengsten, zoals subsidies, parkeeropbrengsten en verkoop van duinkaarten.

Het totaal aantal administratieve drinkwateraansluitingen bedroeg eind 2021: 827.032 (eind 2020: 817.780). Het aantal zakelijke aansluitingen hiervan komt op 8.694 (eind 2020: 9.486). Door een herijking van de onderliggende definities is een eenmalig verschil ontstaan tussen groot zakelijke aansluitingen en huishoudelijke en klein zakelijke aansluitingen. Zakelijk wordt hierbij gedefinieerd als 'alle aansluitingen met een vastrechttaarif anders dan standaard'.

Financieel resultaat

Het nettoresultaat over 2021 bedraagt € 11,2 miljoen positief (2020: € 7,7 miljoen). Het positieve financiële resultaat wordt direct gebruikt ter versterking van het eigen vermogen, na aftrek van dividend (€ 0,6 miljoen), dit om ook in de toekomst drinkwaterlevering en behoud van kwaliteit te garanderen.

Personeelskosten

De totale personeelskosten zijn in 2021 gestegen. De toename wordt veroorzaakt door een groter aantal fte bij PWN. Het aantal fte ultimo 2021 is ten opzichte van 2020 toegenomen van 659 naar 685 (geconsolideerd). PWN heeft er bewust voor gekozen om meer personeel in dienst te nemen in plaats van in te huren, zodat kennis in de organisatie wordt geborgd. Daarnaast heeft er een CAO-verhoging van het loon plaatsgevonden in januari 2021 van €70 per maand per medewerker. De pensioenlasten zijn tevens gestegen, doordat de eigen bijdrage van werkgever is verhoogd.

Kasstromen en financieringsbehoefte

De totale financieringsbehoefte in 2021 komt uit op € 50,8 miljoen. De oplopende financieringsbehoefte gedurende het jaar komt voornamelijk voort uit hogere investeringsuitgaven van € 64,3 miljoen en aflossingen op leningen van € 36,9 miljoen, waarvan een eindaflossing van € 25 miljoen in oktober 2021. Over 2021 heeft PWN een operationele cashflow van € 56,6 miljoen.

In 2020 heeft PWN een nieuw contract met de Europese Investeringsbank (EIB) afgesloten. In totaal wordt er € 100 miljoen beschikbaar gesteld voor de komende vier jaar. Hierbij kan PWN tranches opnemen van minimaal € 20 miljoen per keer. In samenwerking met haar treasury adviseur verkent PWN continu de markt voor aan te trekken financiering. Dit wordt besproken in de treasury commissie. Op basis van de beschikbare informatie voorziet PWN geen moeilijkheden ten aanzien van het aantrekken van de benodigde financiering.

Financiële ratio's

Vanwege de omvang van de investeringen van PWN is externe financiering noodzakelijk. Voor het aantrekken hiervan is PWN aan regels gebonden door de Drinkwaterwet, het bijbehorende Drinkwaterbesluit en afgesproken convenanten met financiers van PWN. De wet bepaalt onder andere dat de kosten die PWN maakt voor zowel het eigen als het vreemd vermogen onder

een vastgesteld kengetal (Weighted average cost of capital - WACC) moeten blijven. Daartoe voert PWN een strak financieel beleid. Conform de afgesproken convenanten met de financiers van PWN stuurt PWN op een drietal ratio's (convenanten), te weten: solvabiliteit, leverage ratio en interest coverage ratio (ICR). PWN heeft in 2021 voldaan aan alle financiële ratio's van haar financiers en de verplichtingen vanuit de Drinkwaterwet, wat hieronder per ratio verder wordt toegelicht.

Solvabiliteit

De solvabiliteit is een belangrijke graadmeter voor de continuïteit van de organisatie. De solvabiliteit geeft op de balans de verhouding weer van het eigen vermogen ten opzichte van het totaal vermogen. In 2021 bedroeg onze solvabiliteit 32,98 % (2020: 32,05 %). Hiermee voldoen wij aan de doelstelling van een minimale solvabiliteit van 30%, zoals afgestemd met de Raad van Commissarissen. Daarnaast is de liquiditeitspositie een belangrijke graadmeter. Deze wordt vanuit de treasury commissie per kwartaal gemonitord op basis waarvan de hoogte van de benodigde financiering wordt bepaald. Dit wordt vervolgens wekelijks operationeel gemonitord. PWN heeft voldoende liquide middelen om aan haar korte termijn verplichtingen te voldoen, waarbij er ook aanvullend gebruik gemaakt kan worden van een rekening courant bij de huisbank en kasgeldleningen bij financiers.

Leverage ratio

Naast de solvabiliteit stuurt PWN op de leverage ratio (netto schuldpositie ten opzichte van de operationele cashflow). Deze verhouding mag conform de huidige convenanten met enkele banken maximaal 7,5:1 zijn. Ultimo 2021 bedraagt deze ratio 7,0:1 (2020: 6,9:1).

Interest coverage ratio (ICR)

Het laatste convenant betreft de ICR (Bedrijfsresultaat / Rentelasten). Deze ratio moet minimaal 1 bedragen. De ICR ultimo 2021 bedraagt 1,77 (2020: 1,58).

Weighted Average Cost of Capital (WACC)

Drinkwaterbedrijven zijn door een maximale WACC (onderdeel drinkwaterwet) beperkt in het realiseren van winst. De WACC wordt door de minister vastgesteld en is voor 2021 vastgesteld op een maximum van 2,75%. Ultimo 2021 is de WACC voor PWN naar verwachting rond 2,6% (2020: 2,867%). Dit betreft een voorlopige berekening van de WACC. Deze berekening wordt tijdens het opstellen van het bedrijfsverslag gefinaliseerd. Hiermee voldoet PWN naar verwachting aan de gestelde norm. In 2020 was er sprake van een kleine overschrijding van de WACC. De overschrijding van de WACC 2020 is verdisconteerd in de drinkwatertarieven 2022. Dit heeft geresulteerd in een lagere stijging van het drinkwatertarief 2022.

Treasury

De treasuryfunctie bij PWN richt zich in belangrijke mate op de financiering en de beheersing van de renterisico's en -lasten.

De contouren waarbinnen besluiten worden genomen op het gebied van treasury zijn vastgelegd in het treasurystatuut.

- Binnen PWN wordt aan de treasury-activiteiten geen winstverantwoordelijkheid toegekend. De primaire taak van treasurymanagement is het beheren en beheersen van de financiële posities die voortvloeien uit de normale bedrijfsvoering en wel op een zodanige wijze dat:
 - de daaraan verbonden risico's worden beheerst;
 - de daarmee gepaard gaande kosten worden beperkt.

De treasuryfunctie wordt binnen PWN uitgevoerd door de treasury commissie, welke verantwoordelijk is voor de uitvoering van het door de Raad van Commissarissen goedgekeurde treasurybeleid. De beschikbare middelen worden binnen de eigen organisatie aangewend.

In 2021 is er voor € 36,9 miljoen afgelost (2020: € 65,7 miljoen). Dit betreft € 25 miljoen aan eindaflossingen en € 11,9 miljoen aan reguliere aflossingen. Daarnaast hebben wij in 2021 voor € 30 miljoen (2020: € 75 miljoen) aan nieuwe financiering aangetrokken. De nieuwe financiering heeft PWN tegen een gunstige marktrente aan kunnen trekken.

Financiële instrumenten

PWN hanteert rente- en valutamanagement ter beheersing van de rente- en valutaresultaten en bescherming van balansverhoudingen tegen de nadelige invloed van rente- en valutabewegingen. In een periode van 12 maanden mag het renterisico niet meer bedragen dan 15%. Het percentage renterisico geeft de verhouding weer tussen de omvang van leningen waarbij de rentecoupon/percentage niet bekend/onzeker is en de omvang van de totale leningenportefeuille. De onzekere rente treedt bijvoorbeeld op bij leningen die geherfinancierd moeten worden. Deze eis is vastgelegd in het treasurystatuut, welke in 2021 geactualiseerd is. De financiële instrumenten worden alleen gebruikt voor het afdekken van renterisico's.

PWN heeft in 2021 alleen payer swaps als rente- en valuta-instrumenten in portefeuille. Een payer swap is een swap ter dekking rentestijging, waarbij we een vaste rente betalen en variabele rente verrekenen en daarmee zekerheid hebben over de rentekosten.

Vier payer swaps kenden een Mutual Termination Clause (MTC). PWN heeft in 2019 een traject ingezet en afgerond om een zogenaamde doorzakconstructie toe te passen op de payer swaps met een MTC. Dit houdt specifiek in dat op het moment dat de aan de payer swaps gekoppelde leningen

aflopen, de payer swaps worden overgedragen aan een van onze kredietverstrekkers. De overdracht vindt plaats voordat een van de partijen de MTC in kunnen roepen. Hiermee loopt PWN niet langer het risico over het invoeren van deze MTC's. In 2020 heeft de eerste doorzakconstructie plaatsgevonden waardoor er nog drie resterende. Deze doorzakconstructies zullen in 2022 en 2023 worden geëffectueerd. In de waardering van de payer swaps met een MTC is er rekening gehouden met de doorzakconstructie, zodoende hebben deze posities net als in 2020 een significant lagere marktwaarde ten opzichte van 2019.

De resterende payer swap instrumenten die PWN heeft, hebben in 2019 een iets lagere negatieve waarde gekregen als gevolg van deze doorzakconstructie. Met het effectief worden van een van de vier doorzakconstructies en de renteontwikkelingen is deze negatieve waarde ook in 2021 verder gedaald. Doordat PWN deze instrumenten tot einde looptijd aanhoudt (ter dekking van de variabele rente), brengt deze waarde op zichzelf geen risico met zich mee. Dit komt doordat de waarde van deze instrumenten aan het einde van de looptijd nihil is. In de jaarrekening wordt op deze instrumenten een nadere toelichting gegeven, zie hiervoor paragraaf 10.8.

Vooruitblik

Versterking voor meer veerkracht

De komende jaren werken we verder aan versteviging van ons drinkwatersysteem. We maken het klimaatbestendig, bereiden het voor op verdere bevolkingsgroei en werken perspectieven uit voor ons drinkwater op lange termijn. Ook gaan we door met ons werk in de natuur, ontwikkelen we robuuste bronnen, en zetten we ons omgevingsmanagement in om de energietransitie goed te laten samengaan met het drinkwaterbelang in onze provincie.

Voor 2022 heeft PWN vier speerpunten benoemd: leveringszekerheid, digitale transformatie en medewerkers & organisatie, kansen in de binnenduinrand (biodiversiteit).

Leveringszekerheid

Om altijd betrouwbaar drinkwater te leveren, moet het drinkwatersysteem van PWN in de komende jaren verder klaar worden gemaakt voor de toekomst. In 2021 zetten we al goede stappen voor een toekomstbestendige drinkwaterlevering door PWN. Voor 2022 is het van belang om de basis verder op orde te brengen, zoals het efficiënt inrichten van de processen, focus op assetmanagement en een vervolg te geven aan de verrichte onderzoeken, zoals de handelingsperspectieven. In 2022 werken we verder aan de Klimaatbuffer IJsselmeer en de uitvoering van het nieuwe beleid voor industriewater. Ook werken we verder aan het vergroten van onze productiecapaciteit, onder meer door verder onderzoek naar de haalbaarheid van de lange termijn handelingsperspectieven.

Digitale transformatie

Het SAP ERP-systeem bij PWN is niet meer toekomstbestendig, zowel vanuit de leverancier als vanuit de functionaliteit voor onze organisatie. Tegelijkertijd is er de ontwikkeling dat onze wereld steeds meer digitaal wordt. Dit schept allerlei kansen voor ons drinkwaterbedrijf, zoals op het gebied van kunstmatige intelligentie, data, metingen en voorspellend onderhoud. Deze twee ontwikkelingen komen bij elkaar in de nieuwe digitale visie, geënt op de hoofdonderdelen van ons bedrijf. Belangrijke thema's als data gedreven, toekomstgericht en cybersecurity komen hierin terug. De visie is in 2021 door de directie vastgesteld.

Als eerste stap in deze digitale transitie zijn we nu volop bezig om de vervanging van het ERP-systeem voor te bereiden. Een programma dat veel impact heeft op de interne organisatie. Daarom zoeken we eerst aan de hand van scenario's naar de best mogelijke software en manier van implementeren. In 2022 nemen we hierover een besluit, waarna we kunnen overgaan tot een programmaplan en uitvoering. PWN heeft

cyberveiligheid hoog op de agenda staan en is continu bezig met het verbeteren van haar informatiebeveiliging. We beveiligen onze informatiesystemen om incidenten te voorkomen en eventuele schade te beperken. Voor cybersecurity kennen we inmiddels een goede uitvoerende organisatie. In 2021 richtten we ook een security board op. Intern is het gesprek op gang gekomen over het menselijk gedrag rond cybersecurity.

Medewerkers & organisatie

In 2022 versterken we de samenhang tussen de nieuwe middelen, instrumenten en beleid op het gebied van HRM. De basis ligt er, er is nu tijd en aandacht nodig om hiermee aan de slag te gaan met als doel voldoende, kwalitatief goede, gezonde en tevreden medewerkers om de organisatiedoelen te realiseren. Per team maken we een formatieplan voor de middellange termijn. Ook ontwikkelen we beleid en instrumenten om de duurzame inzetbaarheid in de organisatie verder te ondersteunen. En we gaan actief aan de slag om medewerkers te ondersteunen bij procesgericht werken en de digitale transformatie.

Kansen in de binnenduintrand (biodiversiteit)

Behoud en versterking van de biodiversiteit in de duinen staat onder druk door het veranderend klimaat (o.a. zeespiegelstijging, clusterbuien, droogte) toenemende recreatie (de coronapandemie heeft de stijgende trend nog eens extra versterkt) en gebiedsvreemde stoffen (met name veel aandacht voor de effecten van stikstof). Het duingebied kan in functies versterkt, verbeterd en beschermd worden door grenzend aan de natura2000 terreinen overgangsgebieden te creëren (beleid van rijksoverheid). Het eerder opgestelde coalitieakkoord van de provincie benoemt met name ambities in het binnenduintrand gebied. PWN heeft naast haar opgave voor behoud en versterking van biodiversiteit ook een groot drinkwaterbelang in de duinen, en wellicht op termijn in de landzijde van de duinen, de zogenoemde binnenduintrand.

Het door PWN opgestelde perspectief op de binnenduintrand is een pleidooi voor versterking van natuurwaarden cq biodiversiteit, in combinatie met maatschappelijke functies. De kansen hiervoor liggen vooral in de overgangsgebieden tussen het duin- en polderlandschap. Hier is het waardevol voor de toekomst om, waar mogelijk en zinvol, verschillende functies zo effectief mogelijk te combineren. In 2021 is er naast de bestaande beheerorganisatie bij Natuur en Beleving een projectorganisatie gevormd. De projectorganisatie zet zich in voor het realiseren van maatregelen die bijdragen aan versterking van biodiversiteit, stroomlijnen van recreatie, en verminderen van effecten van stikstof op verschillende manieren. Deelnemen in samenwerkingsverbanden, uitvoeren van provinciaal beleid, particuliere initiatieven ondersteunen, het faciliteren van andere organisaties en het geven van voorlichting zijn daar een onderdeel van.

Duurzaamheid

Het duurzaamheidsbeleid bij PWN richt zich op drie pijlers: CO₂-neutraal worden in 2050, klimaatbestendig worden en samenwerken met gemeenten rond de energietransitie. Daarnaast is er aandacht voor circulariteit en duurzaam ondernemen. PWN is zich aan het voorbereiden op de duurzaamheidsverslaggeving, welke vanaf boekjaar 2023 verplicht is.

Voor de eerste pijler, CO₂-neutraal worden, hebben wij als doelstelling om volledig emissievrij en circulair te zijn in 2050. Als tussenstap willen we in 2030 de helft van onze CO₂-voetafdruk hebben gereduceerd. Tegen die tijd willen we ook een belangrijke stap hebben gezet om de ketens van onze grondstoffen, processen en producten te sluiten. Het einddoel in 2050 is helder omschreven. Tegen die tijd:

- wekt PWN al haar elektriciteit CO₂-vrij op.
- zijn de gebouwen van PWN CO₂-vrij (in constructie, onderhoud en gebruik).
- zijn al onze grondstoffen, producten en processen circulair.
- is alle mobiliteit en transport bij PWN emissieloos.
- kent PWN een klimaatneutraal natuursysteem.

PWN sluit zich met deze doelstellingen aan bij het Klimaatakkoord. In de komende periode stellen we het eerste maatregelenpakket samen dat tot 2025 wordt uitgevoerd. Leidend daarvoor is het effect op CO₂-reductie. Ook maken we inzichtelijk welke maatregelen tot 2030 noodzakelijk zijn om onze doelstelling te halen, binnen de randvoorwaarde dat deze niet ten koste van de primaire processen gaan.

De tweede pijler, klimaatbestendig worden, betreft niet alleen onze drinkwaterproductiemiddelen maar ook onze natuurgebieden. Het klimaatsignaal van het KNMI in 2021 wees er al op dat we veel meer rekening moeten gaan houden met extremen. Ondertussen verwachten we in 2023 een vertaling van het IPCC-rapport door het KNMI voor de Nederlandse situatie. In afwachting daarvan inventariseren we nu alvast in de hele organisatie wat we op dit moment al aan maatregelen treffen. Rekening houdend met veel onzekerheden werken we daarna aan verschillende scenario's voor investeringen in de klimaatbestendigheid.

Voor de derde pijler werken we nauw samen met gemeenten. Zij krijgen te maken met een zeer grote opgave om de warmte- en energietransitie goed te laten verlopen. Daarom werken we met zoveel mogelijk gemeenten en andere ketenpartners samen om synergievoordelen te halen waarbij het drinkwaterbelang ons uitgangspunt is.

Financieel

Voor 2022 verwachten wij om binnen PWN (enkelvoudig), onder normale omstandigheden, uit te komen op een positief financieel resultaat dat iets hoger is begroot dan het resultaat over 2021. De begroting 2022 is gebaseerd op de reguliere drinkwaterafzet en daarbij behorende kosten, waarbij in de begroting en het vaststellen van de tarieven rekening is gehouden met toekomstige investeringen voor de leveringszekerheid van het drinkwater. Er zijn echter onzekerheden in de begrote kosten voor 2022 door externe factoren, zoals de oorlog tussen Rusland en Oekraïne, resulterend in stijgende energieprijzen en relatief hoge inflatie. PWN monitort hierop continu en stelt de prognoses bij waar nodig. Voor de bepaling van de drinkwatertarieven 2023 wordt geanalyseerd in welke mate deze stijging opgenomen moet worden in de toekomstige tarieven.

Het investeringsniveau zal circa € 70 miljoen bedragen. In 2022 gaan we voor circa € 91,5 miljoen externe financiering aantrekken voor het herfinancieren van bestaande leningen en het financieren van investeringen. Voor 2022 heeft PWN vanuit de in 2020 vastgestelde ondernemingsvisie de belangrijkste vier aandachtspunten (speerpunten) geprioriteerd. Dit zijn leveringszekerheid drinkwater, Digitale transformatie, Medewerkers & organisatie en Kansen in de Binnenduinrand (Biodiversiteit). PWN heeft haar drinkwatertarief voor 2022 verhoogd met 2,2%.

Ook in 2022 verwacht PWN geen problemen met de levering en kwaliteit van het drinkwater als gevolg van COVID-19. Het drinkwater is zeer goed beschermd tegen alle virussen, inclusief het coronavirus, omdat dit altijd standaard onderdeel

is van ons zuiveringsproces. Daarnaast heeft PWN een continuïteitsplan opgesteld specifiek voor de nog steeds heersende pandemie. In dit plan staan maatregelen om de verspreiding van het virus te voorkomen, maar ook bijvoorbeeld maatregelen en de handelswijze wanneer het virus tot personeelsuitval leidt. Hierbij wordt nauwlettend naar de adviezen van de Rijksoverheid gekeken. Door de volautomatische procesvoering, de mogelijkheid om vanuit huis te werken, de eigen noodstroomvoorziening en voorraden hulpstoffen, is PWN in staat om bij een pandemie de continuïteit van de drinkwaterlevering te garanderen. PWN sluit hiermee aan bij het Vewin standpunt van de gezamenlijke drinkwaterbedrijven. Om tijdig te kunnen sturen heeft PWN een Regieteam benoemd, dat contacten onderhoudt met overheidsinstanties en de continuïteit van de bedrijfsvoering monitort.

Ondanks COVID-19 blijven de operationele activiteiten van PWN en een merendeel van haar dochters doorgang vinden. Interne analyse en het afgelopen jaar hebben aangetoond dat het debiteurenrisico voor PWN licht toeneemt, echter wordt dit risico continu gemonitord om tijdig maatregelen te kunnen treffen. Uit interne analyse, met diverse uiteenlopende scenario's, blijkt dat de huidige impact niet significant is.

De Kennemerduin Campings (KDC) hebben in 2021 een zeer succesvol jaar achter de rug, ondanks de beperkingen wegens COVID-19. In de reisbranche is het gebruikelijk om de reizigers te compenseren met waardebonnen, dit heeft in 2021 dan ook plaatsgevonden. De verwachting is dat 2022 een goed seizoen wordt, doordat reizigers Nederland als vakantiebestemming ontdekken.

Tezamen met de stand van de liquide middelen verwacht KDC het komende jaar geen problemen met de continuïteit.

Uit interne analyse en ervaringen van de afgelopen twee jaar blijkt dat COVID-19 geen materiële impact heeft op de huidige financiële positie van PWN. PWN heeft de beschikking over een kredietfaciliteit bij de huisbankier. Ook is er geen aanwijzing dat het aantrekken van externe financieringen op problemen zal stuiten. PWN heeft hiervoor in 2021 haar mogelijkheden voor financiering in kaart gebracht en in de treasury commissie besproken en deze informatie met de RvC gedeeld. Onderdeel van de mogelijkheden van PWN is de in 2020 gesloten overeenkomst met de Europese Investeringsbank (EIB) voor het aantrekken van € 100 mln. voor het financieren van het investeringsprogramma voor de periode 2021-2025, waarbij ultimo 2021 nog een bedrag van € 70 mln. tot beschikking staat voor PWN. Er is dan ook geen twijfel over de continuïteit van PWN.

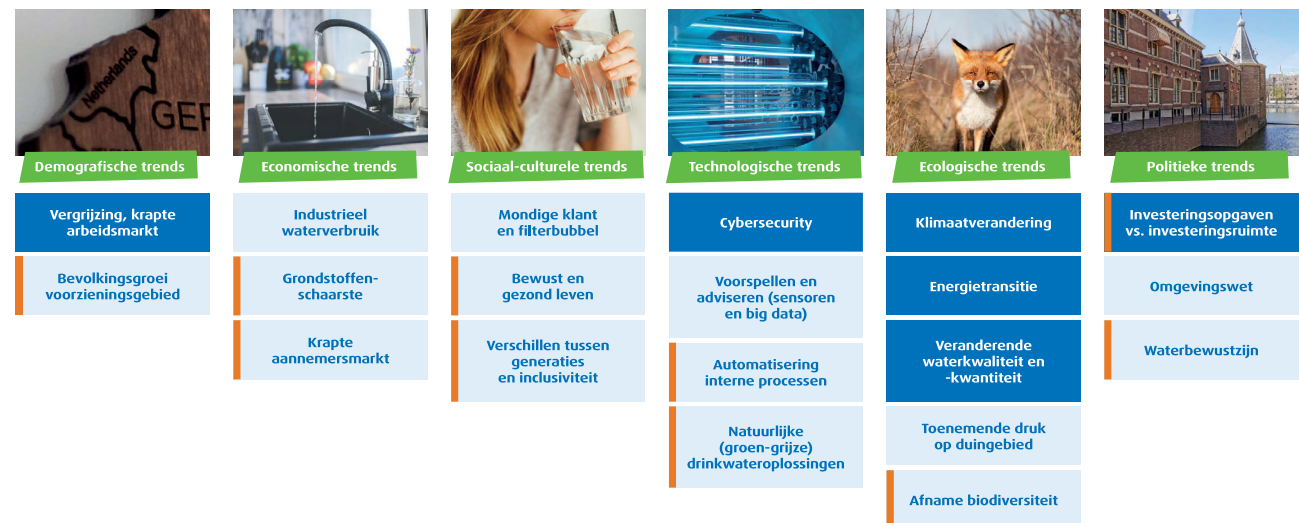
Trends en ontwikkelingen

Grote ontwikkelingen in een snel veranderende wereld

Het maken van betrouwbaar drinkwater aan het einde van een rivierdelta blijft ons uitdagen. Er komen veel ontwikkelingen op PWN af en we staan daarnaast ook voor een van de grootste transitie van deze tijd; de energie- en grondstoffentransitie.

Een omgevingsanalyse zorgt ervoor dat we weten wat er op ons afkomt en helpt bij het maken van keuzes. Via de DESTEP-methode brengen we Demografische, Economische, Sociaal-culturele, Technologische, Ecologische en Politieke trends in kaart. Hierbij kijken we ongeveer vijf jaar vooruit. De trends die het hoogst scoren op 'kans van optreden' en 'impact op PWN' zijn het meest belangrijk voor PWN. Deze analyse vormt onderdeel van de jaarplancyclus van PWN en wordt jaarlijks geactualiseerd. De resultaten vormen vervolgens input voor het jaarlijkse beleidsplan en om de vijf jaar voor de ondernemingsvisie. Zo komen we als organisatie niet voor grote verrassingen te staan.

Belangrijkste omgevingstrends 2022

 Meeste impact op PWN*

 Toegevoegd t.o.v. 2019

*Naar verwachting de meeste impact op PWN, conform de DESTEP analyse.

Trends met de meeste impact op PWN

Klimaatverandering

Het wordt warmer, natter, droger en de zeespiegel stijgt. PWN krijgt hier in alle facetten van het bedrijf mee te maken. Van verminderde waterkwaliteit in het IJsselmeer tot potentiële bacteriegroei in het leidingnet en veranderingen in soortensamenstelling in de duinen.

Cybersecurity

Cybercriminaliteit is in onze samenleving helaas aan de orde van de dag. Doordat er steeds meer IT wordt ingezet, door onder andere de toename in het thuiswerken, wordt ook het beveiligen van systemen en data belangrijker.

Vergrijzing, krapte arbeidsmarkt

Veel medewerkers gaan de komende jaren met pensioen en met hen stapt veel kennis en ervaring de deur uit. Daarbij zien we dat veel mensen de laatste periode (o.a. door de coronapandemie) anders over hun werk zijn gaan nadenken en van baan wisselen. Zeker in een arbeidsmarkt met een krapte aan (technisch) personeel is het een grote uitdaging om de juiste mensen te vinden. Aantrekkelijk werkgeverschap is steeds belangrijker.

Energietransitie

PWN heeft zich begin 2020 gecommitteerd aan de CO₂-reductiedoelen uit de Klimaatwet. De energietransitie betekent dat er grote investeringen gedaan moeten worden om te verduurzamen. Daarnaast zorgt de energietransitie voor uitdagingen in de samenwerking rond de ruimtelijke ordening.

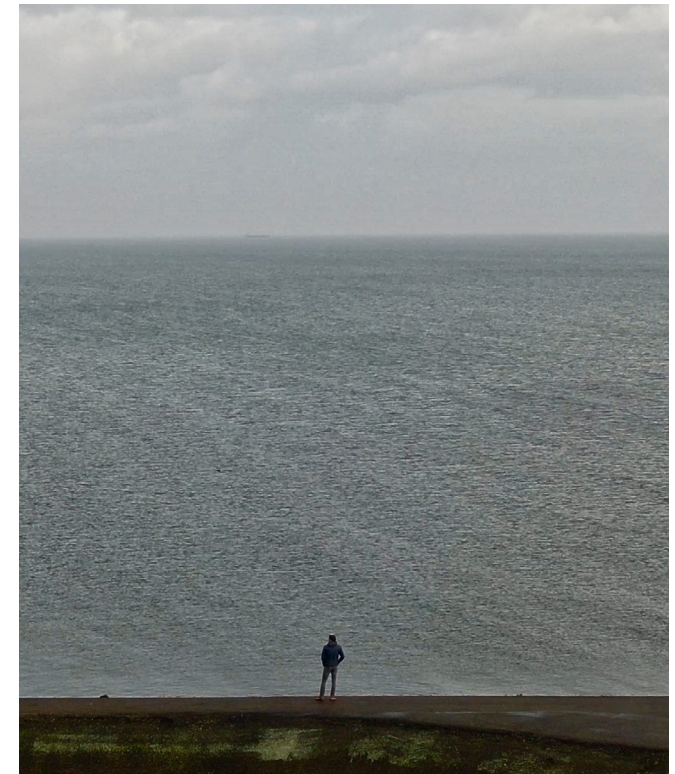
Veranderende waterkwaliteit en -kwantiteit

De kwaliteit van onze bronnen staat onder druk door een toenemende concentratie van antropogene stoffen, verzilting en lagere rivierafvoeren. Zorgelijk zijn de toename van medicijnresten, microplastics en steeds meer persistente stoffen (PMT-stoffen) zoals PFAS. Dit vereist mogelijk een aanpassing aan de zuivering. Daarbij zal de toenemende watervraag en de afnemende rivierafvoeren de beschikbaarheid van zoet water onder druk zetten.

Investeringsopgaven vs. investeringsruimte

PWN staat als gevolg van klimaatverandering en energietransitie voor een grote investeringsopgave om te zorgen dat we ook in de toekomst voldoende en goede kwaliteit drinkwater kunnen blijven leveren. Denk bijvoorbeeld

aan het vormgeven van de Klimaatbuffer IJsselmeer. De huidige wettelijke WACC-systematiek zorgt echter voor weinig investeringsruimte en belemmert het aantrekken van langlopende financieringen.

Innovatie en onderzoek

Nieuwe ideeën en oplossingen voor de uitdagingen van morgen

Het is voor PWN noodzakelijk om tijdig te anticiperen op de ontwikkelingen in de maatschappij en het milieu. Met investeringen in onderzoek en innovaties zorgt PWN voor voldoende kennis om ontwikkelingen te signaleren en haar strategie te bepalen.

In het verslagjaar is Innovatie & Onderzoek uitgevoerd conform de jaarlijkse I&O-agenda. Er wordt nu gewerkt aan een meerjarige I&O agenda, die aansluit op de onderzoeksbehoeften binnen PWN. De verwachting is dat de agenda in september 2022 definitief wordt.

We betrekken ook onze omgeving bij de ideeën en mogelijke oplossingen voor onze onderzoeksvraagstukken. Binnen en buiten de watersector zoeken we naar de beste innovatie- en onderzoekspartners die ons bij onze uitdagingen kunnen helpen. Zo trekken we op met partijen binnen de drinkwatersector. Ook putten we uit verschillende andere netwerken met uiteenlopende competenties. Inmiddels onderhouden we bijvoorbeeld goede relaties met innovatie- en onderzoekspartners zoals KWR, RD, HWL, Wetsus, drinkwaterbedrijven in Nederland en Vlaanderen, TU Delft en andere kennisinstututen.

Belangrijke onderzoeksprojecten in 2021 richtten zich met name op de volgende onderwerpen:

- de ontwikkeling van de Aquifer Storage and Recovery (ASR) Hoorn,
- de aanwezigheid van PFAS in het drinkwater,
- een nieuw coagulatieproces voor Andijk 3,
- een nieuw zuiveringsproces voor de uitbreiding van WPJ,
- opwarming van leidingen door klimaatverandering en de mogelijkheden om deze dieper te leggen,
- leidinginspecties met het innovatieve 'Intelligent Pig'-systeem,
- nieuwe manieren om klantgedrag te beïnvloeden naar minder waterverbruik.

DEEL II:

2021 IN DETAIL

De belangrijkste gebeurtenissen en prestaties in 2021 delen we op de pagina's hierna in naar de vijf hoofdonderwerpen uit de Ondernemingsvisie voor 2025. Dit zijn onze belangrijkste thema's van bron tot klant:

1. Bronnen
2. Natuur
3. Productie
4. Distributie
5. Klant

Daar voegen we dit jaar twee speerpunten aan toe. Dit zijn de speerpunten uit ons Beleidsplan 2021. Deze waren afgelopen jaar het meest relevant voor PWN:

6. Leveringszekerheid
7. Mensen en organisatie

THEMA 1: LEVERINGSZEKERHEID

Vanuit rust ontwikkelen we nu een goede toekomstvisie

Leveringszekerheid was een van de twee speerpunten van 2021. Want de kwaliteit van onze bronnen blijft onze productie uitdagen terwijl de vraag naar drinkwater de komende jaren toeneemt.

We hebben in 2020 en 2021 alles op alles gezet om belangrijke verbeteringen in de drinkwaterproductie klaar te hebben voor er weer een nieuwe, warme zomer zou aanbreken. Daar zijn we goed in geslaagd. De warme zomer bleef echter uit: de gematigde temperaturen en veel neerslag maakten dat we de piekcapaciteit van onze drinkwaterproductie niet hoefden aan te spreken. Nu de meest urgente verbeteringen zijn afgerond, is er meer ruimte ontstaan om plannen voor de leveringszekerheid op langere termijn te maken. Tegelijkertijd moet er op korte termijn nog veel worden geïnvesteerd om ons systeem voor de stijgende watervraag klaar te maken.

Andijk I op tijd en binnen budget opgeleverd

Een belangrijke pijler voor een grotere leveringszekerheid was de renovatie van onze voorzuivering in Andijk (Andijk I). Dit project konden we in mei, geheel volgens planning en binnen budget, met succes afronden. Een complex project, aangezien de zuivering tijdens de renovatie door moest

GROOTSTE AMBITIES EN UITDAGINGEN

Om de betrouwbaarheid van onze drinkwaterlevering van een hoog niveau te houden is het belangrijk dat we het huidige drinkwatersysteem robuuster maken voor ontwikkelingen in de toekomst. Onze ambities voor het speerpunt Leveringszekerheid zijn om op korte termijn de basis te versterken en alvast voor te sorteren op uitbreidingsplannen voor de (middel) langere termijn.

draaien. Dankzij de oplevering van Andijk I hebben we qua leveringszekerheid de komende jaren ruim voldoende capaciteit tot onze beschikking.

Uniforme procesbesturing

Ook bij onze installaties werkten we aan leveringszekerheid. Zo voegden we Waterwinstation Princes Juliana (WPJ) toe aan ons systeem voor procesbesturing. Nu werken alle installaties met hetzelfde besturingssysteem voor procesautomatisering. In 2021 werkten we ook aan de klimaatbestendigheid van onze installaties. We brachten koelsystemen aan, zodat deze installaties ook in hete zomers blijven draaien.

1 LEVERINGSZEKERHEID

Leveringszekerheid op langere termijn

Dit jaar hebben we veel werk verzet voor de korte termijn leveringszekerheid. Daarin zijn we dankzij bovenstaande verbeteringen goed geslaagd. Hierdoor is er nu rust en ruimte in onze organisatie om ook de middellange en lange termijn verder te ontwikkelen.

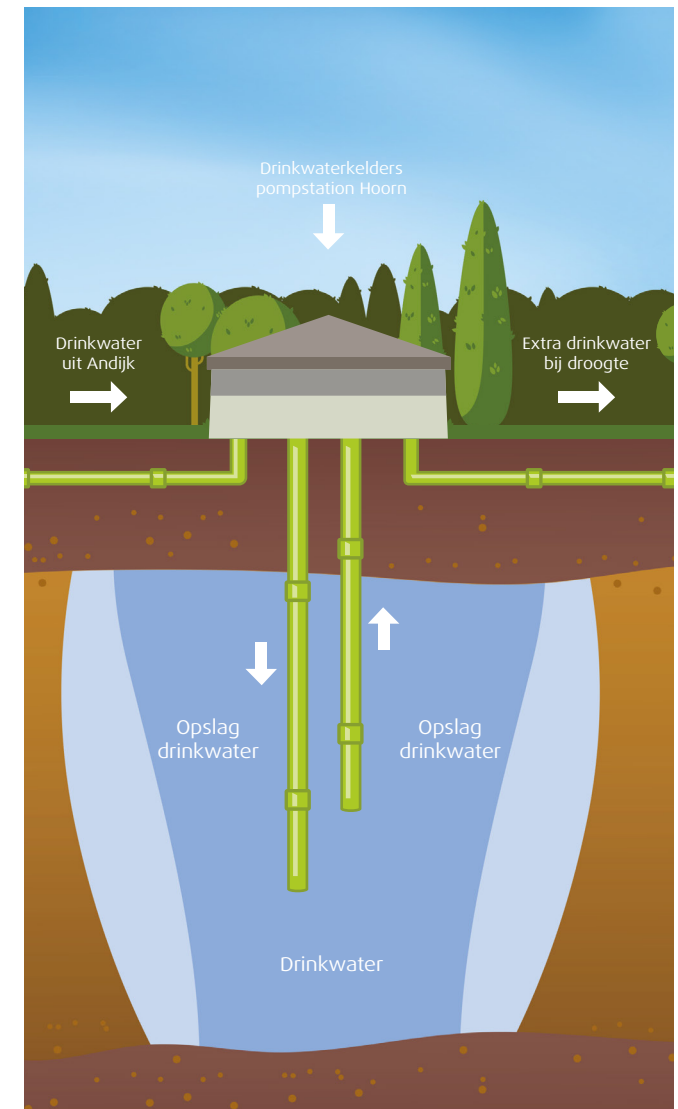
Voor het programma voor de middellange termijn hebben we inmiddels alle onderdelen vastgesteld. We focussen op kansen om op een termijn van 5 tot 10 jaar extra drinkwater te produceren op een bestaande productielocatie, met productieprocessen die bij ons bekend zijn. Dit programma is inmiddels gestart, met als eerste en belangrijkste project de uitbreiding van WPJ, de ruwwaterzuivering op Andijk. De uitbreiding is bedoeld om straks meer ruwwater te produceren als basis voor onze capaciteitsvergroting. De oplevering ervan staat gepland voor 2026.

Tegelijkertijd hebben we in 2021 grote stappen gezet met het programma voor de lange termijn. We maakten in het eerste kwartaal een duidelijke keuze voor de focus van ons programma:

1. Versterken van onze bron. We onderzoeken in hoeverre een klimaatbuffer in het IJsselmeer ons kan helpen voor een meer stabiele kwaliteit van het in te nemen water.
2. Vergroten van onze productie. Na een vooronderzoek selecteerden we drie handelingsperspectieven die we verder gaan onderzoeken: in Overveen, het Gooi en in de Haarlemmermeer.
3. Verminderen van de drinkwatervraag.

ASR Hoorn

We onderzoeken of een ondergrondse waterberging, Aquifer Storage & Recovery (ASR) kan zorgen voor forse extra waterbeschikbaarheid voor ons distributiepompstation in Hoorn. Het lopende onderzoek met opslag op kleine schaal dient om te valideren of drinkwater kan worden opgeslagen in de ondergrond. Vervolgens wordt het ASR-systeem uitgebreid zodat een strategische voorraad kan worden gecreëerd die we kunnen aanspreken zodra dit nodig is. Bijvoorbeeld bij lange, droge periodes met een grote watervraag, of wanneer er een grote transportleiding tussen Andijk en Hoorn uitvalt. Van belang is dat de waterkwaliteit in de ondergrond op peil blijft. Dit is dan ook tot en met 2023 onderwerp van onderzoek.

Interview: De renovatie van Andijk I

“Deze zuiveringsinstallatie kan weer zeker vijftien jaar mee”

Kunnen we die oude zuivering *Andijk I* niet een beetje opknappen, zodat hij toch nog een paar jaar langer mee kan? Wat drie jaar geleden begon met een eenvoudige vraag, mondde uit in een intensief verbouwingstraject. Met man en macht is er de afgelopen jaren gewerkt aan de renovatie van deze vijftig jaar oude zuiveringsinstallatie.

De voorzuivering Andijk I vormt samen met het nieuwe Andijk III het kloppend hart van de drinkwaterproductie bij PWN. Marcel Wink was als projectleider verantwoordelijk voor een snelle, doeltreffende renovatie van de installatie. Stap voor stap zet hij uiteen hoe de verbouwing is verlopen én wat de belangrijkste lessen zijn.

“Als eerste stap gingen we met onze bedrijfsvoerders en asset engineers van begin tot eind door de installatie heen. Bij elk onderdeel stelden we onszelf twee vragen: kunnen we de levensduur verlengen tot 2035, en is het veilig?” Dat laatste viel tegen. De installatie voldeed niet meer aan de veiligheidsnormen. “Dat is ergens wel begrijpelijk”, verklaart Marcel. “De installatie stond al lange tijd op de nominatie om gesloopt te worden, maar moest noodgedwongen door blijven produceren vanwege tegenvallers bij de bouw van Andijk III. In de tussentijd was de regelgeving voor een veilige werkplek telkens verder aangescherpt.”

Bouwteam met aannemer

Als eerste stap nam het projectteam direct maatregelen om de veiligheid te verbeteren. Daarna konden plannen worden gemaakt voor de renovatie zelf. Marcel stelde een bouwteam samen, een klein team met bedrijfsvoerders die veel weten van de details van de installatie. Uniek is dat ook de aannemer hier deel van uitmaakte. Die openheid zorgde voor korte lijnen verderop in het traject.

Tegelijkertijd kon de productie van Andijk I niet worden stilgezet. Marcel: “De productiecapaciteit hier was nog hard nodig om de leveringszekerheid op peil te houden. Dus besloten we om de helft van de installatie tijdens de

“Ons hele team is nu supertrots dat we het gehaald hebben, zowel in tijd als binnen budget.”

renovatie in productie te laten. De aannemer werd leidend voor de veiligheid op de werkvloer. Van dag tot dag moesten PWN-medewerkers en leveranciers aan de aannemer toestemming vragen of er veilig gewerkt kon worden.”

Qua techniek maakte het team bij elke stap eerst een risicoanalyse voor wat het effect van de werkzaamheden zou kunnen zijn op de waterproductie. Dat leidde bijvoorbeeld tot de beslissing om alle elektrotechniek van de oude installatie te isoleren in een aparte ruimte, zodat daar tijdens de verbouwing niets mee kon gebeuren. Voor de nieuwe elektrotechnische installatie werd een geheel nieuwe ruimte gebouwd.

Focus en korte lijnen

Door alle complexiteit werd de renovatie voor Marcel en zijn team een intensief traject. De afgelopen drie jaar zijn omgevlogen. Terugkijkend kan hij twee belangrijke lessen delen: “In de eerste plaats was het heel verstandig dat we hebben gefocust op de verbouwing, en alleen dat. Natuurlijk kwam de vraag om - als we toch gingen verbouwen - ook meteen maar nieuwe zuiveringstechnologie te implementeren. Maar ons project was al complex genoeg. We konden ons geen enkele vertraging permitteren, want het

slagen van dit project was cruciaal voor de leveringszekerheid. Focus op één doel dus: renovatie. De tweede les is dat het heel goed werkt om samen mét de aannemer het bouwteam te leiden. De lijnen waren ultrakort en dankzij de directe afstemming op alle niveaus konden we steeds snel knopen doorhakken.”

Terugkijkend kan Marcel alleen maar tevreden zin over hoe dit project is verlopen: “Ons hele team is nu supertrots dat we het gehaald hebben, zowel in tijd als binnen budget. En dat terwijl een deel van de productie tijdens de verbouwing gewoon doorging. Dat was onderweg best wel stressvol voor onze medewerkers en ze hebben veel werk verzet in heel korte tijd. De installatie is weer als nieuw en kan de komende vijftien jaar weer goed productie draaien. En het zal me niet verbazen als hij straks nog veel langer blijkt mee te gaan.”

THEMA 2: MEDEWERKERS EN ORGANISATIE

Medewerkers komen tot bloei in een professionele organisatie

De ambities voor het speerpunt Leveringszekerheid en de doelstellingen van onze ondernemingsvisie kunnen alleen behaald worden met gekwalificeerd personeel, in een organisatie waarin iedereen een duidelijke en logische plek heeft. Gelet op de verkrappende arbeidsmarkt besloten we om van Medewerkers en Organisatie een speerpunt te maken.

Een van de belangrijkste projecten van dit speerpunt was onze inspanning om onze organisatie beter geschikt te maken voor de ontwikkeling, doorstroom en groei van medewerkers. Dit past niet alleen goed bij de organisatie die PWN wil zijn, we zien het ook als belangrijke troef in een krappere wordende arbeidsmarkt. PWN wil dan ook het huidige menselijk kapitaal zoveel mogelijk tot bloei laten komen. Met het in 2021 opgeleverde HR-systeem en het nieuwe leerplatform Goodhabitx kunnen medewerkers op een laagdrempelige manier actief met hun ontwikkeling aan de gang. Daarbij helpt het ook dat er nu meer lijn is gekomen in de functieprofielen

GROOTSTE AMBITIES EN UITDAGINGEN

PWN wil een aantrekkelijke werkgever zijn. Een bedrijf waar mensen graag willen werken, waar medewerkers zich willen ontwikkelen en zich continu blijven verbeteren. Binnen PWN (enkelvoudig) zijn per ultimo 2021 568 (2020: 561) medewerkers in dienst. Operational excellence is de basis van onze bedrijfsvoering. We analyseren onze processen en verbeteren ze stap voor stap naar een hoger niveau van efficiency. Dat doen we zoveel mogelijk vanuit het perspectief van de klant.

binnen PWN. Hierdoor is er voor medewerkers nu meer transparantie en duidelijkheid over welk loopbaanpad bij welk type functie hoort. In 2022 gaan we hier actief mee verder.

FTE

Eind 2021	: 568
Eind 2020	: 561

2 MEDEWERKERS EN ORGANISATIE

Gemiddelde diensttijd in jaren

De gemiddelde diensttijd in 2021 is 13,4 jaar (2020: 15,0).

Dienstjaren (ultimo 2021)

Leeftijdscategorie	Man	Vrouw	Totaal
0 - 20	-	-	-
20 - 30	2,6	1,4	2,1
30 - 40	3,8	5,7	4,7
40 - 50	6,6	8,6	7,6
50 - 60	19,5	16,1	18,4
60 - 65	27,0	28,9	27,4
65 en ouder	31,9	25,4	30,8
Totaal PWN	14,8	11,8	13,4

Nieuwe medewerkers

In de krapper geworden arbeidsmarkt is PWN nog steeds succesvol met het binnenhalen van nieuwe medewerkers. Voor een deel valt dit ook toe te schrijven aan onze maatschappelijke relevantie en aan de passie die nieuwe medewerkers voelen bij drinkwater en natuur. Het spreekt nieuwe medewerkers erg aan dat zij via hun werk bij PWN kunnen bijdragen aan de samenleving, met inspirerende projecten voor de opgaven van morgen.

Bij PWN is binnen de directie een goede afspiegeling tussen mannen en vrouwen aanwezig. Binnen de organisatie zien we dat de verdeling tussen mannen en vrouwen stabiel is (62% om 38%), maar nog niet gelijk.

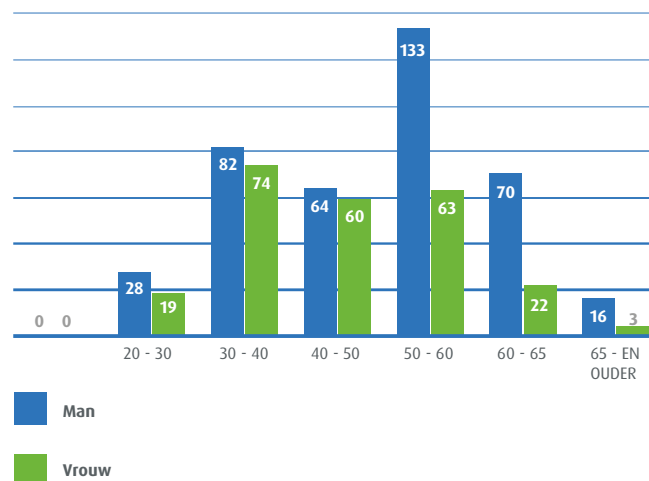
Headcount

Aantal mannen 2021 : 393 (2020: 385)

Aantal vrouwen 2021 : 241 (2020: 225)

Gemiddelde leeftijd

De gemiddelde leeftijd in 2021 is 47 jaar. Dit is gelijk aan de gemiddelde leeftijd in 2020.

In 2021 waren er 94 vacatures bij PWN en trokken we 72 nieuwe medewerkers aan (2020: 77). Om hen ook bij thuiswerken met hun nieuwe werkgever vertrouwd te maken, hebben we een online onboardingplatform neergezet. Met onze arbeidsmarktcampagne waren we goed zichtbaar. We zijn tevreden over het aantal medewerkers dat we in coronatijd hebben kunnen werven. Om onze impact

in de arbeidsmarkt te vergroten, versterkten we onze recruitmentcapaciteit. Ook maken we met succes werk van stages en leerwerkplekken.

2 MEDEWERKERS EN ORGANISATIE

Thuiswerken

Sinds de uitbraak van de coronapandemie is het kantoorpersoneel van PWN massaal overgeschakeld op thuiswerken. Een deel van onze medewerkers kon niet thuiswerken. Zij zijn in het veld werkzaam gebleven om onze vitale functie en verantwoordelijkheid voor de drinkwaterlevering uit te oefenen. Het valt te prijzen hoe PWN'ers, kantoormedewerkers én buitendienstmedewerkers, zich staande hebben gehouden en weerbaar en productief zijn gebleven. Het ziekteverzuim bleef gelukkig laag met 5,53% (2020: 5,38%). In 2021 hebben we geëvalueerd om te leren wat de positieve punten van thuiswerken zijn en waar de knelpunten liggen. Op basis van de nieuwe inzichten maakten we plannen om het thuiswerken structureel te combineren met werken op kantoor. Dit 'Werken waar het werkt' is deels geïmplementeerd in 2021 en wordt in 2022 verder geformaliseerd.

Rapportage Vertrouwenspersonen

PWN telt drie interne Vertrouwenspersonen, waar medewerkers terecht kunnen voor advies of ondersteuning op het gebied van ongewenste omgangsvormen. Ook kan een medewerker die ongewenste omgangsvormen ervaart een klacht indienen bij het externe bureau Bezemer & Schubad. Zij starten na een melding een onderzoek en rapporteren aan, en adviseren de directie.

Iedereen die bij PWN werkt kan een klacht indienen als er ongewenste omgangsvormen tijdens het werk worden ervaren, zoals seksuele intimidatie, pesten, agressie, geweld

en discriminatie. Er worden ook meldingen gedaan bij de vertrouwenspersonen die niet direct onder deze definitie vallen.

Bij de interne vertrouwenspersonen zijn er 15 meldingen binnengekomen in 2021. Bij 6 meldingen was er kort contact en bij 9 meldingen is er opvolging aan de melding gegeven door één of meerdere gesprekken te voeren met betrokkenen. In een enkel geval is er doorverwezen naar een andere instantie. De externe commissieleden van Bezemer & Schubad hebben in 2021 geen klachten van PWN-medewerkers ontvangen inzake ongewenste omgangsvormen.

THEMA 3: BRONNEN EN WATERKWALITEIT

In een waterrijk land toch waken voor robuuste bronnen

De bron voor ons drinkwater bestaat voor 95% uit oppervlaktewater, grotendeels aangevoerd door de Rijn. De kwaliteit van deze bron staat steeds meer onder druk door verzilting en door chemische stoffen. Het risico bestaat dat PWN de zuivering daarom moet uitbreiden. Daarbij komt dat de vraag naar drinkwater toeneemt als gevolg van de bevolkingsgroei in onze provincie. Robuuste bronnen van een goede ecologische en chemische kwaliteit worden daarom in onze strategie steeds belangrijker.

De kwaliteit van onze bronnen blijft een uitdaging en een doorlopend thema voor ons bedrijf. Onze grootste zorg betreft de chlorideconcentratie in het IJsselmeer en de groeiende hoeveelheid antropogene (door de mens veroorzaakte) stoffen in het oppervlaktewater. Ons standpunt is en blijft dat deze stoffen niet in het oppervlaktewater thuishoren.

GROOTSTE AMBITIES EN UITDAGINGEN

PWN streeft naar robuuste, schone bronnen voor haar drinkwaterproductie. Dat wil zeggen dat de kwaliteit en de kwantiteit van het water op orde en voorspelbaar moeten zijn. Zo kunnen we duurzaam en betrouwbaar drinkwater maken. Op allerlei manieren werken we samen met onze omgeving om dit te bereiken. Ook zien we duidelijke synergie met onze expertise op natuurgebied.

Wat de chlorideconcentratie in drinkwater betreft bleven we in 2021 onder de wettelijke norm. Dankzij de relatief natte zomer in Noordwest Europa bleven de concentraties vooral in de tweede helft van 2021 lager dan verwacht. Wel leidde het uitslaan van zout oppervlaktewater vanuit de Wieringermeer richting het IJsselmeer eind 2021 tot stevige verzilting van het innamepunt in Andijk, met innamestops tot gevolg.

3 BRONNEN EN WATERKwaliteit

PFAS actiever in kaart gebracht

Nu de gezondheidskundige waarde voor PFAS door het RIVM aanmerkelijk is aangescherpt, staat deze stof bij PWN extra in de belangstelling. In 2021 zijn we begonnen om PFAS het jaarrond te monitoren om in beeld te brengen in welke concentraties deze stof in het oppervlaktewater, drinkwater en onze natuurgebieden voorkomt. PWN schaart zich achter het standpunt van de drinkwatersector dat deze stof niet in het milieu thuishoort. We steunen dan ook de actie om PFAS bij de bron aan te pakken. PFAS is bijzonder lastig om uit het water te zuiveren en nog lastiger af te breken. Voorkomen dat PFAS überhaupt in het water terecht komt, zien wij dan ook als enige weg.

Klimaatbuffer IJsselmeer wordt concreter

De effecten van klimaatverandering manifesteren zich sneller dan verwacht. Uit de stresstest die afgelopen jaar voor het IJsselmeer is opgesteld werd duidelijk dat de zekerheid van zoetwater in het IJsselmeer steeds minder vanzelfsprekend wordt. Daarom maken we plannen voor een grotere buffermogelijkheid van zoetwater.

De toekomstige 'klimaatbuffer IJsselmeer' vangt schommelingen in de waterkwaliteit op en combineert dit met een hogere ecologische kwaliteit van het gebied. Dit vermindert de zuiveringsinspanning. Net als bij de Markerwadde kunnen ook bij Andijk waterovergangen en ondiepten zorgen voor versterking van de natuur. Met oeverfiltratie en vegetatie bereiken we bovendien dat het in te nemen water al een eerste, natuurlijke zuiveringsstap ondergaat.

Tegelijkertijd ontstaat er een groeiende noodzaak om na te denken over hoe we in Nederland met water omgaan. Er is niet alleen meer drinkwater nodig, maar ook water voor bedrijfsprocessen, voor recreatie, voor het doorspoelen van polders en om inklinking van veen tegen te gaan. Dit maakt dat veel partijen belang hebben bij het IJsselmeer, niet alleen in Noord-Holland, maar ook in andere provincies. Zoveel mogelijk combineren we daarom onze ideeën met de opgaven van andere stakeholders, bijvoorbeeld met de wens om bij de randen van het IJsselmeer nieuwe natuur aan te leggen.

3 BRONNEN EN WATERKwaliteit

Ook andere bronnen onderzocht

Met het zekerstellen van zoetwater uit het IJsselmeer kan de huidige drinkwaterproductie op lange termijn worden gehandhaafd en ter hoogte van Overveen worden uitgebreid om de groeiende vraag op te vangen. Voor vergroting van onze drinkwaterproductie maken we bij voorkeur ook gebruik van een andere bron dan het IJsselmeer. Brondiversificatie maakt ons in de toekomst minder afhankelijk van het IJsselmeer als belangrijkste bron. Samen met Waternet en Vitens zoeken we projectmatig naar mogelijkheden om in het Gooi meer water te produceren. In de Haarlemmermeer verkennen we in samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeente de winning van kwellend brakwater als bron voor drinkwaterproductie.

Ge(o)zond water in testfase

PWN onderzoekt samen met waterschappen hoe we onze belangrijkste bron, het IJsselmeer, zo schoon mogelijk kunnen houden. Het oppervlaktewater dat Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier afvoert is een belangrijke bron van aanvoer aan de westkant van het IJsselmeer. Daarom werken we al een aantal jaar samen om zo schoon mogelijk oppervlaktewater te bereiken. In 2021 zetten we daarin een grote stap bij ons concept om met ozon een extra zuiveringsstap toe te voegen: 'Ge(o)zond water' in Wervershoof. Vanaf deze afvalwaterzuiveringslocatie wordt door Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier gezuiverd afvalwater op het IJsselmeer geloosd, slechts zes kilometer van onze inlaat in Andijk. Zowel de pilot als de demo zijn gerealiseerd, waarna we nu ook echt het ozonconcept kunnen testen.

Totaaloverzicht waterkwaliteit pompstations

Parameter	Eenheid	Drinkwater	Drinkwater	Drinkwater	Drinkwater	Drinkwater	Drinkwater	norm Drinkwaterbesluit	
		Andijk	Bergen	Mensink	Laarderhoogt	Hoofddorp	Weesperkarspel	norm DWB minimum	norm DWB maximum
Aluminium	µg/l	1.1	1.1	<1.0	2.5	1.9	4.7		200
Arseen	µg/l	0.3	0.8	0.8	0.6	1.2	0.3		10
Boor	mg/l	0.047	0.043	0.044	0.016	0.041	0.027		0.5
Calcium	mg/l	35.04	44.31	42.67	48.02	41.04	44.63		
Chloride	mg/l	136	72	95	31	87	58		150**
Koolstofdioxide	mg/l	1.9	3.0	2.7	2.9	2.4	3.0		
Carbonaat	mg/l	<5	<5	<5	<5	<5	<5		
Koper	µg/l	<0.5	-	-	<0.5	<0.5	1.6		
Geleidingsvermogen	mS/m	75.0	49.4	59.3	34.8	56.0	47.1		<125
Fluoride	mg/l	0.10	0.08	0.10	0.05	0.11	0.05		1.0
Ijzer	mg/l	<0.005	<0.005	<0.005	<0.005	<0.005	<0.005		0.2
Troebelingsgraad	FTE	<0.03	<0.03	<0.03	<0.03	<0.03	<0.03		1
Geur		Afwezig	Afwezig	Afwezig	Afwezig	Afwezig	Afwezig		****
Waterstofcarbonaat	mg/l	138	149	156	146	169	204	>60	
Kwik	µg/l	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01	<0.01		1.0
Totale hardheid	mmol/l	1,38	1,4	1,46	1,37	1,42	1,38	>1	
Totale hardheid	°D	7,7	7,8	8,2	7,7	8,0	7,7	>5.6	
Kleurintensiteit	mg/l Pt	<1	3	2	<1	2	2		20
Magnesium	mg/l	12.2	6.99	9.59	4.14	9.33	6.40		
Mangaan	mg/l	<0.005	<0.005	<0.005	<0.005	<0.005	<0.005		0.05
Natrium	mg/l	109	50.1	68.1	23.8	66.2	50.3		150

Vervolg

Parameter	Eenheid	Drinkwater Andijk	Drinkwater Bergen	Drinkwater Mensink	Drinkwater Laarderhoogt	Drinkwater Hoofddorp	Drinkwater Weesperkarspel	norm Drinkwaterbesluit	
		gemiddelde	gemiddelde	gemiddelde	gemiddelde	gemiddelde	gemiddelde	norm DWB minimum	norm DWB maximum
Ammonium	mg/l NH4	<0.02	<0.02	<0.02	<0.02	<0.02	<0.02		0.2
Nitriet (NO ₂ /l)	mg/l NO2	0.012	<0.007	<0.007	<0.007	<0.007	<0.007		0.1
Nitraat (NO ₃ /l)	mg/l NO3	4.73	2.77	4.04	6.32	3.90	5.44		50
Zuurstof	mg/l	11,5	9,9	10	6,5	9	11,6	>2	
Lood	µg/l	<0.2	-	-	<0.2	<0.2	<0.2		10
Zuurgraad berekend	pH	8.12	7.95	8.00	7.95	8.09	8.10	7.0	9.5
Orthofosfaat (PO ₄ /l)	mg/l PO4	<0.06	<0.06	<0.06	<0.06	<0.06	<0.06		
Seleen	µg/l	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5		10
Verzadigingsindex berekend	pH	0.08	0.10	0.15	0.14	0.26	0.38	> -0.2	
Smaak		Afwezig	Afwezig	Afwezig	Afwezig	Afwezig	Afwezig		****
Sulfaat	mg/l	78	35.8	48.5	21.6	46.6	6.4		150
Temperatuur	°C	11.9	12.1	12.9	10.8	12.8	11.7		25
Organisch koolstof totaal	mg/l	1.11	1.07	1.11	1.15	1.17	3.69		****
Aeromonas	kve/100 ml	6	5	0	30	0	45		1000
Clostridia, sporen SO ₃ -reduc.	kve/100 ml	0	0	0	0	0	-		0
Coli	kve/100 ml	0	0	0	0	0	0		0
Clostridium perfringens	kve/100 ml	0	0	0	0	0	0		0
Escherichia coli	kve/100 ml	0	0	0	0	0	0		0
Enterococcen	kve/100 ml	0	0	0	0	0	0		0
Koloniegetal-gp-22	kve/ml	3	2	1	11	2	2		100****
Legionella	kve/l	<100	<100	<100	<100	<100	<100		<100

** norm jaargemiddelde *** norm geometrisch jaargemiddelde **** geen abnormale verandering

Interview: Een schoon IJsselmeer

“Uiteindelijk wil je duurzaam drinkwater maken, met minder chemicaliën en minder energie.”

Koen Zuurbier, strategisch adviseur drinkwater, werkt bij PWN mee aan een breed gedeeld toekomstideaal: met zo min mogelijk energie en chemie zo betrouwbaar mogelijk drinkwater maken voor de bewoners van Noord-Holland. Dat dit nog niet zomaar is gedaan, blijkt uit twee grote uitdagingen voor de drinkwaterproductie: zout en ‘stofjes’ in het IJsselmeer.

Ons gesprek begint over kunstmatige stoffen, of 'stofjes', zoals Koen het noemt. Via de rivieren en rioolwaterzuiveringen (RWZI's) stroomt er hiervan heel wat het IJsselmeer in. Een grote uitdaging voor de waterzuivering in Andijk, want er is veel energie en chemie nodig om deze stoffen weer uit het drinkwater halen.

Afgelopen jaar stond een van die stoffen erg in de belangstelling: PFAS. De geluiden worden steeds sterker dat deze stof al bij lage concentraties schadelijker blijkt te zijn dan eerder werd gedacht. Bovendien is het lastig uit het water te verwijderen. "Daarmee komt de droom van een energiezuinige zuivering niet dichterbij", merkt Koen op.

Dat PFAS nu als probleem wordt gezien komt doordat de inzichten over de schadelijkheid ervan zijn vergroot. Vanuit de Europese Voedselveiligheidsautoriteit leidt dit tot aanmerkelijk lagere gezondheidkundige waarden. Zo laag, dat de meeste waterlaboratoria nog geen methode hebben gevonden om zulke lage concentraties met voldoende betrouwbaarheid te meten. Koen: "Het stofje is vlak voor de Tweede Wereldoorlog uitgevonden en wordt nu breed toegepast om bijvoorbeeld jassen waterafstotend te maken en voor teflon in pannen met antiaanbaklaag. PFAS blijkt zich gemakkelijk te verspreiden en is inmiddels overal in terecht gekomen. Het is een heel sterk stofje, dat je niet zomaar afbreekt. Veel landen staan nog steeds lozingen op de rivieren toe, waardoor we het terugzien in de drinkwaterbronnen. Zelfs nu PFAS via de rivieren in zee terecht komt, blijkt het als een boemerang terug te komen:

“Zelfs nu PFAS via de rivieren in zee terecht komt, blijkt het als een boemerang terug te komen.”

het waait met de aerosolen vanaf zee weer het land op. En het gaat niet stuk, je kunt het alleen met veel energie afbreken.”

Nieuwe meetmethodes voor PFAS

Sinds vorig jaar doet PWN uitgebreider onderzoek naar de hoeveelheden die we in het IJsselmeer en het drinkwater aantreffen. "Daarvoor hebben onze waterlaboratoria eerst nieuwe meetmethodes moeten ontwikkelen. De bedoeling is dat we hiermee een helder beeld krijgen van de omvang van dit probleem. Daarmee kunnen we binnenkort inschatten wat er straks aan bronaanpak nodig is."

Het lijkt wel alsof we als samenleving het paard achter de wagen spannen, vindt Koen. "In het stroomgebied van de Rijn mogen bedrijven hun chemisch afval op het rivierwater lozen, terwijl drinkwaterbedrijven dit aan het eind van de rivier er weer uit moeten halen. Dat vraagt om zware zuiveringen, die veel energie verbruiken. Dat is ook de reden waarom de drinkwatersector zich inspant om het probleem aan de bron aan te pakken: bij de introductie van nieuwe chemische

stoffen en bij de partijen die lozen op oppervlaktewater. Anders moeten we in Nederland voor miljarden aan nieuwe zuiveringsinstallaties plaatsen om de concentraties in het drinkwater te verlagen. Tegelijkertijd leidt de ecologie in onze bronnen dan nog steeds onder deze cocktail aan stofjes en krijgen mensen nog steeds via de voeding te veel PFAS binnen."

Buffer tegen verzilting

Een vergelijkbare uitdaging vormt zout, of beter chloride, in het IJsselmeerwater. In de droge zomer van 2018 werd de chloridenorm overschreden, een uitzonderlijke situatie die naar berekening maar eens in de 50 jaar zou voorkomen.

“Onze installaties zijn er niet op ingericht om zout te verwijderen. Maar door klimaatverandering, zeespiegelstijging en een groeiende watervraag verwachten we in 2050 dat zulke situaties eens in de vijf tot acht jaar zullen voorkomen. Het wordt steeds moeilijker om het IJsselmeer zoet te houden.” De oplossing waar Koen nu aan meewerkt is een grotere waterbuffer bij Andijk, de ‘Klimaatbuffer IJsselmeer’. De bekkens bij Andijk kunnen nu slechts een zoutpiek van een week overbruggen. Met de klimaatbuffer moet het mogelijk worden om straks twee maanden te overbruggen, waardoor intensieve zuivering met ontzilting niet nodig is.

“Het mooie aan dit idee is dat we het nieuwe bekken met natuurontwikkeling kunnen combineren”, vertelt Koen.

“Een beetje zoals dat recent bij de Markerwadden is gedaan. Waar we nu nog een hoge stenen dijk om ons bekken hebben, denken we voor de klimaatbuffer aan veel geleidelijker overgangen tussen water en land. Dat is bijvoorbeeld erg goed voor de visstand, want jonge vissen krijgen zo meer schuilplekken tussen de waterplanten. En die planten zorgen samen met een langer verblijf in de nieuwe, diepe bekkens ook weer voor heel helder water met veel minder zwevend en organisch materiaal, waardoor onze zuivering verduurzaamt.”

Groene zone

Hier laat PWN volgens Koen echt zien wat de kracht is van de wisselwerking tussen drinkwater en natuur. Het is dan ook niet zo vreemd dat ook ecologen bij de eerste schetsen betrokken zijn. Bovendien is er rond de klimaatbuffer ook een nauwe samenwerking ontstaan met Rijkswaterstaat als beheerder van het IJsselmeer. “Bij Rijkswaterstaat werken ze ook aan verbetering van de ecologie in het IJsselmeer, dus we vonden elkaar in deze plannen. Zo proberen we de ideeën samen te laten gaan, maar ook stemmen we af met veel andere stakeholders rond het IJsselmeer. Het ideale plaatje is dat we vanaf 2030 kunnen beginnen met bouwen aan extra bekkens omgeven door een grote groene zone die van het IJsselmeer een veel rijker natuurgebied maakt. Het is een hele puzzel om alle belangen daarin in te passen.”

“Het wordt steeds moeilijker om het IJsselmeer zoet te houden.”

Is de klimaatbuffer straks ook een antwoord op schadelijke ‘stofjes’ zoals PFAS? Koen: “Nee, die haal je er met water zuiverende planten niet of nauwelijks uit. Wel kunnen we relatief schoon water bufferen voor periodes dat het water meer vervuild is. Maar zoals gezegd, we onderzoeken eerst in welke concentraties en soorten PFAS in het IJsselmeer voorkomt en hoe groot de schommelingen daarvan zijn. Ook met een klimaatbuffer geldt: willen we naar nog duurzamer drinkwater, dan moet de bron aanmerkelijk schoner.”

THEMA 4: NATUUR

Natuurlijke veerkracht inspireert en geeft energie

De natuur is een kracht die ons beschermt. Ons natuurbeheer in de duinen is erop gericht om die kracht de ruimte te geven en waar nodig te versterken. Dan blijven de duinen goed voor ons drinkwater, voor de bescherming van de kust en voor de bijzondere soortenrijkdom die de duinen eigen is.

PWN beheert ongeveer 7.500 hectare duingebied in opdracht van de provincie. De gebieden hebben een Natura 2000-status, herbergen meer dan 50% van de biodiversiteit in Nederland en zijn onderdeel van een veel groter internationaal netwerk waarbinnen uitwisseling van flora en fauna plaatsvindt. Belangrijke ontwikkelingen voor onze koers de komende jaren zijn: de druk op de natuur (stikstofdepositie, groei recreatie en toerisme, verstedelijking, energietransitie, e.d.), klimaatverandering en zeespiegelstijging, (veranderende wetgeving) gebiedsvreemde stoffen waaronder PFAS en de Omgevingswet. Gelukkig is er in de maatschappij steeds meer aandacht voor de achteruitgang van biodiversiteit en voornoemde druk op natuurgebieden.

GROOTSTE AMBITIES EN UITDAGINGEN

PWN gaat voor robuuste, veerkrachtige natuur die we beheren op basis van actuele kennis en in afstemming met onze omgeving. Waar de draagkracht van de natuur dat toelaat, stimuleren we recreatie en laten we zoveel mogelijk bezoekers al het moois van de natuur beleven.

In ons natuurbeheer werken we aan oplossingen voor de grote uitdagingen van deze tijd, zoals het teveel aan stikstof, de stijging van de zeespiegel, grote schommelingen in neerslag en temperatuur en een toenemende behoefte aan recreatie in de natuur.

Ook in 2021 zorgde de coronasituatie voor grote drukte in de duinen. Tegelijkertijd zagen we ons genoodzaakt om parallel aan de RIVM-richtlijnen op gezette tijden bezoekerscentra, toiletten en parkeerplaatsen af te sluiten voor het publiek.

4 NATUUR

Samenwerking rond Formule 1

Gunstig voor de duinnatuur was het besluit om de Formule1-races in Zandvoort pas in september te laten plaatsvinden, ruim na het broedseizoen. Dit gaf ons ook meer tijd om in de stuurgroep met andere stakeholders te participeren over het natuurbelang. Er zijn veel uren van onze medewerkers in gaan zitten, maar de tijd is goed besteed. Onze inspanningen waren erop gericht dat ondanks alle vervoersbewegingen de belasting voor de natuur en de veiligheid op een acceptabel niveau zouden blijven. Terugblikkend kunnen we zeggen dat dit goed is gelukt. Er kwam een gedegen mobiliteitsplan met routes, afzettingen en toezicht. Tijdens het evenement zelf heeft het publiek zich daar ook goed aan gehouden. Dit alles maakt dat we terugkijken op een goed verlopen samenwerking met de organisatoren en omringende stakeholders. Het aan het circuit grenzende natuurgebied is goed beschermd geweest.

Stikstof onder de aandacht

In 2021 hebben we opnieuw het onderwerp stikstof onder de aandacht van bestuurders en beleidsmakers gebracht. We richtten ons daarbij vooral op de problematiek in de duinen. Zo nodigden we meerdere partijen uit om de effecten van stikstof te komen bekijken. Ook werkten we aan een voorlichtingsfilm voor de provincie Noord-Holland.

4 NATUUR

Effecten klimaatverandering

Behalve de invloed van stikstof merken we ook steeds meer de impact van het veranderende klimaat in onze gebieden. Zo hebben in 2021 zware regenbuien geleid tot schade in de vorm van verzakkingen en overstromingen. Goed om te zien was wel dat de clusterbui op 18 juni bij Castricum goed werd opgevangen door de nieuwe natuur van project De Zanderij. Het water is zoals verwacht niet verder uitgestroomd naar de bebouwde kom.

Binnen PWN zijn we met een programmagroep voor klimaatadaptatie al langere tijd bezig. Daarbij denken we ook na over hoe we het beste kunnen omgaan met klimaatbestendige zeeduin. We zijn ons zeer bewust van klimaatverandering en de consequenties die dit kan hebben op onze gebieden. We werken aan nieuwe ideeën om daar zo goed mogelijk op te kunnen inspelen, in de wetenschap dat wat we nu waarnemen nog maar het begin is van de veranderingen die ons te wachten staan.

Dankzij onze studie naar de effecten van klimaatverandering is er bij PWN een goed onderbouwde visie ontstaan op de belangrijkste klimaat-issues in de duingebieden, zoals zeespiegelstijging, clusterbuien, grote droogte, druk op de infrastructuur en mogelijk in toekomst ook de druk op onze drinkwatervoorzieningen. Deze visie sluit aan op de visie bij de provincie op de binnenduinrand. Het perspectief kan een goede oplossingsrichting bieden voor al deze issues gecombineerd.

Gebiedsvreemde stoffen

Niet alleen stikstof stelt ons voor grote uitdagingen, ook over PFAS maken we ons zorgen. Deze stof wordt in grote concentraties waargenomen in onze duingebieden. Opvallend is dat de concentraties dicht bij de zeereep het grootst zijn. Dit komt waarschijnlijk doordat PFAS vanuit zee met de 'seaspray' (zoute zeewind) het land in wordt geblazen. Volgens de huidige bodemregelgeving geldt een groot deel van de duingrond als vervuilde grond. Een deel is zelfs niet toepasbaar binnen de huidige regelgeving en moet dus worden gereinigd. Hierdoor krijgen we te maken met grote uitdagingen en kosten rond grondverplaatsing bij grote (natuur)projecten. PFAS is een gebiedsvreemde stof waarvan we niet precies weten wat het doet met het duinleven. Om hier meer inzicht in te krijgen werkten we in 2021 mee aan diverse onderzoeken.

Projecten opgeleverd

In 2021 zijn verschillende projecten opgeleverd die de natuur en de beleving van de natuur versterken. Zo legden we rond de Papenberg bij Castricum duinrellen en een uitkijkpunt aan en werd de Ijsbaan achter bezoekerscentrum De Hoep opgeknapt, met aandacht voor de unieke natuur ter plekke. Ook knapten we cluster 'Bakstricum' op, grofweg het gebied tussen Wijk aan Zee en Egmond. Hier maakten we dichtgroeende duingraslanden weer open, zodat konijnen meer kans krijgen. Ook dunden we boszomen uit om vlinders meer lichte plekken te bieden.

Beleving en bewustwording

Ook in 2021 werkten we aan manieren om bezoekers meer in contact te brengen met de natuur. Zo openden we een derde informatiepunt (in de schaapskooi van Bergen) en brachten onze twee bezoekerscentra drie nieuwe exposities. Ook openden we een nieuwe uitkijktoren op de Papenberg bij Castricum met een prachtig uitzicht over wat ooit het oer-IJ was. Om bezoekers meer bewust te maken van al dat moois in de duinen voerden we een campagne onder de titel 'Zomer van schoonheid'.

Interview: Nieuwe natuurherstelprojecten

“De duinnatuur werd in 2021 weer een stukje mooier”

Al decennia lang beheert PWN de natuur van de Noord-Hollandse duinen. *Niels Hogeweg* laat zien dat hier mooie resultaten worden behaald. Maar tegenslagen zijn er ook, zoals corona en PFAS.

Niels Hogeweg is als projectmanager natuurontwikkeling nauw betrokken bij alle plannen en projecten voor natuurherstel. Hij laat zien dat deze voortkomen uit een samenhangend beleid: "Natuurherstel draait bij PWN om drie doelen.

Allereerst moet de natuur klimaatbestendig worden, zodat er robuuste natuur ontstaat en de biodiversiteit in het veranderende klimaat niet achteruitgaat. In de tweede plaats moeten de effecten van het teveel aan stikstof in de bodem worden teruggedraaid. Bijvoorbeeld met kalkrijk zand dat verzuring tegengaat en door woekerende exoten te verwijderen. Tot slot werken we ook aan dynamisering, ofwel de duinen weer laten stuiven. Zo komt kalkrijk zand vanaf het strand verder het duin in, wat niet alleen goed is voor de duinvegetatie, maar ons land ook beschermt tegen de stijgende zeespiegel."

Op zoek naar zand

Onder de laatste categorie valt het project om de waterwingebieden in het Kieftvlak te versterken. Eerder al werd hier 60.000 kuub duinzand van elders aangevoerd. Niels: "Dat wilden we afgelopen jaar opnieuw gaan doen, maar daar stak PFAS een stokje voor. PFAS is niet wenselijk binnen de drinkwaterproductiegebieden omdat het zeer mobiel is. Daarom kunnen we het duinzand niet meer verplaatsen. We zoeken nu naarstig naar alternatieven om aan schoon zand te komen voor dit project. En dat is een hele puzzel." Ideeën zijn er gelukkig wel. Zo onderzoekt PWN of hiervoor overtollig stuifzand kan worden gebruikt. Want zand dat rechtstreeks

“Voor de elektriciteitskabels wordt onder het duinzand door geboord. Het schone zand dat hierbij vrijkomt kunnen we goed gebruiken.”

vanaf het strand het duin in stuift, is nog niet vervuild met PFAS. Niels ziet wat dat betreft ook nog kansen bij de gestuurde boringen die nu plaatsvinden voor nieuwe windmolenparken op zee. "Voor de elektriciteitskabels wordt onder het duinzand door geboord. Het schone zand dat hierbij vrijkomt kunnen we goed gebruiken."

Ook in 2021 kwam het verstuiven verder op gang. Na de Noordwest Natuurkern en de kerven in het Buizerdvlak, realiseerde PWN in 2021 de 'Zeven zusters': zeven inkepingen in de duinen tussen Castricum en Egmond. Niels: "Die inkepingen liggen er nu. De komende jaren moeten we het zand hier nog steeds regelmatig omwoelen om de verstuiving op gang te houden. Er zitten nog altijd wortels van helmgras onder de grond en die gaan soms wel tot zeven meter diep."

Landbouwgrond wordt nieuwe natuur

Meer landinwaarts, in de binnenduinderand bij Heemskerk, is PWN afgelopen jaar gestart met project De Vlotter. Niels somt op dat er nog heel wat moet gebeuren voor hier nieuwe natuur gaat ontstaan: "Dit gebied bestaat grotendeels uit voormalige

landbouwgrond, waar veel is gespoten. Een groot gedeelte van de grond is klasse industrie, die mag dus alleen maar worden gebruikt voor speciale werken. Een deel moet zelfs als chemisch afval worden afgevoerd. Dat gaat om duizenden kuubs. We proberen nu zoveel mogelijk van het vervuilde zand af te voeren. De bovenste 40 centimeter graven we daarvoor af, zo'n 20.000 kuub. Zo kom je dichterbij het grondwater uit en krijg je meer natte natuur. De laag die daaronder zit, is nog rijk aan fosfaat. Die gaan we op plekken gebruiken waar bos moet komen, want dat mag wel wat voeding hebben. Het zand daaronder is helemaal schoon en geschikt voor de parnassia en orchideeën."

THEMA 5: PRODUCTIE

Onze provincie kan bouwen op een robuuste drinkwaterlevering

De kwaliteit van onze bronnen blijft onze zuivering uitdagen. Daarnaast neemt de vraag naar drinkwater de komende jaren toe. Om ook in de toekomst voldoende water van goede kwaliteit te kunnen produceren brengen we de komende jaren de conditie van onze installaties op peil, zorgen we voor adaptieve systemen en breiden we onze productiecapaciteit uit.

In de warme zomers van de afgelopen jaren zagen we in ons land dat de productiecapaciteit van drinkwaterbedrijven tegen haar grenzen aanliep. Daardoor kwam de beschikbare hoeveelheid drinkwater landelijk op de agenda. Dit kreeg ook een plek in de nieuwe Beleidsnota Drinkwater van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Drinkwaterbedrijven kregen de expliciete opdracht om activiteiten te ontplooiën die de groeiende drinkwateraanvraag ondervangen. Zo roepen de drinkwaterbedrijven hun klanten al op tot verstandig watergebruik. Op het niveau van industriële klanten gaan we kijken naar passend gebruik van het water voor processen.

GROOTSTE AMBITIES EN UITDAGINGEN

PWN streeft naar integraal bestuurd, modulaire zuiveringssystemen die uniform en robuust zijn uitgevoerd. Deze robuuste zuiveringssystemen zijn opgewassen tegen huidige en toekomstige bedreigingen.

meer aandacht voor de achteruitgang van biodiversiteit en voornoemde druk op natuurgebieden.

Leveringszekerheid

Binnen het programma Leveringszekerheid (een van de speerpunten van onze strategie) zijn in 2021 goede stappen gezet voor een toekomstige drinkwaterlevering door PWN. We brachten de basis op orde met de renovatie van Andijk 1 en versterkten ons assetmanagement. Ook ontwikkelden we een lange termijn investeringsplan en handelingsperspectieven voor de middellange en lange termijn.

5 NATUUR

Groeiende vraag naar industriewater

We merken dat in sommige sectoren, zoals datacenters, de behoefte aan proceswater groeit. Niet voor elk proces is echter water van drinkwaterkwaliteit nodig. Veelal kan worden volstaan met water dat niet alle duurdere zuiveringsstappen heeft doorlopen. PWN heeft in dit kader in 2021 een industriewaterbeleid vastgesteld. Ook zetten we samen met Evides een joint venture voor industriewater op, genaamd NH Water. Daarmee gaan we onze expertise aanbieden aan partijen die behoefte hebben aan proceswater en onderzoeken we samen of daarvoor andere bronnen beschikbaar zijn, zoals oppervlaktewater of het effluent van een rioolwaterzuivering. De beide drinkwaterbedrijven hebben afgesproken om hun kennis over waterzuivering hiervoor beschikbaar te stellen.

Assetmanagement in ontwikkeling

PWN is een asset-intensief bedrijf, waarbij betrouwbare assets cruciaal zijn voor de leveringszekerheid van drinkwater. Assetmanagement is dan ook een fundamenteel onderdeel van onze bedrijfsstrategie. PWN investeerde ook in het verslagjaar weer stevig in de verbetering van haar assetorganisatie. Zo versterkten we de assetmanagementorganisatie op strategisch en tactisch niveau en werken we aan een assetmanagementplan om continu en systematisch de volwassenheid op het gebied van assetmanagement te verbeteren.

Planvorming voor volgende fase Andijk

Onze belangrijkste productielocatie Andijk is in het afgelopen jaar op orde gekomen dankzij de oplevering van de gerenoveerde zuivering 'Andijk I'. Het project werd binnen planning en binnen budget afgerond en maakt dat de levensduur van de installatie kon worden verlengd tot 2035. Eerder al kreeg Andijk III een vernieuwingsslag, met een geplande levensduur tot 2040. Nu onze productiecapaciteit weer op het gewenste peil is, is de tijd gekomen om na te denken over een nieuwe drinkwaterproductiefabriek voor de periode daarna. De realisatie van zo'n project belooft tussen de 10 en 15 jaar, waarbij we vooruitkijken tot voorbij 2050.

Interview: Energie, CO₂ en klimaat

“Verduurzaming bij PWN is PWNergy”

Achter de schermen wordt hard gewerkt om van PWN een nog duurzamer bedrijf te maken. Tijd om te spreken met de trekkers van PWN's duurzaamheidsprogramma: Jonne Klaver en Iris Hoefnagels. Wat kan PWN bijdragen en in welk tempo worden verbeteringen doorgevoerd?

PWNergy is de naam van het duurzaamheidsprogramma bij PWN. Programmamanager Jonne Klaver begint te vertellen dat het programma zich vooralsnog concentreert op twee pijlers: CO₂-reductie en klimaatadaptatie: “PWN staat voor betrouwbaar drinkwater en veerkrachtige natuur, nu en in de toekomst. En die toekomst, die is fossielvrij en klimaatbestendig. Zo kun je ons programma samenvatten.” Voor die toekomst hanteert PWN een stevig CO₂-doel. In 2050 moet de kooldioxide-uitstoot van het bedrijf met 95% zijn verminderd vergeleken met het basisjaar 1997. Nog concreter wordt het met het tussendoel van 49% reductie in 2030. “Daarmee lopen we gelijk op met het Klimaatakkoord.”

Energie en andere maatregelen

Jonne maakt daarbij meteen de kanttekening dat PWN inmiddels al enkele jaren CO₂-neutraal is: “Wij compenseren onze complete uitstoot met CO₂-certificaten. En voor alle elektriciteit hebben we Nederlandse certificaten van oorsprong. Als drinkwater- en natuurorganisatie willen we uiteindelijk ook echt al deze energie zelf opwekken. Wat dat betreft zijn we goed op weg. Op al onze daken liggen zonnepanelen en sinds kort oogsten we ook zonne-energie op het spaarbekken van Andijk.”

Maar dat is nog niet voldoende om de CO₂-doelen te halen. Om nieuwe stappen voor te bereiden werkt Jonne met collega-duurzaamheidsadviseur Iris Hoefnagels aan een managementmodel. “Daarin kan een breed scala aan duurzaamheidsmaatregelen worden afgewogen”, legt Iris uit. “Via brainstorms en interviews met experts in onze organisatie

“De toekomst van PWN is fossielvrij en klimaatbestendig. Zo kun je ons programma samenvatten.”

hebben we geïnventariseerd welke maatregelen er nog meer mogelijk zijn bij PWN. Die kunnen variëren van zelf energie opwekken en energie besparen tot betere recycling van afval. Daar kwamen 150 maatregelen uit, elk met allerlei kenmerken zoals de mogelijke CO₂-besparing, kosten en doorlooptijd. Al deze maatregelen hebben we samengebracht in deze online managementtool. Die gaat straks helpen om combinaties te leggen. De directie krijgt zo direct te zien of we met een bepaald maatregelenpakket de tussendoelen gaan halen of niet.”

“Deze tool vormt de basis voor de komende jaren”, vult Jonne aan. “Hiermee kunnen we CO₂-reductiestappen heel concreet afwegen. Zo haal je duurzaamheid helemaal uit het ‘wollige vage’ zoals het vroeger was. Het gesprek erover wordt veel serieuzer. Nu zien we bijvoorbeeld dat we het niet gaan redden met optimalisatie alleen. We moeten ook gaan kijken naar de manier waarop we in de toekomst water gaan zuiveren en distribueren. Daar maken we het verschil.”

CO₂ heeft een prijs

Een ander instrument dat sinds kort bij PWN wordt ingezet is CO₂-beprijzing. Leveranciers moeten in hun offertes gaan rekenen met een CO₂-prijs van honderd euro per ton. Op die manier wordt met een reëel bedrag gerekend voor de klimaatschade die door projecten wordt veroorzaakt, legt Iris uit. “Het gaat hier om een schaduwprijs die ons helpt om ook de klimaatimpact van offertes met elkaar te vergelijken. De prijs van honderd euro komt voort uit onderzoeken van het PBL en CPB. PWN past deze uitgangspunten nu al toe op haar toekomstige plannen. Bijvoorbeeld bij de langetermijnperspectieven voor drinkwater en bij de planning voor het masterplan van de zuivering in Andijk in 2050. De nieuwe zuivering staat gepland voor 2035, maar moet ook voldoen aan de eisen tot ver na 2050. Dus denken we nu al serieus na over een CO₂-neutrale zuivering.”

De impact van het klimaat

De tweede volwaardige pijler onder het PWNergy-programma is klimaatbestendigheid. “Dit gaan we ook eerder voelen,” voorspelt Jonne. Hij verwijst naar het klimaatsignaal dat het KNMI in 2021 uitbracht. “Het KNMI schetst hierin echt dat het heter, droger en natter gaat worden. Dat betekent nogal wat voor het ontwerp van onze assets. De drinkwaterproductie moet onder alle omstandigheden doorgaan. We studeren nu met elkaar op een aanpak die snel kan inspelen op veranderende klimatologische omstandigheden. Want we moeten open en flexibel blijven om bij elke verandering steeds op tijd een besluit te kunnen nemen over extra maatregelen. Daarvoor moet je weten waar je staat en welke routes je kunt nemen. Routepadten noemen we dat, om aan te duiden dat je misschien wel eerder afslagen moet gaan nemen als je je sneller dan gedacht moet aanpassen.”

Iris verwacht dat klimaatverandering ook grote impact gaat hebben op de natuurgebieden. “Maar er is nog veel onzeker en daarmee is het ook lastig om alle mogelijke risico’s in kaart te brengen. Het KNMI komt pas in 2023 met een gedetailleerde vertaling van het IPCC-rapport voor Nederland. We gaan dit koppelen aan onze eigen meetreeksen van regen en grondwaterstanden in de gebieden. Daarmee wordt onze kijk op klimaatverandering zo accuraat mogelijk.”

Energietransitie bij gemeenten

Tot slot wil Jonne nog toevoegen dat ook de energietransitie bij PWN op het netvlies staat. Niet zozeer om zelf te verduurzamen, maar om gemeenten te ondersteunen die met warmtenetten bezig zijn. “Voor kleinere gemeenten is het

echt een heftige opgave om de energie- en warmtetransitie goed te doorlopen. Daarvoor moet de grond worden open gegraven en komen er warmwaterleidingen bij. Wij staan gemeenten dan bij, ook vanuit het drinkwaterbelang. Want we willen wel dat er bij alle veranderingen straks nog steeds goed drinkwater uit de kraan komt en dat onze leidingen niet worden aangetast. Het scheelt ook maatschappelijke kosten als we samen kunnen ontwerpen waar onze leidingen moeten komen. PWN voert hierover gesprekken met gemeenten. En we kijken naar de plannen voor zonne- en windenergie in de regionale energiestrategieën, in de hoop dat we slimme combinaties kunnen maken met bijvoorbeeld het onderhoud aan ons netwerk van transportleidingen.”

“Met de data van IPCC, KNMI en PWN wordt onze kijk op klimaatverandering zo accuraat mogelijk.”

THEMA 6: DISTRIBUTIE

Leidingen van een toekomstbestendige kwaliteit

Ons water wordt getransporteerd via een leidingnet van 10.000 kilometer lang, verdeeld over een innamenet, grotere transportleidingen en een fijnmaziger distributienet met pompstations en 6.000 kilometer aan aansluitleidingen. We werken continu aan een toekomstbestendig leidingnet, in nauw contact met onze omgeving en partners.

Ons net van transportleidingen was grotendeels al voorbereid op de groeiende vraag naar water, op twee knelpunten na. Deze hebben we in 2021 aangepakt. Zo kon het project De Stolpen dit jaar met succes worden afgerond. Eerder liepen we vertraging op, enerzijds door de stikstofproblematiek, anderzijds door bezwaar van grondeigenaren. Aan de oplossing van het tweede knelpunt zijn we na de zomer van 2021 gestart: er is een extra leiding in de kop van Noord-Holland, van Julianadorp naar Den Helder, aangelegd. Daarmee blijft Texel ook in de toekomst verzekerd van een constante leveringszekerheid van ons drinkwater.

GROOTSTE AMBITIES EN UITDAGINGEN

De klimaatverandering en energietransitie hebben grote invloed op het toekomstig beheer van ons leidingnet. Met het oog op de energietransitie zorgt de aanleg van warmte- en elektriciteitsnetten mogelijk voor te veel opwarming van de ondergrond. Daarnaast is er een tekort aan technici voor het werk aan ons distributienet. Nieuwe technologische ontwikkelingen en datagebruik bieden juist kansen. De komende jaren versterken we onze distributie met goed assetmanagement, betere processen, omgevingsmanagement en voldoende mensen en middelen.

Inspectie geremd door corona

Voor het borgen van de waterkwaliteit in ons distributienet is het van belang dat we regelmatig inspecties uitvoeren. Door de strenge coronamaatregelen begin 2021 konden onze inspecteurs niet overal goed hun werk doen. Zo was het aanmerkelijk lastiger om inspectieafspraken te maken bij bedrijven en instellingen vanwege de verscherpte bezoekvoorschriften. Later in het jaar werden inspectieverzoeken weer makkelijker naarmate de maatregelen soepeler werden. Tegen het eind van 2021 verliep de inspectie weer normaal, hoewel het maken van een afspraak doorgaans aanmerkelijk langer duurt. Al met al hebben we hierdoor minder inspecties kunnen uitvoeren dan gebruikelijk.

6 DISTRIBUTIE**Graafwerkzaamheden combineren**

Door de grote nieuwbouwoopgave in onze provincie merken we dat er ook veel druk is ontstaan op de capaciteit bij aannemers. De groei vraagt ook veel van de samenwerking met andere netbeheerders. Het liefst combineren we immers graafwerkzaamheden voor drinkwater met die voor energie en media om de overlast voor klanten te beperken. In 2021 zijn gesprekken gestart om in de toekomst meer werkzaamheden in combinatie uit te voeren. Dit doen we samen met onze belangrijkste ketenpartners Alliander en Waternet.

Proces voor meterwisselingen verbeterd

We hebben in 2021 werk gemaakt van een verbeterd proces voor het wisselen van watermeters. Bij klein-huishoudelijke meters is dit proces inmiddels op orde. Voor de zakelijke markt lopen de procesverbeteringen langer door. We hebben procesverbeteringen uitgewerkt om in 2022 ook deze achterstand in te lopen.

A photograph of two men sitting on a blue bench in front of a modern building with large glass windows. The man on the left is older, with grey hair, wearing a dark blue button-down shirt and khaki pants. The man on the right is younger, bald, wearing a light blue button-down shirt and dark blue jeans. They are both looking towards the camera. The background shows a bright, sunny day with green trees reflected in the glass.

Interview: Transportleiding naar Texel

“Extra leidingcapaciteit maakt dit deel van het netwerk veel minder kwetsbaar”

Een nieuwe transportleiding moet de waterlevering naar Texel extra zeker maken. In 2021 kon eindelijk met de uitvoering begonnen worden, na een uitvoerig traject van voorstudies, afstemming en plannen. Verslag van “een hele puzzel”.

We spreken Piet Beers en Ton Bennen, bij PWN nauw betrokken bij het plannen en aanleggen van de nieuwe transportleiding. Piet bepaalt welke leidingen er vervangen moeten worden. Hij geeft vervolgens de opdracht aan de afdeling Transport. Daar werkt Ton als projectmanager. Hij realiseert dergelijke projecten vanaf tracéstudie tot en met de uitvoering en inbedrijfstelling.

Gevraagd naar het waarom van de nieuwe leiding selecteert Piet tijdens ons videogesprek een scherm met een plattegrond van het leidingnetwerk in Noord-Holland. “Dit is het hele transportnetwerk van PWN. Voor dit project gaat het om de levering naar Texel, dat ook tot ons leveringsgebied hoort. Je ziet hier de transportleidingen lopen waardoor Texel wordt gevoed. Als je goed kijkt, zie je dat ons netwerk overal redundant is uitgevoerd. Er is voor elke leiding in het netwerk altijd wel een tweede transportleiding die naar hetzelfde doel gaat. Dat is noodzakelijk, want als er bijvoorbeeld een leiding moet worden onderhouden, is er altijd een extra leiding en komen klanten niet zonder water te zitten. De leidingen moeten ook groot genoeg zijn om op het piekmoment nog voldoende water te kunnen leveren. De afdeling Waterverdeling rekent ons netwerk daar systematisch op door. Bij dat doorrekenen zagen we dat er ter hoogte van Julianadorp een knelpunt was ontstaan, voor het stuk tot Oostoever (Den Helder) van waaruit we het drinkwater leveren naar Texel. Zou de bestaande leiding uitvallen, dan is er eigenlijk geen transportleiding meer die de levering naar Texel kan overnemen.”

Piet legt uit dat dan het fijnmazige distributienet van kleine leidingen het transport moet overnemen. Daar is het niet op berekend: “Dan zou Texel op piektijden te weinig druk hebben.

“De nieuwe leiding begint straks net onder Julianadorp en haakt acht kilometer noordelijk weer aan op de leiding richting Texel.”

Dus bepaalden we dat er een leiding bij moest komen. Hier bij de stippelijntjes zie je het toekomstige tracé. De nieuwe leiding begint straks net onder Julianadorp en haakt acht kilometer noordelijk weer aan op de leiding richting Texel. Daarmee wordt het netwerk veel minder kwetsbaar.”

Routes met obstakels

In 2017 werd gestart met project Julianadorp, om de extra transportleiding van 400 millimeter doorsnee aan te leggen. “Een kleintje, vergeleken met onze andere transportleidingen”, merkt Ton op. “Ik kreeg van Piet de opdracht dat er op dit traject extra leidingcapaciteit nodig is. Rekenaars hadden al doorgerekend welke diameter er nodig was. Dan begint het zoeken naar mogelijke tracés. Meestal stippelen we drie mogelijke routes uit om te kijken waar de grootste obstakels liggen. Dat is nog een hele puzzel.”

Aan de hand van de kaart inventariseert Ton alle betrokken stakeholders. “Particulieren, wegeigenaren, waterschappen, provincie, Rijkswaterstaat, Prorail... Hier bijvoorbeeld zie je vliegveld De Kooi en het Noord-Hollands kanaal. Dat zou gaandeweg een bottleneck worden. Hoe gaan we daarlangs, moeten we linksom of rechtsom?”

Bodemstructuur intact

Het uiteindelijke tracé komt vanaf Julianadorp door het parklandschap van 's Heeren Loo te lopen, en gaat vanaf daar de bollengronden in. Een nieuwe uitdaging, legt Ton uit:

“Deze velden zijn zeer kwetsbaar. Je kunt hier alleen graven in het goede seizoen, om de teelt niet te verstoren. Waar we op letten is dat we het cultuurtechnisch heel netjes herstellen. Als we de bodemstructuur net anders opleveren dan het was, geeft dat verstoringen in de bollenteelt. Dus dat ligt heel gevoelig. Laag voor laag graven we daarom de leidingsleuf op diepte. Elke grondlaag bewaren we apart aan de kant. Ze worden later in omgekeerde volgorde weer teruggestort. Zo voorkomen we structuurschade. We huren hiervoor speciaal een loonwerker in die bij de bollenkwekers bekend is en dit werk zorgvuldig uitvoert.”

Na een traject van 3,5 kilometer bollengrond komt de nieuwe leiding weer andere obstakels tegen. De spoorlijn en het kanaal bijvoorbeeld, waar onderdoor moet worden geboord. Industrierrein Oostoever daarna is relatief makkelijk. Vervolgens wordt het weer goed oppassen bij de gasbehandelingsinstallatie van de NAM en het Marineterrein, berucht om zijn vele verkeersbewegingen. Ton: “De lockdown van dit moment beperkt het verkeer, dus het is een klein geluk dat we hier nu kunnen doorwerken.”

Ton vertelt over obstakels van een heel andere orde:

“Niet-gesprongen explosieven. Vliegveld De Kooi, en de hele gemeente Den Helder zijn sinds de Tweede Wereldoorlog potentieel verdachte gebieden. Voor die terreinen moeten we speciaal onderzoek laten doen. Dat kan deels vooraf, maar moet grotendeels ook tijdens de uitvoering plaatsvinden.”

Stikstof en bemaling

Na twee jaar voorbereiden zijn de werkzaamheden inmiddels in volle gang. Het uiteindelijke tracé is 7,5 kilometer lang, waarvan er 8 keer wordt geboord over in totaal 3 kilometer. Voor het vinden van een aannemer werd een aanbesteding uitgeschreven. De prijs was daarbij niet het enige aspect voor de gunning, vertelt Ton. “We stelden ook strenge eisen aan stikstofuitstoot en bemaling tijdens de werkzaamheden. Wat dat laatste betreft: er kan zout in het grondwater zitten en we willen niet de veroorzaker zijn van nog grotere verzilting van de bollengronden. Bloembollen zijn uitermate gevoelig voor zout.”

“Vliegveld De Kooi, en de hele gemeente Den Helder zijn sinds de Tweede Wereldoorlog potentieel verdachte gebieden.”

THEMA 7: KLANT

Het beste contact, live of digitaal

Onze 1.700.000 drinkwaterklanten nemen jaarlijks meer dan 110 miljard liter drinkwater af. Klanten zijn over het algemeen zeer tevreden over het contact met PWN en over hun bezoek aan de duinen. Wel zien we een toenemende informatiebehoefte, net als de wens om steeds meer zelf te kunnen regelen.

Ook in 2021 gingen we verder met het analyseren en verbeteren van klantprocessen en contactmomenten. PWN streeft naar een algemeen cijfer voor klanttevredenheid van boven de 8,5. In 2021 behaalden we een 8,3 (2020: 8,4).

Steeds meer digitaal contact

Bij het contact met klanten willen we waar dat kan zoveel mogelijk gebruikmaken van de digitale mogelijkheden, het digitale kanaal. Klanten kunnen ervoor kiezen om hun correspondentie met PWN per post te doen of via het digitale kanaal zoals e-mail en sms. Daarnaast zien we graag dat klanten in het digitale kanaal zoveel mogelijk gebruik maken van onze selfservice-diensten, zoals het doorgeven van de meterstand, een verhuizing of aansluiting. De afgelopen jaren hebben we eraan gewerkt om deze diensten zo klantvriendelijk mogelijk te maken.

GROOTSTE AMBITIES EN UITDAGINGEN

PWN streeft naar tevreden klanten door uitstekende service en goed advies over drinkwater en natuur(beleving). Bij onze klanten ervaren we een toenemende informatiebehoefte. Het is daarom belangrijk dat we ook 'het waarom' communiceren van wat we doen. Onze ambitie is dienstverlening die als betrouwbaar, persoonlijk, verfrissend en simpel wordt ervaren. We zetten daarbij in op digitale ondersteuning en data, continue verbetering en uitdraging van onze groen-blaauwe merkidentiteit.

Dit heeft tot goede resultaten geleid. Zo gaf eind 2021 al 87% van onze klanten de voorkeur aan digitaal contact. We hebben als doel om per 2023 door te groeien naar 90%. Tijdens telefoongesprekken vragen onze medewerkers of de klant openstaat voor digitaal contact. Zo lukt het om iedere maand 500 klanten te winnen voor het digitale kanaal.

Chatten als nieuwe service

Als nieuwe digitale dienst introduceerde PWN in 2021 de chatmogelijkheid met ons Klantencontactcentrum.

Uit onderzoek blijkt dat dit goed wordt gewaardeerd, door klanten en medewerkers. Voor de laatste groep betekent de chat-functie dat de werkbelasting beter kan worden gespreid. In de toekomst breiden we dit uit met een chatbot, die alvast een antwoord kan geven op veelvoorkomende vragen.

SMS bij onderbreking water

In de zomer van 2021 ging een nieuwe verbetering live, waar verschillende teams bij PWN de afgelopen jaren intensief aan hebben gewerkt: proactieve klantcommunicatie. Bij een storing of gepland onderhoud in een wijk of buurt krijgen onze klanten van wie het e-mailadres of mobiel nummer bij ons bekend is voortaan een melding als er een tijdelijke onderbreking van het water is. Op die manier weten de klanten hoelang de storing ongeveer zal duren. Ook melden we wanneer de storing of het onderhoud weer achter de rug is. Dit sluit goed aan bij de behoeften van onze klanten. De klanttevredenheid van dit proces steeg in 2021 dan ook van een 5,6 naar een 7. Inmiddels heeft 80% van onze klanten zich hiervoor met het telefoonnummer of mailadres aangemeld. Een bijkomend effect is dat minder klanten met ons Klantencontactcentrum bellen als er geen water uit de kraan komt.

Beperkte openingstijden

Door de toegenomen mogelijkheden om digitaal met ons Klantencontactcentrum te communiceren, konden we in 2021 onze telefonische bereikbaarheid verminderen.

Beperkte openingstijden van ons Klantencontactcentrum zijn in lijn met de ingeslagen richting om steeds meer digitaal te communiceren. Tegelijkertijd was dit in 2021 ook noodzakelijk vanwege de zeer krappe arbeidsmarkt.

Kwaliteit verbeteren met kennis

Een goede indicator van de kwaliteit van onze dienstverlening is het percentage van de keren dat een klant in één keer goed geholpen is (first time right). Ons streven om dit op 90% te krijgen is nog niet gelukt. Het percentage was in 2021 81%. Het goed managen van alle kennis voor mensen die op afstand werken is lastig gebleken. Daarom werken we de komende tijd nog verder aan het optimaliseren van ons kennismanagementsysteem. Daarbij willen we ook digitale trainingen aanbieden, waardoor we voor de flexibele schil mensen kunnen werven tot ver buiten onze regio.

Zomercampagne

In de zomer van 2021 voerden we een campagne, getiteld 'Zomer van schoonheid'. Doel van de campagne was om onze klanten en stakeholders bewust te maken hoe bijzonder onze natuur in de duinen en drinkwater uit de kraan eigenlijk zijn. Hoe minder vanzelfsprekend water en natuur zijn, hoe bewuster wij ermee omgaan. In de campagne lieten we zien wat PWN dagelijks doet en wat onze klanten en natuurbezoekers zelf kunnen doen om drinkwater en natuur voor iedereen beschikbaar, schoon en toegankelijk te houden.

Uiteindelijk hebben we met deze campagne 557.400 particuliere klanten en 5.800 stakeholders bereikt. De hoofdvideo van de campagne is ruim 784.000 keer bekeken en aan de polls op social media hebben 29.000 klanten meegedaan. Na afloop van de campagne is een evaluatie gehouden onder een representatieve groep van 600 klanten uit het leveringsgebied. Hieruit blijkt dat een op de tien inwoners van Noord-Holland iets heeft meegekregen van de berichten van PWN over de schoonheid van water en natuur. Daarnaast toont de evaluatie dat de campagne een positieve bijdrage heeft geleverd aan bewustwording rondom water en natuur en ook in het vertrouwen in PWN.

Interview: Proactieve klantcommunicatie

“Klanten krijgen nu een sms’je als er even geen water uit de kraan komt”

PWN krijgt voor klanttevredenheid een 8 als rapportcijfer, zo blijkt uit marktonderzoek. Toch zijn er punten in de dienstverlening die beter kunnen. Een belangrijke stap daarin werd in 2021 afgerond. Voortaan worden klanten beter geïnformeerd over een wateronderbreking in hun buurt.

Maaïke Rosendaal was drie jaar geleden als programmamanager nauw betrokken bij de implementatie van de nieuwe klantcontactstrategie voor PWN. Ze vertelt hoe ze met het projectteam aan de slag ging om de communicatie rond wateronderbrekingen te verbeteren.

“We vroegen ons destijds af hoe we klanten nog beter tevreden kunnen stellen met de kwaliteit van onze dienstverlening. PWN doet regelmatig klantonderzoek en daar komen over het algemeen best goede rapportcijfers uit. Alleen het proces rond storingen scoorde onvoldoende en kreeg een rapportcijfer 5,7. Bij gepland onderhoud kregen we een 6,7. Dat vonden we te weinig. Want het gaat hier om onderdelen van ons primaire proces van drinkwaterlevering. Dus juist als daar iets niet goed gaat, dan moet je er zijn, bijvoorbeeld om te vertellen wanneer mensen weer water kunnen verwachten.”

Het projectteam vroeg klanten wat er beter kon. Conclusie: vooral de informatievoorziening schoot tekort. Maaïke: “Logisch ook, want wat kun je doen als er opeens geen water meer uit de kraan komt? Bij de burens informeren? PWN bellen? En als PWN dan ook weinig helderheid kan bieden, ontstaat er onvrede over de gang van zaken.” Het gevolg: onduidelijkheid en veel telefoontjes op het Klantcontactcentrum.

Direct informeren

Dus startte PWN een traject om de informatievoorziening te verbeteren. Het doel werd tweeledig. In de eerste plaats de klanttevredenheid verhogen. Maar net zo belangrijk was het om onnodige telefoontjes bij een storing of gepland werk te voorkomen. Het project ‘proactieve klantcommunicatie’ werd

geboren. Maaïke: “De naam wil zeggen dat we klanten bij een storing direct informeren. Liefst via sms en e-mail. Klinkt heel logisch, maar dat was nog niet zomaar gedaan. Wij hadden bij PWN bijvoorbeeld de neiging om eerst helemaal uit te zoeken wat er aan de hand was, voordat we onze klanten gingen informeren. Daardoor kreeg je vertraging in de informatievoorziening. Zoiets zit diep ingesleten. In ons project draaiden we het om en werkten we aan getrapte informatie. Dus eerst melden dat er een storing is, en dan - als er meer duidelijk wordt - gedetailleerdere informatie bieden. Om dat mogelijk te maken, verbeterden we op verschillende fronten: techniek, data, organisatorisch.”

In een traject van ruim twee jaar werd er aan proactieve klantcommunicatie gebouwd, door zes teams op het gebied van drinkwater, communicatie, klantproces en IT. Samen ontwierpen ze een geheel nieuw klantproces, integraal voor elke denkbare stap in het proces. “Tegelijkertijd was het natuurlijk belangrijk dat onze klantgegevens actuele mobiele nummers en mailadressen bevatten. Bij elk klantcontact, offline en online, vroegen we daarom na of de gegevens nog klopten en vulden we de data aan. Ook het systeem waar storingen in

werden gemeld breidden we uit met allerlei dashboardfuncties. Zo kunnen we nu een storing precies op de digitale plattegrond van het leidingnet aangeven, waarna het systeem zelf een inschatting maakt van de groep huishoudens die in dezelfde straal ook last van de storing hebben. Dankzij deze techniek zien we in één klap wie er allemaal geïnformeerd moeten worden.”

“Om dit mogelijk te maken, verbeterden we op verschillende fronten: techniek, data, organisatorisch.”

“Dat klanten van tevoren al op de hoogte zijn gesteld, is ook veel prettiger voor onze monteurs.”

Verbetering voor monteurs

Sinds de zomer van 2021 draait het nieuwe systeem voor proactieve klantcommunicatie. Martijn Bruin, medewerker intake en planning, maakt er nu dagelijks gebruik van. Hij ziet een duidelijke verbetering, voor zijn team en voor de monteurs in het veld. “Monteurs gingen nog wel eens met brieven langs de huizen om te melden dat er tijdelijk geen water uit de kraan zou komen. Dat was natuurlijk niet hun eigenlijke werk. De sms-berichten ondervangen dit nu, waarna er een e-mail volgt met meer uitleg. We maken een uitzondering voor zakelijke klanten en klanten die ons water bijvoorbeeld gebruiken voor nierdialyse. Die informeren we persoonlijk, ook om af te stemmen of we bij een wateronderbreking alternatieven moeten regelen.”

Martijn laat zien hoe het nieuwe systeem op zijn afdeling werkt. “Als er ergens geen water geleverd kan worden, zetten wij in Geoweb een druppel op die plek in het leidingnet. Het nieuwe programma ziet dan welke huishoudens eronder vallen. Die krijgen meteen een sms. De monteur gaat kijken en maakt een inschatting van de situatie. Dat klanten van tevoren al op de hoogte zijn gesteld, is ook veel prettiger voor onze monteurs.”

Training en checks

Ook het geplande werk en grote projecten komen bij de afdeling van Martijn binnen. “Monteurs vragen ons eerst om akkoord als ze de druk van de leiding gaan halen; dat is nu de nieuwe afspraak. Wij sturen dan alle betrokken klanten de sms. Deze samenwerking vraagt een andere manier van werken. Bij ons en bij monteurs en aannemers. Voor hen is het een extra handeling, die nu routine moet worden. Met training en extra checks gaat dat lukken.”

Maaike is trots op de resultaten tot dusver: “In het begin maakten we al bij 70% van de storingen gebruik van deze nieuwe techniek. Inmiddels zitten we op 90%. En in de nieuwe tevredenheidscijfers zien we een duidelijke verbetering. We scoren nu een rapportcijfer 7 bij storingen en een 8 bij gepland werk. Ons doel is op dat vlak dus behaald. Maar we zijn nog niet helemaal bij onze doelen voor call-reductie, daar doen we nu vervolgonderzoek naar. En we willen deze technologie voor andere processen gaan inzetten, bijvoorbeeld als we leidingen gaan schoon-spuien.”

DEEL III:

GOVERNANCE

- 3.1 Corporate governance
- 3.2 Risicomanagement
- 3.3 De directie
- 3.4 De Raad van Commissarissen
- 3.5 De ondernemingsraad
- 3.6 Verslag dochterondernemingen

3.1 CORPORATE GOVERNANCE

N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland is een naamloze vennootschap, waarvan 100% van de aandelen in bezit zijn van de Provincie Noord-Holland.

Algemeen en structuur van PWN

De voornaamste activiteiten van PWN zijn het produceren en distribueren van kwalitatief drinkwater en het beheren van natuurgebieden in de provincie Noord-Holland.

De drinkwateractiviteiten van PWN staan onder toezicht van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) en het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. PWN is gehouden aan de Drinkwaterwet. Voor de groepsstructuur van PWN wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Op PWN is het verzwakt structuurregime van toepassing, waardoor de Algemene vergadering van Aandeelhouders bepaalde bevoegdheden toekomen. Hoe dit binnen PWN is ingeregeld wordt bij de diverse organen uiteengezet.

De wijze waarop de governance is ingeregeld is vastgelegd in de statuten, diverse reglementen en is aangevuld met beleidsdocumenten. De laatste statutenwijziging is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van 7 juni 2012 door de aandeelhouder vastgesteld. De besluitvorming als aandeelhouder vindt doorgaans plaats in het college van Gedeputeerde Staten.

PWN hecht veel belang aan een zorgvuldige invulling van de Corporate Governance Code. PWN past hierom vrijwillig de uitgangspunten toe van de Nederlandse Corporate Governance Code, voor zover deze niet expliciet voor beursgenoteerde ondernemingen zijn geschreven. Indien PWN niet voornemens

is, dan wel niet in de gelegenheid is om aan de volledige Corporate Governance Code te voldoen, wordt dit benoemd. PWN wijkt af van de Code, respectievelijk past de Code niet toe betreffende:

- bepalingen die gaan over een one-tier structuur;
- bepalingen over bezit aandelen door commissarissen of bestuurder, de Drinkwaterwet sluit dit namelijk uit;
- wettelijke bepalingen over financiering preferente aandelen, want deze zijn niet van toepassing;
- bepalingen over certificering van aandelen, aangezien er geen certificering van aandelen heeft plaatsgevonden;
- bepalingen over institutionele beleggers, aangezien de aandelen krachtens de wet slechts in overheidshanden kunnen zijn;
- bepalingen over informatieverstrekking aan beleggingsanalisten, want deze zijn derhalve ook niet van toepassing.

PWN is in 2021 verdeeld in vier sectoren met ieder een eigen sectordirecteur. Aan het hoofd van de organisatie staat de Algemeen Directeur, die jaarlijks wordt beoordeeld door de Raad van Commissarissen. Ultimo 2021 heeft PWN samen met haar dochterentiteiten circa 685 fte in dienst. De directie heeft samen met de Raad van Commissarissen de integrale verantwoordelijkheid om de verschillende belangen van de stakeholders af te wegen. Hierbij staan de continuïteit van de drinkwaterlevering en het klantbelang op de lange termijn centraal.

Gezien het maatschappelijk belang streeft PWN ernaar dat haar beleid en de genomen besluitvoering in overeenstemming zijn met het wettelijk kader, waaronder de Drinkwaterwet, de relevante regelgeving en beleid en richtlijnen vanuit de VEWIN. Het voldoen aan geldende wet- en regelgeving en de beheersing van risico's die hieruit voortvloeien worden onder leiding van de Risk & Compliance officer bijgehouden.

Aandeelhouder

De wettelijke bepalingen over financiering preferente aandelen zijn niet van toepassing. Aangezien er geen certificering van aandelen heeft plaatsgevonden zijn de bepalingen over certificering niet van toepassing. De bepalingen over informatieverstrekking aan analisten zijn niet van toepassing. Informatieverstrekking aan de enige aandeelhouder gebeurt periodiek. Tweemaal per jaar wordt een Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) gehouden. In totaal vindt minimaal vier keer per jaar overleg plaats tussen de bestuurder en de verantwoordelijke gedeputeerde die namens Gedeputeerde Staten de aandeelhoudersrol vervult. Naast tweemaal een AvA is er tweemaal een bilateraal overleg. Bepalingen over institutionele beleggers zijn niet van toepassing, aangezien de aandelen krachtens de Drinkwaterwet slechts in overheidshanden kunnen zijn. In 2021 is er gewerkt aan toekomstige wijzigingen in de statuten, informatieprotocol en afstemmingsmomenten, welke in 2022 verder ontwikkeld worden.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen (RvC) wordt gevormd door vijf personen, allen op voordracht van de RvC benoemd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. In 2021 hebben er zich geen wijzigingen in de samenstelling van de RvC voorgedaan. De taken en verantwoordelijkheden zijn opgenomen in de statuten en het reglement van de RvC. Het reglement voorziet in afspraken over het eigen functioneren van de RvC en de relatie met directie, aandeelhouder en externe onafhankelijke accountant. Afgelopen periode zijn de reglementen van de directie, Auditcommissie en Remuneratiecommissie geactualiseerd, beoordeeld op toegevoegde waarde en op onderlinge consistentie. In 2022 wordt het RvC reglement ook geactualiseerd nadat de gewijzigde statuten zijn vastgesteld. Alle commissarissen zijn onafhankelijk. Hiervoor zijn onafhankelijkheidseisen opgenomen in de geldende profielschets, waaronder vroegere dienstbetrekking en financiële onafhankelijkheid. Het aantal zittingsperioden is beperkt tot tweemaal vier jaar. De profielschets wordt jaarlijks geëvalueerd. Bij iedere mogelijke herbenoeming wordt grondig bekeken of de beoogde commissaris een toegevoegde waarde heeft voor de RvC en de vennootschap. De RvC volgt een zelfevaluatie-structuur waarbij jaarlijks een zelfevaluatie plaatsvindt. Eenmaal per twee jaar vindt deze evaluatie plaats onder externe begeleiding. De Drinkwaterwet sluit uit dat een commissaris aandelen PWN bezit. Bepalingen over one-tier bestuursstructuur zijn niet van toepassing. Voor de bezoldiging van de Raad van Commissarissen wordt de Wet Normering Topinkomens gevolgd. Hiervoor wordt verwezen naar de

toelichting over Wet Normering Topinkomens in het jaarverslag in paragraaf 19. Voor de samenstelling en het diversiteitsbeleid met betrekking tot de Raad wordt verwezen naar het verslag van de Raad van Commissarissen.

De Raad heeft twee commissies uit zijn midden ingesteld, de Auditcommissie (AC) en de Remuneratiecommissie (RC). De RvC ontvangt van elk van de commissies een verslag van de beraadslagingen en bevindingen.

De AC richt zich met name op de financiële aspecten van het (jaarlijkse) beleidsplan, risicomanagement, informatietechnologie en de financiële strategie. In het bijzonder heeft de AC in 2021 extra aandacht gevraagd voor:

- De samenstelling, taakgebieden, werkwijze van de AC zoals opgenomen in een in februari geactualiseerd vastgesteld AC reglement;
- De werking van de interne risicobeheersing- en interne controlesystemen;
- De toepassing van informatie- en communicatietechnologie (ICT) door de vennootschap, waaronder risico's op het gebied van cybersecurity.

De RC is in 2020 ingesteld en heeft in 2021 conform het reglement de volgende activiteiten ondernomen:

- Het (eenmalig jaarlijks) beoordelen van het functioneren van de Algemeen Directeur a.i.;
- Het doorlopen van de benoemingsprocedure en beloning voor het invullen van de positie van Algemeen Directeur;
- Het uitbrengen van een advies bij de aanstelling van de Sectordirecteur Drinkwaterproductie;
- Het voorbereiden en organiseren van de jaarlijkse zelfevaluatie, waarbij aandacht is geweest voor het individueel en als collectief functioneren van de commissarissen;
- Het voorstellen en laten vaststellen van gewijzigd beloningsbeleid voor de commissarissen aan de aandeelhoudersvergadering.
- Het toezicht houden op het handelen van de directie binnen de kaders van het beloningsbeleid en beleid onkostenvergoedingen voor het directieteam PWN en de directie van de dochterondernemingen van PWN.

Dagelijks bestuur

De taken en verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur zijn vastgelegd in de statuten en het directiereglement. Het directiereglement is in februari 2021 geactualiseerd en vastgesteld door de RvC. Belangrijkste wijzigingen betreffen de verdere implementatie van de richtlijnen uit de Governance Code, de samenstelling van het directieteam en de collegiale besluitvorming. De beloning van de leden van het directieteam bevat geen variabele componenten; bepalingen over opties e.d. zijn niet van toepassing.

Op de beloning van de directeuren is de Wet Normering Topinkomens (WNT) van toepassing. Tot 1 juli 2021 had PWN een algemeen directeur ad interim. In september heeft het directieteam onder leiding van de Risk & Compliance officer teruggekeken op de jaarlijkse risicosessie gericht op strategische, operationele, compliance en verslaggevingsrisico's. Waar nodig zijn verbeteringen in de interne risicobeheersings- en controlesystemen opgenomen. De voortgang en de opvolging van de bevindingen van de externe accountant en het team Interne Audit worden per kwartaal gerapporteerd aan het directieteam en de RvC middels de kwartaalrapportages. Het verder ontwikkelen van het Management Control Framework, zie hiervoor paragraaf 3.2 Risicomanagement, en de vernieuwing van het verouderde ERP-systeem zijn verbeteringen waar in 2022 hard aan gewerkt gaat worden. De Gedragscode is in 2020 aangepast en door alle medewerkers ondertekend. In 2021 zijn er geen bijzondere bevindingen gedaan ten aanzien van naleving. Er zijn geen meldingen gedaan met betrekking tot de klokkenluidersregeling.

Een samenvatting van de rapportage vertrouwenspersonen is te vinden in het onderdeel Medewerkers en Organisatie. De toelichting op de Declaration of Accountability met betrekking tot de privacywetgeving is opgenomen onder de Risicomanagement paragraaf.

Ondernemingsraad

De OR wordt gefaciliteerd om haar taak met toegevoegde waarde te kunnen vervullen. Met de directie wordt volgens een vaste frequentie gecommuniceerd. Leden van de Raad van Commissarissen schuiven twee keer per jaar aan in een open, informatief overleg. In december is er een artikel 24 overleg geweest over de algemene zaken van de Vennootschap waarbij de vraagstukken waar de directie mee bezig is zijn gedeeld. Tijdens deze bespreking is ook inzicht gegeven in welke advies- en instemmingsaanvragen de OR mag verwachten in 2022. Meer informatie is te vinden in het verslag van de Ondernemingsraad.

PWN als aandeelhouder

PWN is voor 100% aandeelhouder van PWNT Holding B.V., Aquanet B.V. en De Kennemer Duincampings B.V. De gekozen constructie via statuten en directiereglementen is zodanig dat PWN blijvend invloed kan uitoefenen op de activiteiten van haar dochters. Meer informatie over de dochters en andere deelnemingen van PWN is te vinden in paragraaf 3.6.

3.2 RISICOMANAGEMENT

Het lopen van risico's is onlosmakelijk verbonden aan de bedrijfsactiviteiten van PWN.

Daarom is risicobeheersing bij PWN een essentieel onderdeel van de bedrijfsvoering en richt dit zich op alle facetten van de organisatie: van risico's ten aanzien van onze strategische doelstellingen en de operationele risico's, tot de betrouwbaarheid van financiële rapportages en het voldoen aan wet- en regelgeving.

Onderdeel van ons risicobeleid is een zorgvuldige afweging van risico's, te nemen beheersmaatregelen en de wijze van controle op de effectiviteit en de naleving van de regels.

Risicobereidheid (risk appetite)

Een belangrijk element in het beoordelen en afwegen van de risicomanagementstrategie van PWN is de risicobereidheid. De risicohouding geeft een beeld van de mate waarin PWN bereid is om risico's te lopen om haar organisatiedoelstellingen te realiseren.

Door onze maatschappelijke positie en onze bijdrage aan de volksgezondheid en het natuurbeheer geldt voor alle organisatiedoelstellingen dat we risico's niet actief opzoeken en nemen. De algemene risicohouding van PWN is daarom risicomijdend.

Ten aanzien van de risicobereidheid betekent dit dat PWN voor de besturing en inrichting van de interne organisatie strakke kaders kent. Dit houdt in dat PWN in hoge mate beheersmaatregelen inzet om risico's die zijn geïdentificeerd zoveel mogelijk te beheersen.

In 2021 is de risicobereidheid verbijzonderd naar risicocategorie, conform het COSO-raamwerk.

Risicocategorie	Risicobereidheid	Toelichting
Strategisch	Laag tot Midden	Laag: PWN is bereid om beperkt risico's te aanvaarden om haar strategische ambities ten aanzien van de kwaliteit en leveringszekerheid van drinkwater en natuurbeheer te realiseren. Midden: PWN accepteert meer risico's als het gaat om de realisatie van doelstellingen met betrekking tot het beheer van een toekomstbestendig leidingnet vanuit de assetmanagementbalans risico's, prestaties en kosten.
Operationeel	Zeer laag tot Laag	Zeer laag: risico's ten aanzien van de veiligheid van onze medewerkers en leveringszekerheid van kwalitatief hoogwaardig drinkwater worden zo veel mogelijk vermeden. Laag: voor het effectief en efficiënt inzetten van middelen in onze bedrijfsprocessen werkt PWN daarentegen met een marginaal hogere risicohouding. De bereidheid tot acceptatie van risico's is mede afhankelijk van de inspanning (tijd/kosten) die de risicorespons met zich meebrengt.
Financieel	Laag tot Midden	De risicobereidheid voor financiële risico's is gematigd. PWN neemt niet meer risico dan redelijkerwijs nodig is voor het realiseren van de ambities. PWN accepteert geen risico's die kunnen leiden tot materiële fouten in de jaarrekening.
Compliance	Laag	PWN streeft een beheerste bedrijfsvoering na, waarbij incidenten zich bij uitzondering voordoen en wordt gestreefd om te voldoen aan wet- en regelgeving. De risicobereidheid voor compliance-risico's ten aanzien van de Drinkwaterwet, AVG en Wbni is zeer laag.

Risicomanagementproces

De invulling van ons risicomanagementproces is gebaseerd op het COSO Enterprise Risk Management Integrated Framework (COSO-ERM). Het risicomanagementproces bestaat uit verschillende stappen. Allereerst worden in samenwerking met het Directieteam en de managementteams de meest relevante risico's geïnventariseerd die verbonden zijn aan de strategie, de doelstellingen en de activiteiten van PWN.

De volgende stap is de analyse van de kans dat deze risico's zich voordoen en de impact die ze hebben op de bedrijfsvoering van PWN. De risico's worden geprioriteerd aan de hand van hoe groot het risico wordt ingeschat. Vervolgens wordt gekeken naar welke maatregelen de aanwezige risico's kunnen verminderen/mitigeren. Op basis van de ontwikkeling van het risico en de mate waarin PWN het risico kan beïnvloeden, wordt de risicotolerantie op de relevante risico's bepaald. De risico's worden vervolgens in een risicomatrix weergegeven. Dit maakt de verhouding, de impact en de ontwikkeling van deze risico's ten opzichte van elkaar inzichtelijk.

Alle relevante risico's worden opgenomen in het risicoraamwerk. Ook wordt op hoofdlijnen vermeld welke maatregelen zijn getroffen. Op basis van het monitoren van marktontwikkelingen en op basis van genomen beslissingen worden nieuwe risico's in beeld gebracht en bestaande risico's bijgesteld in het raamwerk. Dat doen we twee keer per jaar; eind september 2021 is het raamwerk voor het laatst geüpdatet.

Risicomanagement helpt PWN om een redelijke mate van zekerheid te bieden ten aanzien van het realiseren

van de strategie en de hierbij behorende doelstellingen. Risicomanagement is onderdeel van de planning- en controlcyclus van PWN. Per kwartaal wordt aan de directie en het managementteam, de auditcommissie en RvC gerapporteerd over risico's en het bestaan en werking van de beheersmaatregelen. Daarnaast monitoren teammanagers zelf de risico's en beheersmaatregelen voor hun teamplannen en sturen hierop. Eén keer per jaar wordt aan de Auditcommissie en RvC gerapporteerd over de opzet en werking van het risicomanagementsysteem, waarbij eveneens wordt aangegeven of er verbeteringen worden doorgevoerd.

Ontwikkelingen

PWN wil meer inzicht krijgen in de belangrijkste risico's die het behalen van de doelen kunnen beïnvloeden. Om de juiste beslissingen te nemen om deze risico's te beheersen, is het belangrijk te beschikken over actuele en betrouwbare informatie over risico's. Op basis hiervan kan PWN beheersmaatregelen nemen om risico's te verkleinen en zo de doelen te behalen. PWN ziet hiermee het belang van een Management Control Framework.

Eind 2021 is gestart met het op hoofdlijnen inzichtelijk maken van wat er reeds aanwezig is aan interne beheersing en met het onderzoeken welke inrichting van het Management Control Framework het beste past bij de organisatie. Vervolgens hebben we de verdere ontwikkeling verbonden met de lopende ontwikkelingen vanuit procesgericht werken en het plan van aanpak operationeel risicomanagement binnen PWN. De procesbeschrijvingen van PWN zijn het uitgangspunt bij de

identificatie en het monitoren van deze operationele risico's. De risico's en beheersmaatregelen worden vastgelegd in het Management Control Framework.

Wij zijn ons bewust van de omvang en gaan in 2022 verder met de ontwikkeling van het management Control Framework. Hierbij ligt de focus in eerste instantie op een klein aantal processen met hoog risico, om op deze wijze verdere ervaringen op te doen. Vervolgens wordt dit verder uitgebreid met overige processen met een stapsgewijze aanpak.

Risicoprofiel

PWN is als drinkwaterbedrijf primair verantwoordelijk voor het waarborgen van de continuïteit en kwaliteit van de drinkwaterlevering in ons voorzieningsgebied. Deze zorgplicht van bron tot kraan is het kader voor onze belangrijkste risico's.

Conform het COSO-model zijn de risico's ingedeeld in vier categorieën: strategische risico's, operationele risico's, financiële risico's en compliance risico's. De belangrijkste risico's van iedere categorie die in 2021 binnen PWN zijn geïdentificeerd, worden hierna kort toegelicht.

Strategische risico's

De strategische risico's van PWN zijn te relateren aan onze strategische doelstellingen, leveringszekerheid van drinkwater, de bescherming van onze drinkwaterbronnen en het natuurbeheer.

Strategische risico's

Risico	Beheersmaatregelen	Risicotolerantie
Geen adequate (informatie) beveiliging	PWN heeft een Security Control Framework, wat periodiek wordt geëvalueerd. D.m.v. dit framework wordt de effectiviteit van ingerichte beheersmaatregelen getoetst op opzet, bestaan en werking. Daarnaast vindt continu monitoring plaats op mogelijke beveiligingsincidenten door de in 2021 ingestelde security board. Daarnaast wordt binnen PWN gestuurd op gedrag en bewustzijn van (informatie)beveiliging, o.a. door e-learnings.	Laag
Afname biodiversiteit	PWN heeft als speerpunt 2022 de ontwikkeling van de binnenduinstrand opgenomen wat gericht is op biodiversiteit. Hier is ook in 2021 veel aandacht voor. Daarnaast is er gewerkt aan planvorming en ontwikkeling van projecten gericht op natuurontwikkeling en beheer, waarbij ingespeeld wordt op mogelijkheden (externe) financiering.	Laag
Ontoereikende zuivering i.v.m. PFAS	PWN kent een intensief meetprogramma waarbij gemeten wordt wat de PFAS-concentraties zijn in de bronnen, zuivering en het drinkwater. Als de concentraties boven de norm uitkomen worden aanvullende maatregelen ingezet om de drinkwaterkwaliteit te bewaken. Richting de toekomst vindt er een actieve lobby plaats om de schadelijke PFAS-bronnen aan te pakken en de door externe afgegeven vergunningen scherp te handhaven en mogelijk aan te passen. Daarnaast verricht PWN onderzoek om PFAS op korte termijn te verlagen en hiervoor handelingsperspectieven in beeld te brengen, waaronder de mogelijkheden van actieve koolfiltratie	Laag
Kwaliteitsveranderingen in onze bronnen	PWN monitort continu de kwaliteit van het IJsselmeerwater. Indien nodig vindt een tijdelijke innamestop plaats. Daarnaast heeft er een stress-test vanuit Deltaprogramma Zoetwater plaatsgevonden. Via Riwa Rijn wordt deelgenomen aan aandacht voor kwaliteit vanuit het inkomende stroomgebied. Richting de toekomst wordt onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van klimaatbuffer IJsselmeer met als doel vergroten veerkracht door grote voorraad.	Laag
Belangen PWN zijn onvoldoende bekend en worden onvoldoende behartigd	PWN heeft strategisch, tactisch en operationeel niveau omgevingsmanagement ingericht om de belangen van PWN, zowel intern als extern af te stemmen. PWN zoekt actief de aansluiting met de omgeving om weerstand op de impact van onze werkzaamheden te voorkomen door vooraf onze omgeving actief te betrekken.	Laag
PWN kan taak natuurbeheer niet uitvoeren i.v.m. PFAS	PWN onderzoekt de consequenties van (wetgeving) gebiedsvreemde stoffen en vervuilde grond voor natuurbeheer- en -ontwikkeling.	Laag
PWN niet aangesloten bij versterking zeewering	PWN heeft periodiek overleg met diverse instanties die betrokken zijn bij de versterking van de zeewering. Daarnaast is PWN betrokken bij de uitwerking van de visie dynamisch kustbeheer. Zelf werkt PWN aan planvorming voor projecten voor natuurherstel en -ontwikkeling en vindt er een inventarisatie plaats van de doelen en projecten voor de N2000 beheerplanperiode in Zuid-Kennemerland.	Laag
Kansen ontwikkeling Binnenduinstrand missen	Organisatie en proces voor binnenduinstrandontwikkeling. Proactief identificeren, beoordelen, prioriteren en voorbereiden van kansen in de binnenduinstrand.	Laag

Operationele risico's

Risico	Beheersmaatregelen	Risicotolerantie
Onvoldoende gekwalificeerde medewerkers	PWN brengt periodiek in kaart wat de benodigde kwalificaties van medewerkers zijn via een meerjarig formatieplan. Daarnaast is PWN actief met het werven van nieuwe medewerkers. Binnen PWN is daarnaast de mogelijkheid voor training en opleiding van de huidige medewerkers en wordt gewerkt aan duurzame inzetbaarheid. In het licht van verwachte uitstroom door pensionering is er aandacht voor het ontsluiten van kennis en kunde van vertrekkende medewerkers.	Laag
Onvoldoende beheersing/opvolging PWN processen	Het verder inrichten en uitvoeren van procesgericht werken via het project Integraal Procesgericht werken	Laag
Geen toekomstbestendige IT-omgeving en organisatie	PWN heeft Digitale transformatie als speerpunt 2022 aangemerkt, waarbij de organisatie op projectmatige wijze werkt aan een toekomstbestendige IT-omgeving.	Zeer laag
Onveilige werkomgeving	PWN heeft veiligheid op 1 als belangrijk uitgangspunt in haar ondernemingsvisie en beleid opgenomen en hiervoor een Arbo board opgericht om veiligheid continu onder de aandacht te houden. Er is zowel aandacht voor houding en gedrag (inclusief meldingsprocedure, ook van bijna incidenten) als ook voor opleiding als instrumenten zoals toolboxes en werkinstructies.	Zeer laag

Financiële risico's

Risico	Beheersmaatregelen	Risicotolerantie
Noodzakelijke investeringen worden uitgesteld	PWN monitort continu de benodigde en gewenste investeringen. Indien nodig wordt prioritering aangebracht in de gewenste investeringen. Vanuit het collectief van de drinkwatersector in gesprek met toezichthouders en ministerie kijken naar financiële ruimte binnen de kaders van de drinkwaterwet.	Midden

Voor de toelichting op de overige financiële risico's wordt verwezen naar paragraaf 9 Financiële instrumenten en risicobeheersing in de toelichting op de geconsolideerde balans.

Compliance risico's

Risico	Beheersmaatregelen	Risicotolerantie
Niet (aantoonbaar) voldoen aan wet- en regelgeving	PWN heeft een werkgroep ingeregeld die maandelijks ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving monitort. Daarnaast vinden diverse audits plaats binnen de PWN organisatie, waarbij het voldoen aan wet- en regelgeving wordt getoetst. Vanuit procesgericht werken wordt de verbinding met wet- en regelgeving gemaakt en wordt dit onderdeel van het Management Control Framework	Laag
Handelen dochterondernemingen niet in lijn met PWN	PWN heeft afspraken met haar dochteronderneming, waarin kaders zijn meegegeven waarbinnen de dochterondernemingen mogen handelen. Periodiek monitort PWN of de dochterondernemingen binnen de kaders hebben gehandeld.	Laag

Risicomatrix

Strategische risico's

1. Geen adequate (informatie)beveiliging
2. Afname biodiversiteit
3. Ontoereikende zuivering i.v.m. PFAS
4. Kwaliteitsveranderingen in onze bronnen
7. Belangen PWN zijn onvoldoende bekend en worden onvoldoende behartigd
9. PWN kan beheertaak niet uitvoeren i.v.m. PFAS
13. PWN niet aangesloten bij versterking zeewering
15. Kansen ontwikkeling Binnenduinrand missen

Operationele risico's

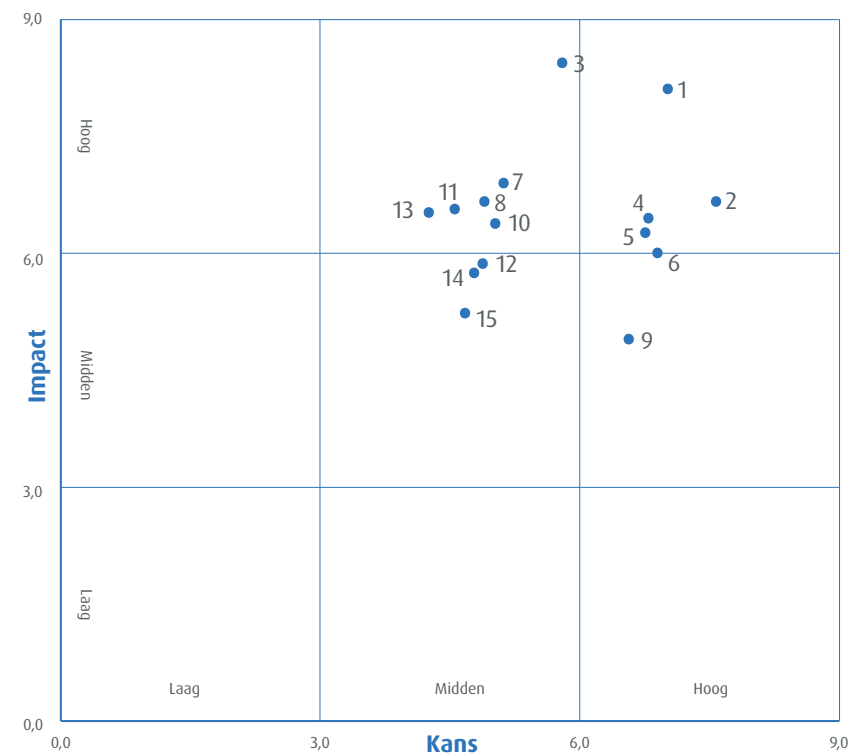
5. Onvoldoende gekwalificeerde medewerkers
6. Onvoldoende beheersing/opvolging PWN processen
8. Geen toekomstbestendige IT-omgeving en organisatie
14. Onveilige werkomgeving

Financiële risico's

11. Noodzakelijke investeringen worden uitgesteld

Compliance risico's

10. Handelen dochterondernemingen niet in lijn met PWN
12. Niet (aantoonbaar) voldoen aan wet- en regelgeving

Cyber Security en Informatiebeveiliging

Risico's rond cybersecurity en informatiebeveiliging zijn niet meer weg te denken uit de bedrijfsvoering. Onze systemen en gegevens moeten goed beschermd zijn tegen ongewenste invloeden van buitenaf en binnenuit. Denk bijvoorbeeld aan risico's met betrekking tot de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en vertrouwelijkheid van informatie, zoals persoonsgegevens. Ook risico's met betrekking tot de betrouwbaarheid van processen die gebruik maken van operationele technologie, zoals productie en levering van water, staan op de radar.

Deze risico's vormen de grondslag voor de getroffen maatregelen die zijn vastgelegd in een eenduidig beveiligingsbeleid en beveiligingsmaatregelraamwerk voor alle securitydomeinen (security framework). Dit framework vormt tevens de basis voor de implementatie van de beveiligingsmaatregelen vanuit de Wet beveiliging netwerk- en informatiesystemen (Wbni) en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en wordt gebruikt voor rapporteren en (bij)sturen.

De security-organisatie is in 2021, naast uitbreiding van het aantal fte's, versterkt door de directe betrokkenheid van de directie bij cyberberrisico's. Deze betrokkenheid wordt getoond door formele rapportagelijnen, een nulmeting cybersecurity in opdracht van de nieuwe directeur, maar ook door deelname aan cybersecurity workshops en de nationale cyberoefening (ISIDDOOR). Ook worden periodiek ingeplande penetratietesten uitgevoerd door een externe partij en hebben er diverse audits plaatsgevonden op onze processen rondom informatiebeveiliging. Daarnaast vindt er een continue

monitoring plaats op beveiligingsincidenten en externe aanvallen. Daarbij staat PWN in nauw contact met het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) en het samenwerkingsverband tussen drinkwaterbedrijven, om bedreigingen tijdig het hoofd te kunnen bieden.

Ook het menselijke aspect van cyberberrisico's krijgt veel aandacht. Alle medewerkers van PWN dragen een verantwoordelijkheid voor een veilige (digitale) werkomgeving. Door nieuwe trainingen over actuele cyberberrisico's wordt beveiligingsbewust handelen bij medewerkers aangemoedigd. Daarnaast zijn verschillende bewustzijnsactiviteiten uitgevoerd, zoals een virtuele escaperoom, zeepkistsessie, phishingtests en interne communicatie. Naast aandacht voor de menselijke factor, bevat de securityroadmap technische, organisatorische en procesmatige maatregelen.

Declaration of Accountability 2021

Data, waaronder persoonsgegevens zijn belangrijke gegevens. Technologische ontwikkelingen zoals mobiele ontwikkelingen, social media, big data, 'process mining' en het 'internet of things', maken het voor organisaties mogelijk om steeds meer persoonsgegevens te verwerken. De maatschappij is kritischer over de bescherming van de privacy. Ook in 2021 heeft PWN heel wat werk verzet om te blijven voldoen aan de privacy wetgeving. Vanuit het belang van compliance en vanuit ethische overwegingen: klanten en medewerkers mogen vertrouwen op een veilige verwerking van hun persoonsgegevens. PWN heeft diverse maatregelen genomen om de plichten (documentatieplicht, informatieplicht, beveiliging op orde plicht,

meldplicht en inregelen rechten van betrokkenen plicht) vanuit de Algemene Verordening Gegevensbescherming AVG na te leven. PWN heeft een Functionaris voor Gegevensbescherming (FG) om de naleving van deze plichten te bewaken en heeft de privacy organisatie versterkt. De FG stelt jaarlijks een Declaration of accountability (DoA) op en deelt deze met het directieteam en de Raad van Commissarissen. De DoA is door de interne audit afdeling van PWN getoetst. Met de DoA legt PWN verantwoording af aan het maatschappelijk verkeer over haar privacy huishouding.

Fraude- en integriteitsrisico

Vanuit onze maatschappelijke functie verwachten stakeholders dat wij integer handelen. Wij streven er dan ook naar om het fraude- en integriteitsrisico zoveel mogelijk te reduceren. Onder andere door een adequate inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersmaatregelen. Fraude kan echter iedere organisatie overkomen en is vaak gebaseerd op een samenloop van omstandigheden die ertoe kan leiden dat waarden aan de onderneming onrechtmatig worden onttrokken en/ of misleiding ten aanzien van de verslaglegging plaatsvindt. De door ons van belang geachte normen en gedragsregels zijn vastgelegd in de Gedragscode PWN, die maatgevend is voor ieders handelen. In 2021 zijn geen meldingen geweest over het niet nakomen van de Gedragscode. Meldingen bij de vertrouwenspersonen zijn opgenomen in de rapportage van vertrouwenspersonen, zie hiervoor de toelichting bij paragraaf 2.2. Medewerkers en organisatie. Daarnaast zijn alle functies door ons geclassificeerd naar fraudegevoeligheid met daaraan gekoppeld een eenduidig screeningsbeleid.

Voor alle medewerkers geldt dat bij indiensttreding een 'Verklaring Omtrent het Gedrag' moet worden overlegd. In 2021 is de frauderisicoanalyse herijkt ter weging van frauderisico's binnen PWN. De jaarlijkse herijking van de frauderisicoanalyse is nu een vast onderdeel van de P&C-cyclus en hiermee geborgd binnen PWN.

Beheersing Covid-19 risico's

Ook het jaar 2021 stond grotendeels in het teken van coronapandemie. Maatregelen die door diverse overheden zijn genomen om het virus in te perken hebben negatieve gevolgen gehad voor de economische activiteit. Aangezien PWN een vitale functie heeft, zijn wij extra alert op risico's die de kwaliteit en continuïteit van de drinkwatervoorziening kunnen bedreigen.

Mede door de coronamaatregelen werd in 2021 wederom duidelijk hoe belangrijk en geliefd onze duningebieden zijn voor de inwoners van Noord-Holland. Het leverde de boswachters veel werk op om de veiligheid en natuurwaarden te beschermen.

Wij hebben een aantal maatregelen genomen om de effecten van het Covid-19-virus te bewaken en te voorkomen, zoals veiligheids- en gezondheidsmaatregelen voor onze medewerkers (hygiëne-maatregelen, beperking van sociale contacten en, voor de functies waarvoor dit kan, vanuit huis werken) en het zekerstellen van de aanvoer van materialen die essentieel zijn voor ons productieproces.

Gedurende het jaar hebben we de risico's gemonitord, waarbij de conclusie was dat de continuïteit van onze bedrijfsvoering niet in gevaar is gekomen noch nadelig is beïnvloed.

We zullen het beleid en het advies van de diverse nationale instellingen blijven volgen en tegelijkertijd ons uiterste best doen om onze activiteiten zo goed en veilig mogelijk voort te zetten zonder daarbij de (mentale) gezondheid van onze medewerkers en onze klanten in gevaar te brengen.

Interne audit

Een vast team van auditors voert, vanuit het gecertificeerde kwaliteitsmanagementsysteem, volgens een auditprogramma integraal audits uit. Het auditprogramma is geaccordeerd door de directie en ter kennisgeving verstuurd aan de auditcommissie van de Raad van Commissarissen. In 2021 zijn interne audits uitgevoerd op het PWN-brede Inkoop- en Contractmanagement, Compliance DOA/AVG Gegevensbescherming, Drinkwater, ICT-Security PA/Compliance Wbni, Kwaliteitsborging watermeters, Klachtenmanagement en Crisismanagement/Continuïteitsmanagement. Alle bevindingen, niet alleen van de interne audits, maar ook van externe audits, worden vastgelegd in managementrapportages. Bewaking van de opvolging van acties naar aanleiding van bevindingen is hiermee geborgd. De Raad van Commissarissen krijgt een aantal maal per jaar inzage in de bevindingen en de opvolging daarvan.

Financiële verslaggeving

De jaarrekening van PWN is gebaseerd op de onderliggende SAP-administratie. De vertaling naar de geconsolideerde jaarrekening vindt buiten SAP plaats, waardoor er extra (controle)stappen nodig zijn. De beheersmaatregelen met betrekking tot de financiële verslaggeving omvatten

geautomatiseerde- IT-ondersteunende en handmatige beheersmaatregelen. Eind 2021 is gestart met het op hoofdlijnen inzichtelijk maken van reeds aanwezige beschreven beheersmaatregelen en hoe deze inzichtelijk gemaakt kunnen worden in het toekomstige Management Control Framework.

KIWA-certificering ISO 9001 en 55001

In 2021 zijn ons kwaliteitsmanagementsysteem (ISO 9001) en assetmanagementsysteem (ISO 55001) door twee externe auditors van KIWA beoordeeld. Zij hebben vastgesteld dat PWN nog steeds voldoet aan de eisen uit de normen op het gebied van kwaliteit- en assetmanagement en zijn op basis daarvan de certificaten verlengd.

Met beide hercertificeringen laten we zien dat PWN op het gebied van kwaliteits- en assetmanagement gestructureerd en betrouwbaar werkt. De certificering en de audits die daarvoor plaatsvinden houden ons scherp en zorgen ervoor dat we regelmatig onze werkwijze onder de loep nemen en waar mogelijk verbeteren. Daarnaast zijn de certificaten voor onze stakeholders het bewijs dat onze bedrijfsvoering op orde is en dat zij kunnen vertrouwen op de kwaliteit van onze producten en diensten

Directieverklaring

De directie is verantwoordelijk voor de inrichting en effectiviteit van de systemen voor risicobeheersing en interne controle.

De risicobeheersings- en controlesystemen hebben in het verslagjaar naar behoren gewerkt. Er zijn ten aanzien van deze systemen en de werking daarvan geen tekortkomingen geconstateerd die niet al in beeld waren en waarvoor reeds maatregelen zijn getroffen. Er zijn daarom in 2021 geen substantiële wijzigingen in het risicomanagementsysteem doorgevoerd.

De directie verklaart daarom dat:

- het jaarverslag in voldoende mate inzicht geeft in tekortkomingen en in de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen;
- voornoemde systemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat;
- het naar de huidige stand van zaken gerechtvaardigd is dat de financiële verslaggeving is opgesteld op going concern-basis;
- in het jaarverslag de materiële risico's en onzekerheden zijn vermeld, die relevant zijn ter zake van de verwachting van de continuïteit van de vennootschap voor een periode van twaalf maanden na opstelling van het verslag.

3.3 DE DIRECTIE

Directieteam PWN

v.l.n.r. Gijs ten Bosch (sectordirecteur Bedrijfsvoering), Martine Lodewijk (sectordirecteur Drinkwater Productie), Tanja Kroonenberg (manager Bedrijfscontrol), Paulien Pistor (algemeen directeur), Patrick Franken (sectordirecteur Drinkwater Distributie), Suzanne Klaassen (directiesecretaris), Sjakel van Wesemael (sectordirecteur Natuur en Beleving).

3.4 DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfunctie	Benoeming	Lid
Mevrouw K. Schuijt (1974), Nederlandse	Algemeen directeur WWF Netherlands	Lid raad van advies - Koninklijk Nederlands Instituut voor Onderzoek en Zee - NIOZ	Lid van de RvC sinds 2018. Benoemd voor een periode van 4 jaar (najaar 2022)	Voordrachtskandidaat OR Audit commissie
Mevrouw L. van Druten (1967) Nederlandse	Founder & CEO The Waste Transformers BV	Member of the Board, DAR NV, the DAR creates and maintains clean, circular public spaces, in and around the beautiful city of Nijmegen, present.	Lid van de RvC sinds 2019. Benoemd voor een periode van 4 jaar (voorjaar 2023)	Remuneratie commissie
	Partner XL Labs: Ecosystems by Design	Brand Ambassador, NEMO. NEMO Science Museum brings science and technology closer to the public, present.		
		Advisory Board Odqa Renewable Energy, Oxford, UK		
		Unreasonable Fellow (Unreasonable Group, Colorado USA en Barclays Bank)		
De heer B. Schneiders (1959), Nederlandse	Directeur VSB Fonds	Voorzitter RvT Spaarne Gasthuis	Lid van de RvC sinds 1 juli 2020. Benoemd voor een periode van 4 jaar (voorjaar 2024)	President-commissaris Remuneratie commissie
		Lid RvC Woonzorg Nederland		
		Voorzitter Commissie Integriteit NPO		
		Voorzitter adviesraad COA		
		Voorzitter adviescommissie Landelijke Eenheid nationale politie		
		Lid RvT Amsterdam Partners		

Naam	Hoofdfunctie	Nevenfunctie	Benoeming	Lid
De heer P. Vermaat (1965), Nederlandse	Secretaris-generaal EU DSO Entity in Brussel	Directeur/eigenaar advies- en managementbureau GreenValley Consult	Lid van de RvC sinds 1 december 2020. Benoemd voor een periode van 4 jaar (najaar 2024)	Voorzitter Remuneratie commissie
Mevrouw M. Pigeaud (1964), Nederlandse	Directeur/eigenaar Pi Control	Lid RvC Havenbedrijf Amsterdam	Lid van de RvC sinds 1 december 2020. Benoemd voor een periode van 4 jaar (najaar 2024)	Voorzitter Audit commissie
		Lid RvT Consumentenbond		
		Lid ledenraad Vereniging Achmea		
		Docent bij diverse governance instituten		

Bericht van de raad van commissarissen

PWN professionaliseert op gedegen wijze

Binnen grote veranderingen in haar omgeving is het PWN gelukt om met aandacht te blijven werken aan een stabiel fundament onder haar primaire processen en borging van de leveringszekerheid. De raad van commissarissen (RvC) ziet bij PWN een toegenomen professionaliteit, een heldere toekomstvisie en een goed zicht op risico's.

Terugblikkend op het afgelopen jaar, kunnen we stellen dat PWN goede stappen heeft gezet. Wij zijn veel dank verschuldigd aan Ria Doedel, die er de afgelopen periode als interim-directeur voor heeft gezorgd dat lastige dossiers zoals leveringszekerheid en PWNT voortvarend zijn opgepakt. Inmiddels kunnen we zeer tevreden zijn met Paulien Pistor als nieuwe directeur. Met haar aantreden is er weer een stabiele situatie gekomen, met een goed functionerend directieteam en actief onderhouden relaties met aandeelhouder en ondernemingsraad. Doordat Paulien Pistor een half jaar in dienst is, heeft er nog geen formeel beoordelingsgesprek plaatsgevonden.

De organisatie is bezig stappen te zetten naar verdere professionalisering. Belangrijke dossiers zijn opgepakt. In het afgelopen jaar zijn goede aanzetten gegeven voor procesgericht werken. Ook kreeg het risicomanagement verder vorm, werd de ICT-portefeuille kritisch onder de loep genomen en werd er een nieuw functiehuis ontwikkeld.

Belangrijkste onderwerpen in 2021

In 2021 bespraken we als raad verschillende onderwerpen met de directie van PWN. Hoog op onze agenda stond de leveringszekerheid. We kregen verschillende presentaties van de alternatieven die nu worden verkend om te voldoen aan de groeiende drinkwatervraag. We spraken in dat kader ook over de oprichting van een nieuwe dochter voor industriewater. Vanuit duurzaamheidsoogpunt is het verstandig om de groeiende watervraag van de industrie niet met perfect gezuiverd drinkwater tegemoet te treden, maar meer te verbijzonderen met bijvoorbeeld proceswater: laag-gezuiverd water voor het industriële segment.

Ook over de natuur en de binnenduinrand kregen we een presentatie. Het is goed dat dit een van de speerpunten is in het beleidsplan van 2022, ook omdat er op dit vlak in toenemende mate een connectie gemaakt kan worden tussen natuur en water. De raad volgt de ontwikkelingen met veel belangstelling, mede gezien de bezwaren van stakeholders in de omgeving.

De RvC houdt toezicht op de totstandkoming en de manier waarop het beleid en de strategie van PWN worden uitgevoerd. Onderwerpen waarover de raad zich buigt zijn doorgaans de risico's die de onderneming loopt, interne procedures rond financiële verslaglegging en het jaarlijkse beleidsplan. Daarnaast staat de RvC met plezier de directie terzijde als klankbord voor grotere thema's. De expertise en diverse samenstelling van de raad helpen om dergelijke onderwerpen vanuit verschillende invalshoeken te belichten. Op deze manier wordt een bijdrage geleverd aan de lange termijn waarde creatie voor alle stakeholders van PWN op het gebied van people, planet en profit.

Daarnaast besteedden wij als raad in 2021 veel aandacht aan de ICT bij PWN. Vanwege veroudering van het ERP-systeem moet er een digitale transformatieslag gaan plaatsvinden. Bij dit soort projecten is het risico aanwezig dat ze qua tijd en geld uit de pas gaan lopen. Daarom vindt de raad het belangrijk om dit te monitoren en te onderzoeken of de relevante kennis in de organisatie voldoende is geborgd. De komende tijd zullen we hiervoor op gezette tijden audits laten doen.

Gedurende heel 2021 schonk de raad aandacht aan de toekomst van PWNT. Hoe gaan we hier mee verder? Past deze dochteronderneming nog bij PWN? Wij bespraken de opties voor de toekomst.

Evaluatie RvC als team

Voor de RvC als team was dit het eerste jaar in een betrekkelijk nieuwe samenstelling. In september voerden wij een zelfevaluatie uit in een aparte vergadering, waaruit we konden concluderen dat ons team goed functioneert, en dat de verschillende disciplines die daarvoor nodig zijn goed zijn vertegenwoordigd. Hierbij heeft tevens de beoordeling van de individuele commissarissen plaatsgevonden.

Daarnaast zijn de commissarissen van oordeel dat wordt voldaan aan de onafhankelijkheidseisen bedoeld in de best practice bepalingen 2.1.7 tot en met 2.1.9 van de Corporate Governance Code. De commissarissen vullen elkaar aan, kunnen het onderling goed vinden en hebben ook een goede verstandhouding met het directieteam. Bij de evaluatie hebben we gekeken naar de verhouding tussen de driehoek toezicht, advies en werkgever en geconstateerd dat de balans over het algemeen goed is.

Uit de evaluatie maakten we op dat een kleine portefeullewijziging wenselijk is om beter aan te sluiten op de specifieke kennis en kunde van de commissarissen. Ook spraken we af dat niet alleen harde thema's op de agenda komen, maar dat we ook aandacht geven aan zachtere thema's zoals cultuur, gedrag en de voorbeeldfunctie van de top. Voor komend jaar vindt de zelfevaluatie plaats onder externe begeleiding.

Voor de raadsvergaderingen maken we steeds een goed afgewogen combinatie van korte- en lange termijnonderwerpen. Dit geldt ook voor de werkvorm, die varieert tussen meer beleidsmatige discussies enerzijds versus de meer praktisch georiënteerde werkbezoeken anderzijds.

De Renumeratie Commissie is in 2020 ingesteld en is begin 2021 voor het eerst bijeengekomen om de voortgang van de opdracht van de Algemeen Directeur a.i. te bespreken, alsmede het opstellen van het profiel voor de Algemeen Directeur en de werving en selectie van de Algemeen Directeur.

In 2021 hebben we gericht geïnvesteerd in de relatie met de aandeelhouder. De contacten zijn nu actiever, en er is nauwe aansluiting op bestuurs- en managementniveau. In het regelmatige contact is ook een zekere mate van voorspelbaarheid ingebouwd, zodat we van elkaar weten waar we staan. Ook met de ondernemingsraad onderhouden wij goede contacten, zodat wij ook van hun visie op belangrijke onderwerpen op de hoogte blijven.

De komende jaren

Vooruitblikkend constateren we dat de klimaatverandering bij PWN om grote investeringen vraagt. Wij kijken daarbij nauwlettend naar de betaalbaarheid, maar willen zeker ook de alternatieven kennen om ons ervan te verzekeren dat hierover goede besluiten worden genomen. Dit onderwerp wordt nadrukkelijk ook met de aandeelhouder besproken aangezien het de financiële mogelijkheden van PWN te boven gaat. We moeten in breder verband onderzoeken hoe er op een andere manier gefinancierd kan worden. Het gaat hier om een complexe, meerjarige problematiek, waar niet meteen één oplossing voorhanden is.

Er ligt een gedegen ondernemingsvisie met een goed beleidsplan. Het is zaak dat dit nu wordt uitgevoerd en dat de organisatie verder wordt versterkt en verbeterd. De toekomst van PWNT zal ook komend jaar een belangrijk onderwerp zijn. Daarnaast blijft leveringszekerheid op de agenda staan. Ook het veiligstellen van bronnen voor drinkwaterproductie voor de lange termijn zal zeker de nodige aandacht vragen.

De prioriteiten lagen in het afgelopen jaar bij dossiers als leveringszekerheid en de basis op orde brengen. Met de komst van Paulien Pistor als nieuwe directeur breekt er een nieuwe fase aan, waarin er meer gebouwd kan worden aan versterking van het directieteam. Het is dan ook goed om te zien dat per 1 december 2021 alle posities binnen de directie op een kwalitatief goede manier zijn ingevuld.

Tot slot willen we als raad onze waardering uitspreken voor de medewerkers van PWN. Hoewel de maatregelen rond Covid een onmiskenbaar grote impact op iedereen hebben, bleven zij standvastig en veerkrachtig met de veranderende omstandigheden omgaan. Er is hard gewerkt aan de belangrijke thema's van de toekomst en dat is een groot compliment waard.

	Aanwezigheid RvC vergaderingen 2021 (vijf reguliere vergaderingen en twee aanvullende vergaderingen)	Aanwezigheid Audit Commissie 2021 (vijf reguliere vergaderingen)	Aanwezigheid Renumeratie commissie 2021 (één reguliere vergadering)
De heer B. Schneiders (1959), Nederlandse	100%	-	100%
Mevrouw K. Schuijt (1974), Nederlandse	75%	100%	-
Mevrouw L. van Druten (1967), Nederlandse	100%	-	100%
De heer P. Vermaat (1965), Nederlandse	100%	-	100%
Mevrouw M. Pigeaud (1964), Nederlandse	100%	100%	-

Onderwerpen Auditcommissie 2021

Ook in 2021 was risicomanagement een belangrijk onderwerp. PWN zal in de komende jaren rekening moeten houden met serieuze risico's, zoals cybersecurity, PFAS en de wettelijke normen voor de drinkwatervoorziening die mogelijk worden aangescherpt. Voor de RvC is het erg belangrijk dat we hier regelmatig een update van krijgen. Dit wordt voorbereid in onze Auditcommissie.

De Auditcommissie heeft in 2021 toezicht gehouden op financiën, ICT en risicomanagement en hierover advies uitgebracht aan de RvC. Naast de reguliere financiële onderwerpen zoals de begroting, kwartaalrapportages, de jaarrekening en de drinkwatertarieven heeft de Auditcommissie zich in 2021 ook laten informeren over het fiscaal beleid, het treasury statuut en de financiële positie van de diverse deelnemingen. Met de externe accountant werd stilgestaan bij hun bevindingen naar aanleiding van onderzoeken naar de administratieve organisatie (management letter) en de cijfers in de jaarrekening (accountantsverslag).

Op het gebied van ICT besprak de commissie de uitkomsten van de interne audit naar het functioneren van de ICT-functie bij PWN. Veel specifieke aandacht ging daarbij uit naar het beleid rondom cybersecurity en naar de voorbereidingen voor de digitale transformatie (met name de vervanging van het softwaresysteem SAP). Een afvaardiging van de RvC en de Directeur gaf in 2021 aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) een presentatie over het beleid bij PWN ten aanzien van dit onderwerp.

In de auditcommissie werden ten aanzien van risicomanagement voorbereidingen getroffen voor een brainstormsessie met de RvC over de strategische risico's. Tevens stond de commissie stil bij noodzakelijke verbeteringen op het gebied van operationeel risicomanagement. Ook heeft de Auditcommissie zich laten bijpraten door de internal auditfunctie, die operationele audits binnen PWN uitvoert.

3.5 DE ONDERNEMINGSRAAD

Verslag van de OR

Met de ontstane rust en stabiliteit kan PWN weer verder bouwen

De ondernemingsraad constateert dat de PWN-organisatie in 2021 meer in balans is gekomen. Directieposities zijn goed ingevuld en de organisatie heeft een stabiele basis gelegd voor het vervolg van haar professionele ontwikkeling.

De eerste helft van 2021 stond grotendeels in het teken van de werving van een nieuwe algemeen directeur voor PWN. Een belangrijke procedure, aangezien de OR doorgaans rechtstreeks met de bestuurder afstemt. Daarom woog de mate waarin raad en bestuurder elkaar aanvoelen voor ons advies zwaar mee. Als onderdeel van de procedure kregen we de gelegenheid om uitgebreid met de voorgedragen kandidaat van gedachten te wisselen en uiteenlopende onderwerpen te bespreken. We kijken terug op een goed sollicitatieproces, waarbij we ook met de RvC hebben kunnen afstemmen.

Behalve de vacature voor algemeen directeur ontstond er ook een vacature voor een directeur Drinkwater Productie. Dit laatste was het uitvloeisel van een uitgebreid proces om de sector Drinkwater te splitsen in Productie en Distributie. Als ondernemingsraad hebben we dit proces kritisch gevolgd. We kunnen tevreden constateren dat de beide ontwikkelingen nu hebben geleid tot rust en stabiliteit in de organisatie.

Generieke functies

Een rustiger beeld geeft ook het nieuwe generieke functiehuis, dat eind 2021 kon worden ingevoerd. Onze voorbereidingscommissie heeft veel energie gestoken in het kritisch meedenken over deze ontwikkeling, waarbij we ook een extern adviseur hebben geraadpleegd. In de kern ging onze bijdrage over de randvoorwaarden om van het generieke functiehuis ook echt een succes te maken. Ons advies om eerst het bestaande functiehuis op orde te brengen, werd overgenomen. Met het nieuwe functiehuis zijn we van 152 specifieke functies naar 9 functiegroepen gegaan. Binnen elke functiegroep is een aantal niveaus te onderscheiden. De 152 specifieke functies zijn verdeeld over in totaal 37 niveaus binnen deze 9 functiegroepen. Zo weten medewerkers straks beter waar ze aan toe zijn in hun loopbaan en wordt het eenvoudiger om functies met elkaar te vergelijken. Dit moet loopbaanontwikkeling bevorderen en de doorstroom in de organisatie eenvoudiger maken.

Werken 2.0

De ondernemingsraad is in 2021 ook betrokken geweest bij de nieuwe manier van (thuis)werken die PWN wil invoeren, het Werken 2.0. Er komt veel afstemming bij kijken om dit volgens regelgeving in te richten en de juiste faciliteiten daarvoor beschikbaar te stellen. Juist de flexibele opzet (medewerkers moeten thuis én op kantoor even soepel kunnen samenwerken) doet een groot beroep op de ICT. Een gigantische operatie om dit voor elkaar te krijgen, waarbij we nauw betrokken zijn geweest via verschillende werkgroepen. We zijn erg tevreden met het resultaat dat er nu ligt onder de noemer 'Werken waar 't werkt'.

Met de komst van Paulien Pistor als nieuwe algemeen directeur en door versterking van het directieteam hebben we gemerkt dat onze samenwerking met de directie is verbeterd. Onze uitgebreide kennismaking heeft hier zeker aan bijgedragen. OR en directie weten elkaar steeds makkelijker te vinden en de

gesprekken vinden in een prettige, opbouwende sfeer plaats. Ondanks de coronamaatregelen is het gelukt om te investeren in de relatie en konden we met de directie goede gesprekken voeren.

De Ondernemingsraad ziet graag dat PWN nu verder bouwt met de bouwstenen die er zijn en zorgt voor een stabiele organisatie die toekomstbestendig is. Een extern gericht bedrijf ook, dat vanuit haar eigen kracht de relatie met buiten op een open manier onderhoudt.

Overige onderwerpen in 2021

- Adviesaanvraag over het stopzetten van Afrikaanse deelnemingen.
- Adviesaanvraag herindeling team Procesvoering.
- Adviesaanvraag aanpassing functie-inrichting Bedrijfsvoerder.
- Adviesaanvraag voor de oprichting van NH Water B.V. met Evides.
- De raad dacht mee met HR over het onderwerp duurzame inzetbaarheid en een nieuwe HRM-cyclus. Het initiatiefvoorstel van de OR voor een generatiepact zal meegenomen worden met Duurzame inzetbaarheid.

Gegevens leden Ondernemingsraad

- Dhr. K. Hoogeland (voorzitter)
- Mevr. K. Huisman (Vicevoorzitter)
- Mevr. J. Kok (Ambtelijk Secretaris)
- Mevr. F. van der Vis
- Dhr. R. Koolbergen
- Dhr. B. de Jong
- Dhr. J. van den Dungen
- Dhr. J. Schol
- Mevr. I. Hoefnagels
- Mevr. L. Bruijnes
- Mevr. M. Terol
- Dhr. T. Fernández y van Tol

Drie nieuwe OR-leden

In oktober veranderde de Ondernemingsraad van samenstelling. In het kader van de vierjaarlijkse verkiezingen waren er drie plaatsen vrijgekomen, waarvoor zich drie kandidaten meldden. Hierdoor waren verkiezingen niet nodig. Ook in zijn nieuwe samenstelling is de OR een dwarsdoorsnede van PWN. De drie nieuwe leden kregen een uitgebreide introductie cursus. De ondernemingsraad bestaat uit 11 leden en een ambtelijk secretaris.

3.6 VERSLAG DOCHTERONDERNEMINGEN

PWNT Holding BV

PWNT is opgericht om de innovaties van PWN op het gebied van waterbehandeling wereldwijd beschikbaar te maken. Hiertoe behoren alle innovaties in zuiveringstechnologie die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld, waaronder ionenwisseling (SIX®), inline coagulatie (ILCA®) en keramische membraan-toepassingen (CeraMac®), alsook de 'Proevenloods', de test- en optimalisatiefaciliteit van PWNT.

PWN heeft gemerkt dat de interesse voor de technologie van commerciële dochteronderneming PWNT groeit. Om aan de toenemende vraag te kunnen voldoen zijn substantiële investeringen nodig en moet het internationale verkoopnetwerk verder worden uitgebreid. De aard van het projectgedreven PWNT past steeds minder goed bij PWN als moederbedrijf, dat zich wil focussen op de kerntaken: de levering van drinkwater en het beheer van natuurgebieden in de provincie Noord-Holland.

Daarom zijn in 2021 voorbereidingen getroffen voor verkoop van PWNT aan Nijhuis Saur Industries. Dit heeft geleid tot de ondertekening van de koop/verkoopovereenkomst. Het uitgangspunt voor deze overname is geweest om PWNT en haar medewerkers een gezonde toekomst te bieden.

Bij Nijhuis Saur Industries krijgt PWNT de mogelijkheid om te groeien en de technologieën verder te ontwikkelen.

De provincie Noord-Holland als aandeelhouder heeft ingestemd met het door directie en raad van commissarissen genomen besluit tot verkoop van PWNT. Vanaf 2022 werken PWN en Nijhuis Saur Industries samen aan de effectuering van de aandelenoverdracht. De partijen zijn een aanvullende overeenkomst aangegaan om de komende vijf jaar intensief te blijven samenwerken op het gebied van research en development.

VERSLAG DOCHTERONDERNEMINGEN

De Kennemer Duincampings BV

De Kennemer Duincampings (KDC) hebben ondanks de in 2021 opnieuw oploeiende coronapandemie uitstekend gedraaid. De campings waren nog nooit zo goed bezet. Veel Nederlanders vierden hun vakantie in eigen land.

Camping Bakkum

Bij Camping Bakkum werd in 2021 met succes kentekenerkenning geïntroduceerd. Dat betekende: aankomen, doorrijden en gelijk vakantie vieren zonder eerst naar de receptie te hoeven gaan. Sommige tenten hier kregen privé-sanitair, waar door de coronasituatie steeds meer behoefte aan was.

Camping Geversduin

De camping voorziet in een groeiende behoefte om de hond op vakantie mee te nemen, dankzij accommodaties met een hondvriendelijke inrichting. Verder kwam er een groter terras voor het restaurant en werden sanitair gebouwen opgeknapt.

Camping De Lakens

De keuze aan accommodaties op Camping de Lakens werd in 2021 nog groter. Seacocoons bieden ruimte aan zes personen en in de nieuwe Beachdome slaap je onder een doorzichtig dak. Op het leegstaande jongerenveld verrees pop-up surfdorp Beachcamp de Lakens: een festival-achtig terrein in surfsferen.

Watertoren Duin & Bosch

In 2021 voegde KDC met Watertoren Duin & Bosch een nieuwe accommodatie aan haar aanbod toe. In de gerestaureerde watertoren kunnen gasten op 33 meter hoogte in alle privacy genieten van een heerlijk verblijf in een bijzonder monumentaal gebouw, op en top gestyled en ingericht.

VERSLAG DOCHTERONDERNEMINGEN

N.V. Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland

De WRK is in 1952 opgericht door de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland met als doel het winnen, behandelen, transporteren en verkopen van water voor zowel het leveringsgebied van Amsterdam als van de provincie Noord-Holland. Daarmee levert de WRK een groot deel voorgezuiverd water waar PWN vervolgens drinkwater van maakt en aan onze klanten distribueert.

PWN heeft 50% van de aandelen in de WRK. De directie berust bij Waternet en PWN. Middels reguliere directievergaderingen en aandeelhoudersvergaderingen wordt de WRK aangestuurd en worden begroting en jaarrekening vastgesteld.

VERSLAG DOCHTERONDERNEMINGEN

Deelnemingen voor onze buitenlandactiviteiten

Aquanet B.V.

Dochteronderneming Aquanet B.V. (Aquanet) ondersteunt en voert projecten uit in ontwikkelingslanden. De kennis en ervaring van PWN op het gebied van waterzuivering, waterdistributie en klantprocessen worden hiervoor ingezet.

Société d'Exploitation des Ouvrages Hydrauliques S.A.(SEOH) - Senegal

Aquanet is aandeelhouder van SEOH dat sinds 2015 actief is in Senegal. Het drinkwaterbedrijf onderhoudt en beheert 13 drinkwatersystemen in het noorden van het land en één groot systeem in het westen. SEOH heeft het aantal aansluitingen in 2021 uitgebreid van 25.100 naar 30.500. Met een gemiddeld aantal personen per aansluiting van 10 verzorgt SEOH voor ruim 300.000 Senegalezen schoon drinkwater.

Aquavirunga Ltd. - Rwanda

Sinds 2007 is PWN aandeelhouder van het waterbedrijf Aquavirunga. Aquavirunga is verantwoordelijk voor het onderhoud en beheer van een aantal rurale drinkwatersystemen in het noordwesten van Rwanda. Aquavirunga verzorgt schoon drinkwater voor meer dan 300.000 mensen in twee districten, Rubavu en Mutera. Het water wordt

geleverd door middel van private aansluitingen (ongeveer 6,5 duizend) en 334 publieke aansluitingen waar het water door de Rwandezen wordt gehaald. In 2021 heeft Aquavirunga het aantal aansluitpunten met 1.195 uitgebreid; dit is mede dankzij het WaterWorX programma (Nederlandse waterleidingbedrijven en het Ministerie van Buitenlandse zaken) gerealiseerd. Hierdoor zijn circa 35.000 mensen extra aangesloten op het drinkwatersysteem.

DEEL IV:

JAARREKENING

- 1 Geconsolideerde balans
- 2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening
- 3 Geconsolideerde kasstroomoverzicht
- 4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening
- 5 Algemene grondslagen
- 6 Grondslagen voor waardering
- 7 Grondslagen voor bepaling resultaat
- 8 Grondslagen kasstroomoverzicht
- 9 Financiële instrumenten en risicobeheersing
- 10 Toelichting op de geconsolideerde balans
- 11 Niet uit de balans blijvende verplichtingen
- 12 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening
- 13 Toelichting bij het geconsolideerd kasstroomoverzicht
- 14 Vennootschappelijke balans
- 15 Vennootschappelijke winst- en verliesrekening
- 16 Toelichting vennootschappelijk algemeen
- 17 Toelichting vennootschappelijke balans
- 18 Niet uit de balans blijvende verplichtingen
- 19 Bezoldiging en vergoedingen
- 20 Overige gegevens

1. GECONSOLIDEERDE BALANS

(na resultaatbestemming)

Activa

bedragen x € 1.000	Noot:	31-12-2021	31-12-2020
Vaste activa			
Immateriële Vaste Activa	10.1	5.105	7.224
Materiële Vaste Activa	10.2	705.240	689.575
Financiële Vaste Activa	10.3	3.740	6.191
		714.085	702.990
Vlottende activa			
Vorraden	10.4	2.078	1.416
Vorderingen & Overlopende activa		58.471	63.766
Liquide middelen	10.5	7.452	8.889
		68.001	74.071
Activa		782.086	777.061

Passiva

bedragen x € 1.000	Noot:	31-12-2021	31-12-2020
Eigen vermogen			
Aandelenkapitaal	10.6	6.795	6.795
Algemene reserve		245.400	234.158
Wettelijke reserve		5.994	8.111
		258.189	249.064
Voorzieningen	10.7	4.052	5.173
Langlopende schulden	10.8	353.795	413.246
Kortlopende schulden	10.9	166.050	109.578
Passiva		782.086	777.061

2. GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

bedragen x € 1.000	Noot:	2021	2020
Netto omzet	12.1	178.200	180.328
Overige bedrijfsopbrengsten	12.2	33.792	29.358
Som der bedrijfsopbrengsten		211.992	209.686
Inkoop water	12.3	20.716	19.970
Externe kosten	12.4	81.512	85.869
Personeelskosten	12.5	47.297	44.003
Afschrijvingskosten	12.6	42.914	40.218
Som der bedrijfslasten		192.439	190.060
Bedrijfsresultaat		19.553	19.626
Financiële baten & lasten	12.7	(9.965)	(11.450)
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		9.588	8.176
Resultaat uit deelnemingen	10.3	-	90
Resultaat voor belasting		9.588	8.266
Vennootschapsbelasting	12.8	(272)	170
Resultaat na belasting		9.316	8.436
Geconsolideerd netto-resultaat na belasting toekomend aan PWN		9.316	8.436
Herwaardering Materiële Vaste Activa		-	-
Afwaardering / Herwaardering Financiële Vaste Activa		1.884	(673)
Omrekeningsverschillen buitenlandse deelnemingen		-	-
Gerealiseerde herwaardering ten laste van het eigen vermogen		-	-
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen van PWN als onderdeel van het groepsvermogen		1.884	(673)
Totaalresultaat van de rechtspersoon		11.200	7.763

3. GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

bedragen x € 1.000	Noot:	2021	2020
Bedrijfsresultaat		19.553	19.627
Afschrijvingen	12.6	40.716	38.040
Amortisatie immateriële vaste activa	12.6	2.198	2.178
Mutatie voorzieningen		(971)	(1.114)
		41.943	39.104
Veranderingen in werkkapitaal			
Vorraden	10.4	(662)	1.007
Handelsvorderingen	10.4	4.624	(6.023)
Overige vorderingen		670	7.169
Handelscrediteuren	10.9	1.490	(1.531)
Overige kortlopende schulden		(362)	747
		5.760	1.369
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		67.256	60.100
Ontvangen interest		440	332
Betaalde interest		(11.059)	(11.782)
Kasstroom uit operationele activiteiten		56.637	48.650
Investeringen financiële vaste activa	10.3	115	-
Kasstromen uit financiële vaste activa	10.3	2.566	2.088
Investeringen in (im)materiële vaste activa	10.2	(61.202)	(64.625)
Ontvangen bijdragen van derden	10.2	4.709	7.212
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		(53.812)	(55.325)

VERVOLG		2021	2020
Ontvangsten uit langlopende schulden	10.8	30.000	75.000
Aflossingen langlopende schulden	10.8	(36.889)	(65.722)
Ontvangsten uit bankkrediet		3.306	(848)
Betaald dividend		(603)	(603)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		(4.186)	7.826
Koers- en omrekeningsverschillen op geldmiddelen	12.7	(76)	(44)
Mutatie geldmiddelen		(1.437)	1.107
Stand geldmiddelen ultimo boekjaar		7.452	8.889
Stand geldmiddelen primo boekjaar		8.889	7.782
		(1.437)	1.107

4. TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING

4.1 Algemeen

N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN), feitelijk en statutair gevestigd op Rijksweg 501 te Velsbroek met KvK-nummer 34072007, is een drinkwaterbedrijf en beheerder van de Noord-Hollandse duinen. PWN produceert, transporteert en levert zuiver drinkwater in Noord-Holland. Daarnaast beheert PWN ruim 7.536 hectare natuurgebied.

4.2 Grondslagen voor consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens van PWN opgenomen, samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin PWN direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt ook rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Wanneer er sprake is van een belang in een joint venture, dan wordt het desbetreffende belang proportioneel geconsolideerd tenzij het economisch belang het juridisch

belang overstijgt. Van een joint venture is sprake indien als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking de zeggenschap door de deelnemers gezamenlijk wordt uitgeoefend.

De joint venture N.V. Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (50%) wordt op grond van artikel 2:389 BW gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde.

Intercompany-transacties, intercompany-winsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompany-transacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering.

Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening.

Aangezien de winst-en-verliesrekening van PWN in de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt, is (in de enkelvoudige jaarrekening) volstaan met weergave van een beknopte winst-en-verliesrekening in overeenstemming met artikel 2:402 BW.

De in de consolidatie van N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland begrepen vennootschappen zijn:

- PWNT Holding B.V.
- PWNT B.V., te Velsbroek (100%)
- PWNT R&D B.V., te Velsbroek (100%)
- PWNT PTE Ltd., te Singapore (100%)
- Aquanet B.V., te Velsbroek (100%)
- De Kennemer Duincampings B.V., te Velsbroek (100%)

De deelneming Aquavirunga Limited (51%) wordt op grond van artikel 2:407 lid 1 BW niet meegeconsolideerd, omdat de betekenis van de maatschappij verwaarloosbaar is in relatie tot de groep.

4.3 Verbonden partijen

PWN kent meerdere verbonden partijen. Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van PWN en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties zijn over het algemeen onder normale marktvoorwaarden aangegaan en de best practice bepaling vanuit de Corporate Governance Code wordt zo veel als mogelijk nageleefd. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

In dit kader is er in het verslagjaar sprake geweest van transacties met:

- Provincie Noord-Holland. Jaarlijks vindt er een dividenduitkering plaats. Daarnaast zijn er in het verslagjaar transacties met de Provincie Noord-Holland te identificeren gelegen in de uitvoering van de beheerovereenkomsten.
- Directie en commissarissen (inclusief nevenactiviteiten). Buiten de jaarlijkse beloning zijn er in het verslagjaar geen transacties met directie en commissarissen geweest.
- Meegeconsolideerde deelnemingen. Naast aflossingen

en rente van de leningen hebben er ook doorbelastingen van kosten plaatsgevonden. Indien meegeconsolideerde deelneming niet de vordering op korte termijn heeft kunnen voldoen aan PWN, is besloten om de samenwerking alsnog voort te zetten in het kader van specifieke kennisoverdracht tussen de meegeconsolideerde deelneming en PWN.

- Niet meegeconsolideerde deelnemingen en participaties. Buiten de aflossingen van de leningen met niet meegeconsolideerde deelnemingen en participaties is er in het verslagjaar ruwwater ingekocht bij een niet meegeconsolideerde deelneming.

4.4 Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend op de betreffende vennootschap.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa. Indien de verkrijgingsprijs lager is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva, dan wordt het verschil

(negatieve goodwill) als overlopende passiefpost opgenomen. De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; deconsolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen.

4.5 Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van PWN zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

4.6 Continuïteit

PWN heeft per 31 december 2021 een negatief werkkapitaal van € 97,7 mln. (kortlopende schulden -/- kortlopende activa). Hiervan heeft € 88,4 mln. betrekking op de aflossingsverplichting van onze leningenportefeuille. De financiering hiervan is specifiek onderdeel van de activiteiten van de treasury commissie en voorzien in ons 2022 treasury plan. PWN voorziet geen problemen om de aflossingen conform het treasury plan succesvol te financieren. In december 2020 is er een faciliteit met de Europese investeringsbank afgesloten ten bedrage van € 100 mln., hiervan is in 2021 nog circa € 70 mln. beschikbaar. Daarnaast is ook in 2021 financiering aangetrokken voor de operationele en investeringsactiviteiten.

De aanwezige liquide middelen, de mutaties van het werkkapitaal en de benodigde financiering worden continu gemonitord en verwerkt in de kwartaalprognoses van de treasury commissie.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van PWN en haar dochtermaatschappijen.

Maatschappelijke taak

PWN levert drinkwater in Noord-Holland en is daarmee vanuit de Drinkwaterwet (artikel 2 lid 2) aangewezen als vitale functie. PWN heeft maatregelen genomen om de continuïteit van haar bedrijfsprocessen en de leveringszekerheid van veilig

drinkwater te kunnen waarborgen. Hierbij zijn maatregelen getroffen voor een veilige werkomgeving voor de medewerkers, zijn projecten in het kader van leveringszekerheid doorgegaan om de kwaliteit van het drinkwater te kunnen garanderen en heeft PWN externe financieringen aan kunnen trekken. Daarnaast heeft vanuit maatschappelijk oogpunt het incassotraject ook in 2021 tijdelijk stilgelegd.

COVID-19

COVID-19 heeft voor PWN niet geleid tot een materiële onzekerheid die ernstige twijfel kan doen rijzen over het vermogen van PWN en haar dochtermaatschappijen om haar bedrijfsactiviteiten voor te zetten. Zowel PWN als haar dochtermaatschappijen hebben dan ook geen gebruik gemaakt van de NOW-regeling en andere steunpakketten die door de overheid ter beschikking zijn gesteld.

5. ALGEMENE GRONDSLAGEN

5.1 Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De vennootschappelijke winst- en verliesrekening is opgesteld met inachtneming van artikel 402 Titel 9 Boek 2 BW.

Activa en verplichtingen worden, tenzij anders vermeld, gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. De eerste waardering van financiële vaste activa en schulden vindt plaats tegen reële waarde. De reële waarde benadert de boekwaarde.

In de balans, de winst-en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

5.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van het voorgaande jaar. Er is geen sprake van een stelselwijziging in 2021.

5.3. Vreemde valuta

5.3.1 Functionele valuta

De posten in de jaarrekening van de groepsmaatschappijen worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de groepsmaatschappij haar bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's; dit betreft zowel de functionele als de presentatievaluta van PWN.

5.3.2 Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend in de functionele valuta tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening, tenzij hedge-accounting wordt toegepast.

Niet-monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum.

Niet-monetaire activa die volgens de actuele waarde worden gewaardeerd in een vreemde valuta worden omgerekend tegen de wisselkoers op het moment waarop de actuele waarde werd bepaald.

5.3.3 Groepsmaatschappijen

De activa en passiva van in de consolidatie opgenomen deelnemingen met een functionele valuta anders dan de presentatievaluta, worden omgerekend tegen de koers per balansdatum; de baten en lasten tegen de gemiddelde koersen gedurende het boekjaar. Goodwill en de aanpassingen naar reële waarde van identificeerbare activa en passiva worden gezien als een onderdeel van deze deelnemingen en worden per balansdatum eveneens omgerekend tegen de koers op balansdatum. De hieruit resulterende omrekeningsverschillen worden rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen gebracht in de wettelijke reserve omrekeningsverschillen.

5.4 Operationele leasing

Bij PWN zijn er leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan het eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap liggen. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst-en-verliesrekening over de looptijd van het contract.

5.5 Grondslagen derivaten en hedge-accounting

PWN maakt gebruik van afgeleide financiële instrumenten zoals renteswaps ter afdekking van de gelopen risico's betreffende de renteschommelingen. Met betrekking tot de financiële instrumenten voldoet PWN aan de voorwaarden van kostprijs hedge-accounting in overeenstemming met RJ 290.

Bij het toepassen van kostprijs hedge-accounting is de eerste waardering en de grondslag van verwerking in de balans en de resultaatbepaling van het hedge-instrument afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent het volgende:

- Indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, wordt ook het derivaat tegen kostprijs gewaardeerd.
- Zolang de afgedekte post in de kostprijs-hedge nog niet in de balans verwerkt wordt, wordt het hedge-instrument niet geherwaardeerd.

Indien de afgedekte post een monetaire post in vreemde valuta betreft, wordt het derivaat, voor zover het valuta-elementen in zich heeft, ook gewaardeerd tegen de contante koers op balansdatum. Indien het derivaat valuta-elementen in zich heeft, dient het verschil tussen de contante koers die geldt op het moment van afsluiten van het derivaat en de termijenkoers waartegen het derivaat zal worden afgewikkeld te worden verdeeld over de looptijd van het derivaat, omdat dit verschil hoofdzakelijk een gevolg is van renteversillen. Indien het derivaat valuta elementen in zich heeft, wordt het verschil tussen de contante koers die geldt op het moment van afsluiten van het derivaat en de termijenkoers waartegen het derivaat

zal worden afgewikkeld, geamortiseerd over de looptijd van het derivaat. Het ineffectieve deel van de hedge-relatie wordt, indien van toepassing, direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

PWN past kostprijs hedge-accounting toe voor de renteswaps die variabel rentende schulden omzetten in vastrentende leningen.

6. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

6.1 Immateriële vaste activa

De aangeschafte immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingsprijs verminderd met de lineaire afschrijvingen. Onder aanschaffingsprijs wordt verstaan de verkrijgingsprijs, hetzij de vervaardigingsprijs. De afschrijving op de overige immateriële vaste activa vindt plaats volgens het lineaire systeem en is gebaseerd op bedrijfseconomisch verantwoord geachte gebruiksduren. De waarde wordt minstens eens per jaar beoordeeld, en waar nodig gecorrigeerd.

Om vast te stellen of er voor een immaterieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar paragraaf 6.2.2 'Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa'.

6.1.1 Kosten van ontwikkeling

Uitgaven voor ontwikkelingsprojecten worden geactiveerd als onderdeel van de vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat het project commercieel en technisch succesvol zal zijn (dat wil zeggen: als het waarschijnlijk is dat economische voordelen zullen worden behaald) en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Voor de geactiveerde ontwikkelingskosten is een wettelijke reserve onder het eigen vermogen gevormd ter hoogte van het geactiveerde bedrag. De afschrijving van de geactiveerde ontwikkelingskosten vangt aan zodra de commerciële productie is gestart en vindt plaats over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief.

Onderzoekskosten worden verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

6.2 Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar betreffende paragraaf.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Ontvangen bijdragen voor investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de bijdragen betrekking hebben.

6.2.1 Groot onderhoud

Activering van groot onderhoud vindt plaats wanneer met het onderhoud de levensduur van het actief wordt verlengd en/of de waarde van het actief wordt verhoogd.

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de bedrijfsgebouwen is geen voorziening voor groot onderhoud gevormd. De kosten van het onderhoud waarbij de levensduur

van het actief niet verlengd en/of de waarde van het actief niet verhoogd wordt, worden rechtstreeks in het resultaat verantwoord.

6.2.2 Bijzondere waardeverminderingen van materiële vaste activa

PWN beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren. Voor de bepaling

van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroom genererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd van 2,72% (2020: 3,15%). De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord. Een bijzondere waardevermindering van goodwill wordt niet teruggenomen.

6.2.3 Onderhanden werk

Onder de onderhanden werken zijn kosten van lopende en nog uit te voeren projecten opgenomen. De onderhanden werken worden gewaardeerd tegen kostprijs onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor eventuele niet terug te verdienen kosten.

6.3 Financiële vaste activa

6.3.1 Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer meer dan 20% van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt, tenzij anders vermeld, ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende informatie beschikbaar is voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming tezamen met de duurzame belangen in de deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover PWN in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen. Alle duurzame belangen in de deelneming worden gewaardeerd op nul.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op

het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen de realiseerbare waarde. De afwaardering vindt dan plaats ten laste van de winst-en-verliesrekening.

6.3.2 Vorderingen op deelnemingen

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, gewoonlijk de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

6.3.3 Overige participaties

Deze participaties worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden participaties gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de geamortiseerde kostprijs en direct verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

6.3.4 Overige vorderingen

De onder financiële vaste activa opgenomen overige vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden in mindering gebracht op de winst-en-verliesrekening.

6.3.5 Bijzondere waardeverminderingen van financiële vaste activa

PWN beoordeelt voor financiële instrumenten op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt PWN de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting

van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.

Het waardeverminderversverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarden op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bij een investering in eigen-vermogensinstrumenten gewaardeerd tegen kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het financiële actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de actuele vermogenskostenvoet voor een soortgelijk financieel actief. Het bijzondere-waardeverminderversverlies wordt slechts teruggenomen indien er aanwijzingen zijn dat een in voorgaande jaren in de jaarrekening verwerkt verlies als gevolg van waardevermindering niet meer aanwezig is of veranderd is.

6.4 Voorraden

De voorraden grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs- of vervaardigingsprijs onder toepassing van de gewogen gemiddelde prijzen of lagere opbrengstwaarde.

De verkrijgings- of vervaardigingsprijs bestaat uit alle kosten die samenhangen met de verkrijging of vervaardiging alsmede de gemaakte kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. In de kosten van vervaardiging zijn begrepen directe loonkosten en toeslagen voor aan de productie gerelateerde indirecte vaste en variabele kosten.

De lagere opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

6.5. Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De vorderingen hebben een looptijd van korter dan 1 jaar, tenzij anders vermeld.

6.6. Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden als het saldo van alle bij de betreffende bank lopende rekeningen negatief staat. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.7. Eigen vermogen – wettelijke reserve

De wettelijke reserves worden aangehouden voor de geactiveerde immateriële activa, zoals ook toegelicht bij 6.1.1. Voor de deelnemingen gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde wordt een wettelijke reserve gevormd ten hoogste van het aandeel in het positieve resultaat uit deelnemingen en de rechtstreekse vermogensvermeerderingen sinds de eerste waardering.

6.8. Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De langlopende voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De langlopende voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde (op basis van een vaste rekenrente van 2,72% (2020: 3,15%)) waarbij, indien van toepassing, rekening wordt gehouden met toekomstige salarisstijgingen.

6.8.1. Pensioenvoorziening

De pensioenregeling wordt gefinancierd door afdrachten aan het pensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijks aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan. Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor PWN en worden in de balans opgenomen in een voorziening.

Ultimo 2021 waren er geen pensioenvorderingen en -verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

De waardering van de verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om deze per balansdatum af te wikkelen. Als het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, wordt de verplichting gewaardeerd tegen de contante waarde. Toevoegingen aan en vrijval van de verplichtingen komen ten laste, respectievelijk ten gunste van de winst- en verliesrekening.

Een pensioenvordering wordt in de balans opgenomen wanneer PWN beschikkingsmacht heeft over de pensioenvordering, wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen die de pensioenvordering in zich bergt, zullen toekomen aan PWN en wanneer de pensioenvordering betrouwbaar kan worden vastgesteld.

6.8.2. Latente belastingvoorziening

Latente belastingvoorziening worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de boekwaarden die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds. De berekening van de latente belastingvoorziening geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld.

Latente belastingen worden verantwoord voor tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures, tenzij PWN in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het niet waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst zal aflopen. Belastinglatenties worden gewaardeerd op nominale waarde.

6.9. Langlopende schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de winst- en verliesrekening als interestlast verwerkt.

6.10. Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een resterende looptijd korter dan een jaar. De kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio en disagio en onder aftrek van transactiekosten. De reële waarde benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

6.10.1. Pensioenen

Op de pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing en worden pensioenpremies betaald door PWN aan het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenen zijn gebaseerd op een middelloonregeling. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde

premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Er zijn geen andere verplichtingen dan de te betalen pensioenpremies.

7. GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

7.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten over het jaar. Winsten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

7.2 Netto-omzet

Onder de netto-omzet wordt verantwoord het gefactureerde vastrecht en het gefactureerde waterverbruik met betrekking tot het verslagjaar tot aan de laatste opnamedatum van de individuele watermeters, evenals de raming van het nog te factureren vastrecht en het verbruik over de periode vanaf de laatste opnamedatum van deze meters tot en met het einde van het verslagjaar. De raming van het watergebruik is op basis van de waterproductie van PWN in een boekjaar in aftrek van het geschatte deel wat niet in rekening wordt gebracht, de zogenaamde NIRG. Dit is het deel water dat niet wordt gefactureerd, zoals lekverliezen, spuien en ander water wat niet achter een watermeter zit. Hiervoor hanteert PWN een schatting van het gemiddelde NIRG-percentages van de afgelopen 6 jaar, om zo een consistente lijn in de schatting te hanteren. De afwijkingen op de schattingen worden in het volgende verslagjaar verantwoord.

7.3 Overige bedrijfsopbrengsten

Onder overige bedrijfsopbrengsten worden verantwoord de opbrengsten vanuit de door de Provincie Noord-Holland in beheer gegeven duinterreinen en andere provinciale natuur-

en recreatieterreinen, de opbrengsten van de Kennemer Duincampings, de verkoop van activa, overige opbrengsten van nevenactiviteiten en het doorbelasten van geleverde diensten.

7.4 Kostprijs van de omzet

De kostprijs van de omzet bestaat uit personeelskosten, externe kosten, inkoop water, afschrijvingslasten en rentekosten. Inkoop Water bestaat zowel uit het deel water vanuit de WRK, wat verder in ons zuiveringsproces wordt ingebracht, als het drinkwater wat we inkopen vanuit Waternet. De kostprijs van de omzet is de basis voor de drinkwatertarieven en worden daarmee jaarlijks conform de drinkwaterwet herzien.

7.5 Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

7.6 Geactiveerde productie voor het eigen bedrijf

Onder de geactiveerde productie voor het eigen bedrijf worden de interne loonkosten (uren x tarief) opgenomen. Deze kosten dienen ter vervaardiging van de materiële vaste activa. De geactiveerde kosten worden in mindering gebracht op de personeelskosten.

7.7 Overige kosten

Dit betreffen de kosten die PWN maakt t.b.v. haar exploitatie worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

7.8 Subsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Ontvangen bijdragen met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

7.9 Afschrijvingen

De afschrijvingen geschieden tijdsevenredig op basis van de verwachte economische levensduur. De afschrijvingen vangen maximaal 2 maanden na het moment van ingebruikname aan. Boekwinsten en -verliezen met betrekking tot materiële en immateriële vaste activa zijn inbegrepen onder de afschrijvingen. De van derden ontvangen bijdragen in aanleg leidingen worden geamortiseerd overeenkomstig de afschrijvingstermijn van de aangelegde leiding.

7.10 Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten, indien van toepassing, wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

7.11 Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen, tenzij hedge accounting wordt toegepast.

7.12 Activeren van rentelasten

Rentelasten worden geactiveerd gedurende de periode van vervaardiging van een actief, indien het een aanmerkelijke hoeveelheid tijd (minimaal één jaar) vergt om het actief gebruiksklaar te maken. De te activeren rente wordt berekend op basis van de gewogen rentevoet (bouwrente) van leningen die niet specifiek aan de vervaardiging van het actief zijn toe te rekenen, in verhouding tot de uitgaven en periode van vervaardiging.

7.13 Resultaat deelnemingen

Het resultaat deelnemingen bestaat uit de resultaten van het boekjaar van de in de balans weergegeven deelnemingen.

7.14 Dividenden

Dividenden van niet op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen en effecten worden verantwoord zodra het recht hierop is verkregen.

7.15 Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet

opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

8. GRONDSLAGEN VOOR HET KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht.

Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De waarde van de gerelateerde activa en leaseverplichting zijn in de toelichting van balansposten verantwoord.

De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

9. FINANCIËLE INSTRUMENTEN EN RISICOBEBEERSING

Wij wijzen op de in het bestuursverslag vermelde doelstellingen en het beleid van PWN inzake risicobeheer. Daarbij wordt aandacht besteed aan het beleid voor de afdekking van risico's verbonden aan alle belangrijke soorten voorgenomen transacties, en aan de door PWN gelopen prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's (artikel 2:391 lid3 BW). Dit betreft de volgende risico's en risicobeheersing:

9.1. Rente- en kasstroomrisico

Voor de schulden met variabele renteaftspraken loopt PWN risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Om deze risico's te mitigeren heeft PWN renteswaps gecontracteerd, zodat de vennootschap per saldo een vaste rente betaalt. Deze instrumenten worden niet speculatief gebruikt.

De marktwaarde van de financiële instrumenten is bepaald aan de hand van de waarde in het economische verkeer. Het betreft het bedrag dat PWN zou ontvangen of betalen wanneer de contracten beëindigd zouden worden.

9.2. Kredietrisico

PWN heeft geen significante concentraties van kredietrisico. De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben. Banken waarmee derivaten worden afgesloten hebben tenminste een A-rating. PWN heeft vorderingen verstrekt aan verbonden partijen en maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Vorderingen die niet tijdig worden betaald door verbonden partijen en maatschappijen waarin wordt deelgenomen, zijn voorzien.

9.3. Liquiditeitsrisico

PWN stuurt onder andere op de convenanten die door de financiers van PWN worden geëist. Hiermee blijft PWN toegang houden tot de vermogensmarkt. Tevens wordt per kwartaal een liquiditeitsplanning van 12 maanden vooruit aangehouden waarbij eventuele risico's worden opgelost. Formeel wordt deze liquiditeitsplanning ieder kwartaal opgesteld en besproken in de treasury commissie. Operationeel wordt de liquiditeitsplanning wekelijks beoordeeld. Daarnaast kan PWN gebruik maken van een rekening courant faciliteit bij haar huisbank en kasgeldleningen bij financiers.

PWN loopt geen liquiditeitsrisico meer uit hoofde van haar derivatenportefeuille. PWN heeft in 2019 de derivaten met breakmomenten laten doorzakken naar reguliere langlopende leningen en daarmee is het risico van voortijdige beëindigen door de tegenpartij niet meer aanwezig. In 2020 heeft de eerste doorzak plaatsgevonden. Hierna volgen nog een drietal doorzakmomenten plaats, twee in 2022 en een in 2023. Zie ook paragraaf 10.8 langlopende schulden, waarin dit verder is toegelicht.

10. TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

10.1 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa is intern gegenereerd en betreffen ontwikkelkosten voor software gerelateerde projecten.

Deze projecten bestaan uit ERP-projecten, migratie van een nieuw HR-systeem, ontwikkelen van de klantportal, en kantoorautomatisering.

In 2021 is voor € 1,5 miljoen geïnvesteerd, waarvan de grootste investeringen betreffen: aanpassingen in het ERP-systeem SAP, migratie van kantoorautomatisering en de migratie van een nieuw HR systeem.

Deze investeringen bestaan hoofdzakelijk uit externe directe kosten en interne kosten van werknemers die zich inzetten voor het realiseren van deze projecten. Aanloopkosten, opleidingskosten en onderhoudskosten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord.

In 2021 heeft een waardevermindering plaatsgevonden. PWN heeft besloten om kosten gemaakt voor inzichtelijke managementinformatie niet meer te activeren conform de richtlijnen voor jaarverslaggeving.

De gebruiksduur van de aanwezige immateriële vaste activa is vastgesteld op 5 jaar. Minstens eens per jaar wordt de economische levensduur heroverwogen, en waar nodig gecorrigeerd.

bedragen x € 1.000	Kosten van ontwikkeling
Aanschafwaarde per 1 januari 2021	13.145
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2021	(5.921)
Boekwaarde per 1 januari 2021	7.224
Investeringen	1.502
Gereedmeldingen	(144)
Desinvesteringen aanschafwaarde	(4.205)
Desinvesteringen cum. afschrijving	3.052
Waardevermindering	(125)
Afschrijvingen	(2.198)
Boekwaarde per 31 december 2021	5.105
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2021	(5.067)
Aanschafwaarde per 31 december 2021	10.173

10.2 Materiële vaste activa

De investeringsuitgaven van € 58,3 miljoen (2020: € 65,9 miljoen) hebben met name betrekking op de renovatie van het productiebedrijf in Andijk en het koalfiltergebouw, investeringen in de overige productielocaties en diverse transport- en distributieleidingprojecten.

Aan de materiële vaste activa in uitvoering wordt bouwrente (2,72%, 2020: 3,15%) toegerekend. Deze bouwrente bedroeg in 2021: € 0,7 miljoen (2020: € 0,7 miljoen). In de andere vaste bedrijfsmiddelen is een bedrag van € 0,6 miljoen boekwaarde opgenomen van activa welke niet meer in gebruik zijn en er activiteiten plaatsvinden om deze te verkopen. Dit betreft pompstation Huizen.

In 2021 heeft er geen bijzondere waardevermindering plaatsgevonden in de materiële vaste activa in gebruikname. De waardevermindering in de MVA in uitvoering van € 0,7 miljoen bestaat uit kosten gemaakt voor investeringsprojecten, die in de winst- en verliesrekening verwerkt dienen te worden.

De aanschafwaarde per 1 januari 2021 voor Machines en Installaties is gewijzigd door een herclassificatie van de voorraad incurante membranen. Dit is verder toegelicht in paragraaf 10.4 Vlottende activa.

Voor de balanswaardering zijn de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Categorie		Aantal jaren
Bedrijfsgebouwen en terreinen:	Bedrijfsgebouwen	5 t/m 40
	Gebouwen pompstations	30
Machines en installaties:	Machines en installaties	5 t/m 25
Leidingen:	Leidingnet distributieleidingen en transportleidingen	60 t/m 100
	Leidingnet aansluitleidingen	40
Andere bedrijfsmiddelen:	Watermeters	4 t/m 20
	Inventaris	3 t/m 25

De deelnemingen, participaties en vorderingen zijn als volgt weer te geven

bedragen x € 1.000	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Leidingen	Andere vaste bedrijfsmid- delen	Bijdragen derden	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2021	273.186	394.097	942.102	93.881	(119.496)	64.778	1.648.547
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2021	(155.726)	(299.252)	(422.122)	(85.772)	3.900	-	(958.973)
Boekwaarde per 1 januari 2021	117.460	94.845	519.980	8.109	(115.596)	64.778	689.575
Investeringen	2.134	232	-	416	(8.730)	64.333	58.386
Gereedmeldingen	3.086	18.984	48.004	2.349	-	(74.862)	(2.438)
Desinvesteringen aanschafwaarde	(342)	(279)	(563)	(4.662)	-	-	(5.846)
Desinvesteringen cum. afschrijving	337	231	275	4.572	-	-	5.415
Waardevermindering	-	-	-	-	-	(715)	(715)
Afschrijvingen	(8.648)	(15.225)	(16.444)	(2.841)	4.021	-	(39.137)
Boekwaarde per 31 december 2021	114.027	98.788	551.252	7.944	(120.305)	53.534	705.240
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2021	(164.037)	(314.246)	(438.292)	(84.040)	7.922	-	(992.694)
Aanschafwaarde per 31 december 2021	278.064	413.034	989.542	91.985	(128.227)	53.534	1.697.933

10.3 Financiële vaste activa

De overige vorderingen zijn vorderingen op deelnemingen vanuit onze buitenlandactiviteiten in het kader van de Millennium Development Goals (VN), en zijn reeds geheel voorzien.

Deelnemingen

De mutaties in de deelnemingen en participaties gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde betreffen het resultaat boekjaar voor het deel waarvoor PWN aandelen houdt. In 2021 is besloten dat de WRK in de toekomst in staat moet worden gesteld om eigen externe financiering aan te trekken. Voor de huidige garantstelling die PWN heeft verstrekt heeft PWN vanuit de WRK een garantieprovisie ontvangen. Deze garantieprovisie is opgenomen onder de overige opbrengsten. Daarnaast wordt er een jaarlijkse kapitaalstorting als eigen vermogen ingebracht in de WRK ter hoogte van het bedrag van de garantieprovisie. Door deze kapitaalstortingen kan de WRK eigen vermogen opbouwen. In 2021 heeft geen dotatie aan de wettelijke reserve deelnemingen plaatsgevonden gezien de resultaten van de deelnemingen en participaties nog niet bekend zijn.

Vorderingen op deelnemingen en overige vorderingen

De vorderingen hebben een looptijd langer dan 1 jaar.

De vorderingen met een looptijd korter dan 1 jaar zijn verantwoord onder de vlottende activa.

Omtrent de uitgegeven leningen zijn geen zekerheden verkregen. Voor de door derden aan de WRK verstrekte leningen zijn garanties afgegeven. Deze zijn opgenomen in de niet uit de balans blijvende verplichtingen.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Overige deelnemingen en participaties	3.648	3.554
Vorderingen op overige deelnemingen en particip.	92	2.637
	3.740	6.191

bedragen x € 1.000	Overige participaties	Vorderingen op deelnemingen	Totaal
Boekwaarde per 1-1	3.554	2.637	6.191
Investerings	115	-	115
Desinvesteringen	-	-	-
Ontvangen dividend	-	-	-
Verstreken leningen	-	-	-
Aflossingen leningen	-	(2.545)	(2.545)
Correctie leningen	-	-	-
Mutatie voorziening	-	-	-
Resultaat deelnemingen	(21)	-	(21)
Boekwaarde per 31-12	3.648	92	3.740

Voor de entiteiten met geringe verwachte cashflows waarop PWN een vordering heeft, heeft PWN voor deze vorderingen een voorziening gevormd.

De aflossing in 2021 op de lening aan WRK betreft € 2 miljoen (4,28% per jaar, einddatum 2022). De aflossing op de lening aan SEOH is gestart in 2020. De aflossing betreft € 45.000 per jaar (5% per jaar, einddatum 2024). Het Waterlaboratorium heeft de gehele hypothecaire lening in 2021 vervroegd afgelost.

De deelnemingen, participaties en vorderingen zijn als volgt weer te geven

bedragen x € 1.000	31-12-2021	Mutaties	31-12-2020
Overige deelnemingen			
Gewaardeerd tegen kostprijs:			
KWH water B.V. te Nieuwegein (8,25%)	533	-	533
AquaMinerals B.V. te Nieuwegein (10,5%)	38	-	38
Gewaardeerd tegen netto-vermogenswaarde:			
Het Waterlaboratorium N.V. te Haarlem (33,3%)	2.336	-	2.336
Aquavirunga te Rwanda (51%)	241	(8)	249
Water Fund Holland B.V. te Nieuwegein (29,9%)	-	-	-
Société d'Exploitation des Ouvrages Hydrauliques (SEOH), te Thiés (20%)	65	(13)	78
N.V. WRK (50 %)	435	115	320
	3.648	94	3.554
Vorderingen op deelnemingen			
Leningen Het Waterlaboratorium N.V.	2	(470)	472
Leningen N.V. WRK	-	(2.000)	2.000
Lening SEOH	90	(45)	135
	92	(2.515)	2.607
Overige vorderingen			
	-	(30)	30
Totaal vorderingen op overige deelnemingen en participaties	92	(2.545)	2.637
Totaal deelnemingen en participaties	3.740	(2.451)	6.191
Overige vorderingen			
Vorderingen op deelnemingen uit hoofde van MDG activiteiten	381	(30)	411
Vorderingen op niet deelnemingen uit hoofde van MDG activiteiten	536	-	536
Voorziening voor oninbaarheid	(917)	-	(917)
	-	(30)	30

10.4 Vlottende activa

De voorraden bestaan met name uit materialen, zoals leidingen, en appendages. De reserve voorraad membranen staan opgenomen onder de categorie Machines en installaties van de Materiële Vaste Activa. In de jaarrekening 2020 stond de voorziening van de incurante voorraad membranen nog opgenomen onder de voorraad. Voor de consistentie is deze met terugwerkende kracht gecorrigeerd in de positie per 31 december 2020. De onderhanden werken betroffen kosten van lopende en nog uit te voeren projecten bij dochteronderneming PWNT. Hierbij zijn projectgaranties afgegeven. Deze projectgaranties leiden tot een negatief saldo van onderhanden werk projecten.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Vorraden	2.469	1.814
Onderhanden werk projecten	(391)	(398)
Vorraden	2.078	1.416

De afname van de waterdebiteuren houdt met name verband met de timing van uitvoeren van de betaalbatches en het afboeken van oude openstaande posities. De handelsdebiteuren zijn afgenomen ten opzichte van 2020. Dit komt door de ontvangst van enkele grote vorderingen die sinds einde 2020 open stonden. In 2021 zijn geen grote vorderingen handelsdebiteuren ontstaan vlak voor balansdatum.

De voorziening dubieuze debiteuren is afgenomen, dit komt door een vrijval in verband met het afboeken van oude openstaande posities. De vorderingen op maatschappijen waarin wordt deelgenomen zijn gerelateerd aan investeringen die zijn uitgevoerd voor de WRK.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Waterdebiteuren	20.083	23.323
Handelsdebiteuren	1.875	4.511
Voorziening dubieuze debiteuren	(2.999)	(4.251)
Debiteuren	18.959	23.583
Vorderingen op maatschappijen waarin wordt deelgenomen	8.544	7.183
Vorderingen op groepsmaatschap. en overige deelnemingen	8.544	7.183

De te vorderen belasting bestaat met name uit de te vorderen BTW. Lening u/g betreft het kortlopende deel van de lening aan WRK.

De overige overlopende activa zijn gedaald door de aanpassing van de marktwaarde ten aanzien van het niet-effectieve deel van de rentelasten op een nieuwe lening. Deze geactiveerde rentelasten zullen over de looptijd van de lening afgeschreven worden, waarbij de hoogte van het bedrag jaarlijks kan wijzigen op basis van de dan vigerende marktrente. Zie voor verdere toelichting hoofdstuk 10.8 Langlopende schulden.

De vlottende activa hebben een looptijd korter dan één jaar. De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Vorderingen op personeel	62	102
Te vorderen belastingen, pensioen- en soc. premies	1.151	390
Lening U/G Deelnemingen	2.000	2.043
Lening U/G niet geconsolideerde deelnemingen	45	45
Overige vorderingen	57	191
Vorderingen	3.315	2.770
Vooruitbetaalde kosten	1.097	538
Nog te factureren drinkwatergelden	-	1.765
Overige overlopende activa	26.557	27.926
Overlopende activa	27.654	30.229

10.5. Liquide middelen

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Liquide middelen	7.452	8.889

De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de organisatie. Daarnaast heeft PWN bij haar huisbankier beschikking over een rekening courant faciliteit ten bedrage van € 10 mln.

10.6. Eigen vermogen

Voor een specificatie en toelichting van het eigen vermogen wordt verwezen naar de vennootschappelijke balans per 31 december 2021.

10.7. Voorzieningen

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Voorziening uitkeringen post-actieven	1.719	1.780
Voorziening organisatieontwikkeling	274	859
Voorziening jubileumuitkeringen	302	228
Voorziening Latente belastingverplichting	312	461
Overige voorzieningen	1.445	1.845
Voorzieningen	4.052	5.173

bedragen x € 1.000	31-12-2021	Dotatie	vrijval	Onttrekkingen	31-12-2020
Voorziening uitkeringen post-actieven	1.719	509	(272)	(298)	1.780
Voorziening organisatieontwikkeling	274	56	(190)	(451)	859
Voorziening jubileumuitkeringen	302	134	-	(60)	228
Voorziening Latente belastingverplichting	312	-	(105)	(44)	461
Overige voorzieningen	1.445	411	(455)	(356)	1.845
Voorzieningen	4.052	1.110	(1.022)	(1.209)	5.173

De personeel gerelateerde voorzieningen worden gedeeltelijk berekend tegen de contante waarde van de toekomstige betalingsverplichtingen, waarbij rekening is gehouden met de verwachte salarisstijgingen.

De personeel gerelateerde voorzieningen bestaan met name uit aangegane verplichtingen inzake uitkeringen aan post-actieven. Dit zijn de voorzieningen als WW en WGA waarvoor PWN eigenrisicodragend is. Ook onderdeel van de voorzieningen zijn medewerkers met afspraken op grond van het sociaal plan, dan wel de medewerkers die gebruikmaken van de FUR-suppletierегeling. De dotatie aan de personele voorzieningen bestaan met name uit nieuwe dotaties WW en WGA. De onttrekkingen bestaan met name uit de maandelijks uitkeerverplichtingen. De vrijval is gerelateerd aan de vrijgevallen verplichtingen.

De voorziening organisatieontwikkeling is gevormd in verband met de in 2017 uitgevoerde reorganisatie om PWN bestendig te maken voor de toekomst. Hiervoor is een schatting gemaakt van de kosten welke hiermee gemoeid zijn. De voorziening is opgenomen tegen contante waarde. De WW voor de werknemers die tijdens de reorganisatie PWN hebben verlaten en nog geen nieuwe arbeidsrelatie hebben zijn onderdeel van de voorziening. Deze voorziening neemt steeds verder af.

De overige voorziening is in 2021 aangevuld met een bedrag van € 0,4 miljoen. De categorie "Overig" bestaat uit voorzieningen voor onderhoudsverplichtingen en contractuele verplichtingen (dotatie van 0,4 miljoen) en de voorziening

ten behoeve van het employability budget. Deze algemene voorzieningen zijn contant gemaakt tegen de gehanteerde disconteringsvoet van 2,72%. Mits de voorziening een lange doorlooptijd kent. De verwachte onttrekking voor de totale post voorzieningen zal voor het komende boekjaar € 1,2 miljoen bedragen.

10.8 Langlopende schulden

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Langlopende schulden derden	413.246	347.944
Aflossingsverplichting in boekjaar	36.889	65.722
Saldo per 1 januari	450.135	413.667
Nieuwe leningen	30.000	75.000
Aflossingen	(36.889)	(65.722)
Aflossingsverplichting volgend boekjaar	(88.389)	(36.889)
Totaal mutaties	(95.278)	(27.611)
Totaal langlopende leningen (excl. kortlopend deel)	354.857	386.056
Totaal langlopende leningen (incl. kortlopend deel)	443.246	422.945
Langlopende schuldverplichting (doorzak)	(1.062)	27.190
Totaal langlopende verplichtingen (excl. kortlopend deel)	353.795	413.246

De gemiddelde resterende looptijd is 13,88 jaar (2020: 13,6 jaar). De stijging heeft te maken met de in 2020 en 2021 nieuw aangetrokken financieringen. Het gemiddelde rentepercentage over de resterende looptijd van deze leningen bedraagt 2,76% (2020: 3,00%). Een bedrag van € 184,4 miljoen (2020: € 167,5 miljoen) heeft een resterende looptijd van meer dan 5 jaar. De marktwaarde van de langlopende schulden bedraagt € 539,8 miljoen (2020: € 585,8 miljoen). De langlopende schulden van in totaal € 416,1 miljoen kan daarmee als volgt worden onderscheiden:

bedragen x € 1.000	2021	2020
Aflossingsverplichting korter dan 1 jaar	88.389	36.889
Aflossingsverplichting tussen 1 en 5 jaar	143.222	218.556
Aflossingsverplichting langer dan 5 jaar	184.444	167.500
Totaal aflossingsverplichting	416.055	422.945
Waardering doorzak	26.129	27.190
Totaal aflossingsverplichting en doorzak	442.184	450.135
Totaal langlopende aflossingsverplichting en doorzak (excl. kortlopend deel)	353.795	413.246

Negatieve pledge clause

PWN heeft in de contracten met de banken een negatieve pledge clause opgenomen. Hiermee verklaart PWN geen van haar activa te zullen bezwaren ten behoeve van derden zonder voorafgaande toestemming van de geldgever.

Derivaten

PWN heeft ultimo 2021 de volgende derivaten in haar portefeuille:

- Renteswaps

PWN past kostprijs hedge-accounting toe ten aanzien van haar derivaten. Het effectieve deel van de reële-waardeverandering van de derivaten wordt direct verantwoord in de winst-en-verliesrekening onder de financiële baten en lasten. PWN documenteert de relatie tussen hedging instrument en onderliggende afgedekte positie in een hedgetabel. In 2021 waren alle hedges effectief.

De marktwaarde van de gehele derivaten positie van PWN bedraagt per 31 december 2021 € 9,2 miljoen negatief (2020: € 13,8 miljoen negatief). PWN heeft ten doel de derivaten zonder Mutual Termination Clause (MTC) tot einde looptijd op een marktwaarde van nihil aan te houden. Voor de derivaten waarvoor een Mutual Termination Clause (MTC) aanwezig was, is in 2019 een traject ingezet en afgerond om een zogenaamde doorzakconstructie toe te passen. Dit houdt specifiek in dat op het moment dat de aan de payer swaps gekoppelde roll-over leningen aflopen, de payer swaps worden overgedragen aan de Nederlandse Waterschapsbank (NWB). De

roll-over leningen worden vervangen door een nieuwe lening met vaste rente voor een lange looptijd bij de NWB. De overdracht vindt plaats voordat een van de partijen de MTC in kunnen roepen. Hiermee loopt PWN niet langer het risico over het inroepen van deze MTC's. In 2020 heeft de eerste van vier doorzakconstructies plaatsgevonden. De resterende drie doorzakconstructies zullen in 2022 en 2023 worden geëffectueerd.

Op basis hiervan kan gesteld worden dat voor de jaarrekening 2021 geen sprake is van een 'open' positie en heeft PWN kostprijs-hedge accounting toegepast. De doorzak van de eerste lening heeft geen financieel risico voor PWN, deze nieuwe lening is juist aangegaan om het risico van de voormalige MTC-clausule te mitigeren. Echter in verband met RJ-richtlijnen dient de nieuwe niet marktconforme lening als langlopende schuldverplichting opgenomen te worden op de balans. Dit financiële risico is echter volledig afgedekt door de toekomstige hogere rentelasten die onder de overige overlopende activa worden gepresenteerd. Beide bedragen € 26,1 miljoen. Er is geen sprake van een resultaatteffect.

Renteswaps

PWN past kostprijs-hedge accounting toe om het risico van veranderingen in de variabele rente die wordt betaald op de financieringen, te mitigeren. De afgesloten, al lopende en toekomstige financieringen zijn aangemerkt als afgedekte posities. Alle renteswaps die PWN heeft afgesloten zijn als hedging instrument aangewezen, daar ze allen het hiervoor genoemde variabele renterisico afdekken.

Per 31 december 2021 heeft PWN vier payer swaps (swap ter indekking rentestijging, waarbij we een vaste rente betalen en variabele rente ontvangen) met een totale hoofdsom van € 95 miljoen (2020: € 95,0 miljoen, met vier payer swaps). De marktwaarde van de swaps bedraagt per 31 december 2021 € 9,2 miljoen negatief (2020: € 13,8 miljoen negatief).

Eén payer swap met MTC-clausule heeft een ingangsdatum in 2020 en doordat de gekoppelde lening is afgelopen heeft er een doorzakconstructie plaatsgevonden. Op het moment van doorzak is er geen sprake meer van een derivaat, deze wordt vervangen door een nieuwe lening met vaste rente voor een lange looptijd. Deze lening draagt een rentepercentage die hoger is dan de op dat moment geldende marktrente doordat de doorgezakte payer swap in het rentepercentage is verdisconteerd. Deze nieuwe lening is zodoende na de doorzakconstructie op de balans tegen marktwaarde gewaardeerd worden. De negatieve waarde van de payer swap wordt op de balans opgenomen als actief en passief en vallen gelijktijdig vrij ten laste van het resultaat met een nihil effect. De overige drie swaps met een MTC-clausule hebben een ingangsdatum in respectievelijk 2022, 2024 en 2025. De gekoppelde leningen lopen af in 2022 en 2023. Deze swaps hebben een marktwaarde van respectievelijk € 1 miljoen negatief, € 1,8 miljoen negatief en € 0,9 miljoen negatief (2020: € 2,0 miljoen negatief, € 2,8 miljoen negatief en € 1,8 miljoen negatief). In de waardering van de payer swaps met een MTC is er rekening gehouden met de doorzakconstructie, zodoende hebben deze posities een significant lagere marktwaarde ten opzichte van 2019 en vervolgens een verdere verlaging van de marktwaarde in 2021 als gevolg van de

de ontwikkeling op de rentemarkt. Er is geen CSA afgesloten (Collateral Support Annex) met de tegenpartijen, zijnde Deutsche Bank en ING. In een CSA komen partijen overeen om bij tussentijdse verschillen tussen oorspronkelijke en marktwaarde af te rekenen.

10.9. Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

De aflossingsverplichting langlopende schulden komend boekjaar is gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. Dit omdat nieuwe leningen zijn aangegaan. De schulden aan kredietinstellingen betreft de negatieve rekening-courantpositie bij de bank. Dit wordt veroorzaakt door de timing van de incasso's van waterdebiteuren.

De stijging van de voorschotten watergelden houdt verband met de timing van de voorschotten en eindafrekeningen van de drinkwaterklanten. Schulden aan leveranciers is ten opzichte van 2020 gedaald. Dit wordt veroorzaakt door de timing van de betalingen. De te betalen belastingen bestaan met name uit de af te dragen Belasting op Leidingwater en de af te dragen loonheffing.

De overlopende passiva bestaan met name uit nog te betalen rentekosten en de verplichtingen inzake het flexibele arbeidsbudget. Ook zijn hieronder vooruit ontvangen bedragen opgenomen, waar in de nabije toekomst een verplichting tegenover staat.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Aflossingsverplichting langlopende schulden	88.389	36.889
Schulden aan kredietinstellingen	7.142	3.836
Voorschotten watergelden	18.023	15.657
Te betalen belastingen, pensioen- en soc. premies	4.900	5.296
Schulden aan leveranciers	26.261	24.771
Schulden aan maatschap. waarin wordt deelgenomen	636	2.098
Overlopende passiva	20.699	21.031
Kortlopende schulden	166.050	109.578

11. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

11.1 Financiële verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen voor de totale looptijd van de verplichtingen ad € 165,4 miljoen zijn aangegaan uit hoofde van het onderhoud/beheer van installaties, uit hoofde van investeringen en overige activiteiten. De totale looptijd van deze verplichtingen is korter dan 7 jaar. De verplichting korter dan 1 jaar bedraagt € 66,4 miljoen.

In bovenstaande verplichting is een meerjarige financiële verplichting inbegrepen voor de afname van drinkwater. De verwachte last voor de komende 5 jaar bedraagt per jaar € 10,9 miljoen.

Ultimo 2021 zijn door KDC investeringsverplichtingen aangegaan voor een totaalbedrag van ongeveer € 1,3 miljoen. Dit gehele bedrag balansdatum reeds zo'n € 0,6 miljoen in rekening gebracht. De resterende investeringsverplichting per balansdatum bedroeg derhalve nog zo'n € 0,7 miljoen.

De totale operationele leaseverplichting bedraagt € 3,7 miljoen, met de volgende onderverdeling:

- Korter dan 1 jaar: € 1,1 miljoen
- Tussen 1 en 5 jaar: € 2,6 miljoen
- Langer dan 5 jaar: € 0,2 miljoen

Gedurende het verslagjaar zijn € 1,4 miljoen aan leasekosten in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

11.2 Fiscale eenheid

Binnen PWN is sprake van een fiscale eenheid voor de btw en de vennootschapsbelasting. PWN staat aan het hoofd hiervan.

Naast PWN zijn de volgende vennootschappen in de fiscale eenheid btw en vennootschapsbelasting opgenomen:

- PWNT Holding B.V., te Velsbroek (100%)
- PWNT B.V., te Velsbroek (100%)
- PWNT R&D B.V., te Velsbroek (100%)
- Aquanet B.V., te Velsbroek (100%)
- De Kennemer Duincampings B.V., te Velsbroek (100%)

In verband met de verkoop van PWNT Holding B.V. en haar dochtermaatschappijen, wordt de fiscale eenheid ontvlochten per 1 januari 2022.

De onderlinge verrekeningsystematiek is dat er wordt afgerekend met de dochters op basis van het fiscale resultaat van de dochter, echter wordt in de afrekening richting de dochtermaatschappijen rekening gehouden met de voordelen van de fiscale eenheid (horizontale verliesverrekening). Doordat enkel de dochterentiteiten na horizontale verrekening een fiscaal positief resultaat hebben geboekt is er bij de dochterentiteiten een vpb-last geboekt. Naast een directe vpb-last is een passieve belastinglatentie opgenomen bij PWN omdat de commercieel-fiscale verschillen waarop de latentie betrekking heeft aan haar toe te rekenen zijn.

Op grond van de Invorderingswet zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochterondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting.

11.3 Garanties

PWN heeft vanuit het in 2021 opgestelde en vastgestelde garantieraamwerk samen met de gemeente Amsterdam dertien garanties op leningen aan financiers van de WRK afgegeven. Dit betreffen uitgegeven leningen van de financiers aan de WRK met een totale waarde van € 129 miljoen per 31 december 2021. In 2020 stond PWN alleen garant voor deze leningen met een totale waarde van € 119 miljoen. Deze garanties zijn vanaf december 2021 ondergebracht in het garantieraamwerk samen met de gemeente Amsterdam. De WRK betaalt hiervoor een marktconforme vergoeding aan PWN en de gemeente Amsterdam.

PWN staat garant voor nakoming van een opdracht van PWNT Holding B.V. inzake de levering van een zuiveringsinstallatie aan South West Water Ltd. in 2018. De maximale resterende aansprakelijkheid wordt bij niet nakoming door PWNT Holding B.V. geschat op € 1 miljoen (2020: € 1 miljoen) welke na de volledige oplevering van het project in 2021 opgeëist zou kunnen worden.

PWNT heeft (zoals gebruikelijk) diverse garanties voor opgeleverde projecten afgegeven welke deels worden afgedekt door leveranciersgaranties en verzekeringen. Het gaat om het functioneren dan wel breuk garanties voor membranen en (latente) defect garanties ten aanzien van ontwerp of constructiefouten.

Eind 2021 heeft PWN een garantie afgegeven voor € 0,8 miljoen (2020: € 0) met betrekking tot de financiële verplichtingen van PWNT.

12. TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE WINST- EN VERLIESREKENING

12.1 Netto-omzet

De netto omzet voor 2021 is lager ten opzichte van voorgaand jaar. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de werkelijk gerealiseerde afzet, welke 2,6% lager is. Door een lange periode van droogte en warmte en de COVID-19 situatie was 2020 een jaar met een uitzonderlijk hoge omzet.

De geschatte drinkwateromzet van 2020 is opnieuw beoordeeld en bijgesteld op basis van een NIRG van 6,65%. De NIRG kan pas na het afsluiten van het volgende boekjaar worden vastgesteld omdat dan de meeste klanten een jaarafrekening hebben gehad. De NIRG 2020 is iets hoger uitgekomen (6,65%) dan de NIRG waarmee is gerekend in het 2020 jaarverslag (6,37%). Hierdoor komt de werkelijke afzet over 2020 uit op 107,2 miljoen m³ gefactureerd drinkwater. Dit is 0,3 miljoen m³ minder dan verantwoord in het 2020 jaarverslag. De vertegenwoordigende drinkwateromzet over dit verschil bedraagt € 0,49 miljoen en is gecorrigeerd in de drinkwateromzet in de jaarrekening 2021.

Een klein deel van de omzetzakking in 2021 wordt veroorzaakt door de omzetcorrectie over 2020 op basis van de daadwerkelijk gerealiseerde NIRG (niet in rekening gebracht gebruik) en de definitieve waterafrekeningen die in 2021 hebben plaatsgevonden over het jaar 2020.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2021	31-12-2020	31-12-2020
Afzet x 1.000 m ³	m ³	€	m ³	€
Drinkwateromzet	104.603	177.072	107.502	178.846
Lek- en meetverschillen	7.454		7.318	
Totaal	112.057	177.072	114.820	178.846
Vastrecht Brandkranen		1.128		1.482
Netto omzet	112.057	178.200	114.820	180.329

12.2 Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten in 2021 zijn gestegen ten opzichte van 2020. Dit komt voornamelijk door de hoge opbrengsten verblijfsrecreatie, aangezien De Kennemer Duincampings in 2021 een zeer goed recreatieseizoen hebben gehad. Door de lockdown vanwege COVID-19 zijn net als in 2020 meer mensen de natuur ingetrokken. Hierdoor zijn de opbrengsten bij natuurbeheer nagenoeg gelijk aan 2020, dit zijn opbrengsten voor duinkaarten en parkeren

De doorberekende werkzaamheden en diensten zijn hoger dan in 2020, onder andere doordat er meer werkzaamheden voor derden zijn uitgevoerd. In 2021 heeft PWN een garantieprovisie ontvangen vanuit haar joint venture WRK N.V. Deze garantieprovisie is een bereidstellingsprovisie voor de garantstelling die PWN aangaat voor externe financiering van de WRK. Afgesproken is om deze garantieprovisie via een kapitaalstorting terug te geven aan de WRK, zodat zij op termijn eigen externe financiering kan aantrekken.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Opbrengsten verblijfsrecreatie	15.309	10.810
Opbrengsten natuurbeheer	4.745	4.795
Doorberekende administratie- en inningskosten	971	1.867
Opbrengsten vermarkten zuiveringstechnologie	2.405	1.973
Doorberekende werkzaamheden en diensten	10.293	9.511
Verkoop bedrijfsmiddelen	(46)	402
Garantieprovisie	115	-
Overige bedrijfsopbrengsten	33.792	29.358

12.3. Inkoop water

De inkoopkosten water zijn in 2021 licht hoger dan voorgaand jaar. Zowel de tarieven voor inkoop van ruw water als die van drinkwater zijn gestegen ten opzichte van voorgaand jaar, resulterend in hogere totale kosten.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Inkoop ruw water	9.521	8.970
Inkoop drinkwater	11.195	11.000
Inkoop water	20.716	19.970

12.4. Kosten uitbesteed werk, materiaalkosten en andere externe kosten

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Uitbesteed werk	47.349	57.067
Verbruik materialen	16.677	14.496
Overige externe kosten	17.486	14.306
Kosten uitbesteed werk, materiaalkosten en andere externe kosten	81.512	85.869

In 2021 is een daling van kosten uitbesteed werk te zien. Dit wordt mede veroorzaakt doordat in 2020 een bijzondere waardevermindering (€ 5 miljoen vanuit het onderhanden werk) vanuit de materiële vaste activa is opgenomen. Daarnaast zijn een aantal grote contracten in 2021 vernieuwd, wat een positieve impact heeft op de kosten in 2021.

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan in 2021 al betaalde accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

Product	Ernst & Young Accountants LLP	Overig Ernst & Young Accountants LLP netwerk	Totaal Ernst & Young Accountants LLP netwerk	
(x 1000)		€	€	€
Controle van de jaarrekening 2021		266	-	266
Andere controle werkzaamheden 2021		33	-	33
Fiscale advisering		-	-	-
Totaal accountantshonoraria 2021		299	-	299
Product	Ernst & Young Accountants LLP	Overig Ernst & Young Accountants LLP netwerk	Totaal Ernst & Young Accountants LLP netwerk	
(x 1000)		€	€	€
Controle van de jaarrekening 2020		185	-	185
Andere controle werkzaamheden 2020		-	-	-
Fiscale advisering		-	-	-
Totaal accountantshonoraria 2020		185	-	185

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de vennootschap en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. De kosten voor de accountantscontrole over boekjaar 2020 zijn voor een deel in rekening gebracht in 2021.

12.5 Personeelskosten

Het aantal fte werkzaam in het buitenland bedraagt ultimo 2021: 2 (2020: 2). De overige fte zijn werkzaam in Nederland. De fte zoals hierboven opgenomen betreft de stand ultimo 2021. Zowel de fte's als de personeelskosten zijn over 2021 hoger dan 2020. Dit als gevolg van een toename van het aantal fte binnen PWN en KDC. Bij de overige entiteiten is een daling in het aantal fte zichtbaar.

De geactiveerde productie is toegenomen, doordat in 2021 meer uren zijn geschreven op investeringsprojecten dan in 2020. De mutaties in de personeelsvoorzieningen betreffen dotaties, onttrekkingen en vrijval van voorzieningen gerelateerd aan WW voor post-actieven, reorganisatieontwikkeling en jubilea. De mutaties in reservering verlofdagen is afgenomen. In 2020 konden medewerkers door de overheidsmaatregelen wegens COVID-19 beperkt op vakantie. Hierdoor werden weinig vakantiedagen opgenomen. In 2021 was het voor medewerkers wel mogelijk om op vakantie te gaan. Hierdoor is een afname van de mutaties in de reservering verlofdagen. De mutatie in de reservering verlofdagen wordt in 2021 voornamelijk veroorzaakt door nieuwe medewerkers. De pensioenpremie 2021 is licht gestegen ten opzichte van 2020 door een stijging van het aantal medewerkers binnen PWN. Ook kent de pensioenpremie voor zowel werkgever als werknemer en een hogere grondslag voor pensioenheffing.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Salarissen	41.960	39.433
Pensioenlasten	5.621	5.188
Overige sociale lasten	4.948	4.805
Geactiveerde productie	(5.804)	(5.532)
Mutaties in de personeelsvoorzieningen	185	(807)
Mutaties in de reservering verlofdagen	387	916
Personeelskosten	47.297	44.003
Het gemiddeld aantal actieve personeelsleden omgerekend naar een volledige dagtaak bedroeg ultimo boekjaar	685	659

PWN is aangesloten bij Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (hierna ABP). De pensioenregeling kent een voorwaardelijke indexatie. In 2021 heeft geen indexatie plaatsgevonden. De dekkingsgraad van het pensioenfonds per 31-12-2021 bedraagt 110,2%. Op grond van de dekkingsgraad zijn geen additionele betalingen door de onderneming verschuldigd.

De bezoldiging van de directie en commissarissen wordt vermeld in de toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening.

12.6. Afschrijvingen

Doordat in 2021 de investeringen zijn gestegen, zijn ook de afschrijvingskosten in 2021 gestegen ten opzichte van 2020.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Afschrijvingen op immateriële vaste activa	2.198	2.178
Afschrijvingen op materiële vaste activa	43.584	41.940
Amortisatie van bijdragen in aanleg	(2.868)	(3.900)
Afschrijvingskosten	42.914	40.218

12.7. Financiële baten en -lasten

Onder de rentelasten in 2021 is € 4,3 miljoen aan gerealiseerde kosten renteswaps verantwoord (2020: € 5,7 miljoen). Voor een nadere toelichting inzake de derivaten wordt verwezen naar paragraaf 10.8. De geactiveerde rentelasten over 2021 zijn gebaseerd op de verwachte gemiddelde rente van het vreemd vermogen 2,721% (2020: 3,148%). We zien dat de rentelasten in 2021 zijn gedaald met circa € 1,5 miljoen. Dit komt door de herfinanciering met nieuw aangetrokken leningen met een lager rentepercentage.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Rentelasten	11.059	12.518
	11.059	12.518
Geactiveerde rentelasten	(473)	(736)
Ontvangen interest leningen u/g derden	(766)	(425)
	9.819	11.358
Overige interestbaten en -lasten	212	66
Mutaties in de voorzieningen	10	-
Koersresultaat	(76)	27
Financiële baten & lasten	9.965	11.450

12.8. Belastingen

PWN is vanaf 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig voor haar niet-wettelijke activiteiten. De drinkwateractiviteiten van PWN zijn vrijgesteld van vennootschapsbelasting. Conform toelichting 11.2 vormt PWN het hoofd van de fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting.

PWN is vrijgesteld van vennootschapsbelasting voor de taken die volgen uit de drinkwaterwet. Daardoor is het resultaat op het merendeel van de activiteiten vrijgesteld van belastingheffing naar de winst. Naar verwachting eindigt de fiscale eenheid in 2021 op een fiscale winst. Deze winst is verrekenbaar met het verwachte belastbare verlies uit 2020. Tezamen met een gedeeltelijke vrijval van de belastinglatentie verwacht PWN een positief effectief belastingtarief van 3%.

Op grond van de Invorderingswet zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochterondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Resultaat voor belasting	9.588	8.176
Dotatie vennootschapsbelastinglatentie	-	
Onttrekking vennootschapsbelastinglatentie	(105)	(107)
Te betalen vennootschapsbelasting oude jaren	260	(73)
Te betalen vennootschapsbelasting lopend jaar	108	-
Te betalen belasting	9	10
Vennootschapsbelasting	272	(170)
Effectief belastingtarief	3%	(2%)
Toepasselijk belastingtarief	25%	25%

13. TOELICHTING BIJ HET GECONSOLIDEERDE KASSTROOMOVERZICHT

De kasstroom uit operationele activiteiten is in 2021 € 8 miljoen hoger dan in 2020. Dit wordt onder andere veroorzaakt door een lagere vorderingspositie per einde 2021 ten opzichte van 2020. De kortlopende schulden (niet zijnde aflossingen van de langlopende leningen) en handelscrediteuren zijn meer gelijk gebleven. Dit heeft geleid tot een meer positieve kasstroom uit operationele activiteiten.

De kasstroom uit investeringsactiviteiten is in 2021 totaal € 53,8 miljoen negatief, dit is € 1,5 miljoen lager dan in 2020. Dit wordt veroorzaakt door lagere investeringen en ontvangen bijdragen derden in 2021 ten opzichte van 2020.

Daarnaast is de kasstroom uit financieringsactiviteiten in 2021 met € 12 miljoen gedaald ten opzichte van 2020. Dit komt doordat er in 2021 meer aan leningen is afgelost dan dat er nieuwe financiering is aangetrokken.

14. VENNOOTSCHAPPELIJKE BALANS

Activa

bedragen x € 1.000	Noot:	31-12-2021	31-12-2020
Vaste activa			
Immateriële Vaste Activa	17.1	5.105	7.223
Materiële Vaste Activa	17.2	696.330	681.719
Financiële Vaste Activa	17.3	14.135	14.949
		715.570	703.891
Vlottende activa			
Vorraden	17.4	2.342	1.709
Vorderingen & Overlopende activa		58.739	63.138
Liquide middelen		19	144
		61.101	64.991
Activa		776.671	768.882

Passiva

bedragen x € 1.000	Noot:	31-12-2021	31-12-2020
Eigen vermogen			
Aandelenkapitaal	17.5	6.795	6.795
Algemene reserve		244.437	231.742
Wettelijke reserve		5.994	8.111
		257.226	246.648
Voorzieningen	17.6	3.996	5.171
Langlopende schulden	17.7	353.795	413.246
Kortlopende schulden	17.8	161.654	103.817
Passiva		776.671	768.882

15. VENNOOTSCHAPPELIJKE WINST- EN VERLIESREKENING

bedragen x € 1.000	2021	2020
Bedrijfsresultaat	19.578	20.663
Financiële baten & lasten	(8.374)	(11.828)
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	11.205	8.835
Resultaat uit deelnemingen	(5)	(1.179)
Resultaat voor belasting	11.200	7.656
Vennootschapsbelasting	-	107
Resultaat na belasting	11.200	7.763

16. TOELICHTING VENNOOTSCHAPPELIJK ALGEMEEN

16.1. Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling voor de vennootschappelijke jaarrekening zijn gelijk aan de grondslagen die worden vermeld in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening.

Geconsolideerde vennootschappen worden gewaardeerd op de nettovermogenswaarde. Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd. Wanneer PWN geheel of ten dele instaat voor schulden van de desbetreffende deelneming, respectievelijk de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening gevormd. Bij het bepalen van de omvang van deze voorziening wordt rekening gehouden met reeds op vorderingen op de deelneming in mindering gebrachte voorzieningen voor oninbaarheid. Het resultaat uit deelnemingen komt overeen met het aandeel in het resultaat van het boekjaar van de desbetreffende vennootschappen.

Aangezien de resultaten van de vennootschap zijn betrokken in de consolidatie, is de vennootschappelijke winst- en verliesrekening in verkorte vorm opgenomen (conform art. 402 BW 2 titel 9).

Voor zover toelichting ontbreekt, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

Het gemiddelde aantal werknemers 2021 in fte betrof 568 (2020: 545), waarvan in het buitenland 0 (2020: 0).

17. TOELICHTING OP DE VENNOOTSCHAPPELIJKE BALANS

17.1. Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa is intern gegenereerd en betreffen ontwikkelkosten voor software gerelateerde projecten. Deze projecten bestaan uit ERP-projecten, migratie van een nieuw HR-systeem, ontwikkelen van de klantportal, en kantoorautomatisering.

In 2021 is voor € 1,5 miljoen geïnvesteerd, waarvan de grootste investeringen betreffen: aanpassingen in het ERP-systeem SAP, migratie van kantoorautomatisering en de migratie van een nieuw HR systeem.

Deze investeringen bestaan hoofdzakelijk uit externe directe kosten en interne kosten van werknemers die zich inzetten voor het realiseren van deze projecten. Aanloopkosten, opleidingskosten en onderhoudskosten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord.

In 2021 heeft een waardevermindering plaatsgevonden. PWN heeft besloten om kosten gemaakt voor inzichtelijke managementinformatie niet meer te activeren.

De gebruiksduur van de aanwezige immateriële vaste activa is vastgesteld op 5 jaar. Minstens eens per jaar wordt de economische levensduur heroverwogen, en waar nodig gecorrigeerd.

bedragen x € 1.000	Kosten van ontwikkeling
Aanschafwaarde per 1 januari 2021	13.084
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2021	(5.861)
Boekwaarde per 1 januari 2021	7.223
Investerings	1.502
Gereedmeldingen	(144)
Desinvesteringen aanschafwaarde	(4.205)
Desinvesteringen cum. afschrijving	3.052
Waardevermindering	(125)
Afschrijvingen	(2.198)
Boekwaarde per 31 december 2021	5.105
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2021	(5.007)
Aanschafwaarde per 31 december 2021	10.112

17.2. Materiële vaste activa

bedragen x € 1.000	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Leidingen	Andere vaste bedrijfs- middelen	Bijdragen derden	Materiële vaste activa in uitvoering	Totaal
Aanschafwaarde per 1 januari 2021	264.517	390.660	942.102	89.163	(197.794)	63.901	1.552.549
Cumulatieve afschrijvingen per 1 januari 2021	(151.847)	(296.829)	(422.122)	(82.230)	82.198	-	(870.830)
Boekwaarde per 1 januari 2021	112.670	93.831	519.980	6.933	(115.596)	63.901	681.719
Investerings	-	-	-	-	(8.730)	61.805	53.075
Gereedmeldingen	3.087	18.984	48.004	2.349	-	(72.280)	144
Desinvesteringen aanschafwaarde	-	-	(563)	(4.355)	-	-	(4.918)
Desinvesteringen cum. afschrijving	-	-	272	4.316	-	-	4.588
Waardevermindering	-	-	-	-	-	(715)	(715)
Afschrijvingen	(7.870)	(14.824)	(16.445)	(2.445)	4.021	-	(37.563)
Boekwaarde per 31 december 2021	107.887	97.991	551.248	6.798	(120.305)	52.711	696.330
Cumulatieve afschrijvingen per 31 december 2021	(159.717)	(311.653)	(438.295)	(80.359)	86.219	-	(903.806)
Aanschafwaarde per 31 december 2021	267.604	409.644	989.542	87.157	(206.524)	52.711	1.600.134

De investeringsuitgaven van € 53 miljoen hebben met name betrekking op de renovatie van het productiebedrijf in Andijk en het koolfiltergebouw, investeringen in de overige productielocaties en diverse transport- en distributieleidingprojecten.

Aan de materiële vaste activa in uitvoering wordt bouwrente (2,72%) toegerekend. Deze bouwrente bedroeg in 2021: € 0,5 miljoen (2020: € 0,7 miljoen). In de andere vaste bedrijfsmiddelen is een bedrag van € 0,6 miljoen boekwaarde opgenomen van activa welke op dit moment niet in gebruik is. Dit betreft pompstation Huizen.

In 2021 heeft er geen bijzondere waardevermindering plaatsgevonden in de materiële vaste activa. De overige waardevermindering van € 0,7 miljoen bestaat uit kosten gemaakt voor investeringsprojecten, die in de winst- en verliesrekening verwerkt dienen te worden.

De reserve voorraad membranen staat opgenomen onder de categorie Machines en installaties van de Materiële Vaste Activa. In de jaarrekening 2020 stond de voorziening van de incurante voorraad membranen nog opgenomen onder de voorraad. Voor de consistentie is deze met terugwerkende kracht gecorrigeerd. Hierdoor is de aanschafwaarde per 1 januari 2021 gewijzigd voor Machines en Installaties.

Voor de balanswaardering zijn de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd.

Categorie		Aantal jaren
Bedrijfsgebouwen en terreinen:	Bedrijfsgebouwen	5 t/m 40
	Gebouwen pompstations	30
Machines en installaties:	Machines en installaties	5 t/m 25
Leidingen:	Leidingnet distributieleidingen en transportleidingen	60 t/m 100
	Leidingnet aansluitleidingen	40
	Watermeters	4 t/m 20
Andere bedrijfsmiddelen:	Inventaris	3 t/m 25

17.3. Financiële vaste activa

De deelnemingen, participaties en vorderingen zijn als volgt weer te geven:

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	10.549	8.971
Overige deelnemingen en participaties	3.584	3.476
Vorderingen op overige deelnemingen en particip.	2	2.502
	14.135	14.949

bedragen x € 1.000	31-12-2021	Mutaties	31-12-2020
Deelnemingen in groepsmaatschappijen			
Aquanet B.V. (100%)	1.286	(444)	1.730
PWNT Holding B.V. (100%)	-	-	-
De Kennemer Duincampings B.V. (100%)	9.263	2.022	7.241
Totaal deelnemingen in groepsmaatschappijen	10.549	1.578	8.971
Overige deelnemingen			
Gewaardeerd tegen kostprijs:			
KWH water B.V. te Nieuwegein (8,25%)	533	-	533
AquaMinerals B.V. te Nieuwegein (10,5%)	38	-	38
Gewaardeerd tegen netto-vermogenswaarde:			
Het Waterlaboratorium N.V. te Haarlem (33,3%)	2.335	-	2.335
Aquavirunga te Rwanda (51%)	243	(7)	250
Water Fund Holland B.V. te Nieuwegein (29,9%)	-	-	-
N.V. WRK (50%)	435	115	320
Totaal overige deelnemingen en participaties	3.584	108	3.476
Vorderingen op deelnemingen			
Leningen Het Waterlaboratorium N.V.	2	(468)	470
Leningen N.V. WRK	-	(2.000)	2.000
Leningen PWNT Holding B.V.	-	-	-
	2	(2.468)	2.470
Overige vorderingen			
		(32)	32
Totaal vorderingen op overige deelnemingen en participaties	2	(2.500)	2.502
Totaal deelnemingen en participaties	14.135	(814)	14.949
Overige vorderingen			
Vorderingen op deelnemingen uit hoofde van MDG activiteiten	380	(31)	411
Vorderingen op niet deelnemingen uit hoofde van MDG activiteiten	536	-	536
Voorziening voor oninbaarheid	(916)	(1)	(915)
	-	(32)	32

Deelnemingen

De mutaties in de deelnemingen (in groepsmaatschappijen) en participaties gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde betreft het resultaat boekjaar voor het deel waarvoor PWN aandelen houdt. In 2021 is besloten om een deel van de openstaande vorderingen op PWNT Holding B.V. via een settlement af te wikkelen. Deze settlement heeft geen effect op het resultaat van PWN, aangezien voorgaande jaren reeds een voorziening is getroffen voor deze vorderingen. Deze voorziening is vrijgevallen tot de hoogte van het negatieve eigen vermogen van PWNT Holding B.V.

Overige Participaties

PWN heeft voor haar belang in Het Waterlaboratorium N.V. en Aquavirunga een wettelijke reserve opgenomen bestaande uit het resultaat van de deelnemingen vanaf het moment dat de deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de nettovermogenswaarde, minus de uitgekeerde dividenden. In 2021 heeft geen dotatie aan de wettelijke reserve deelnemingen plaatsgevonden gezien de resultaten van de deelnemingen en participaties nog niet bekend zijn.

In 2021 is besloten dat de WRK in de toekomst in staat moet worden gesteld om eigen externe financiering aan te trekken. Voor de huidige garantstelling die PWN heeft verstrekt heeft PWN vanuit de WRK een garantieprovisie ontvangen. Deze garantieprovisie is opgenomen onder de overige opbrengsten. Daarnaast wordt er een jaarlijkse kapitaalstorting als eigen vermogen ingebracht in de WRK ter hoogte van het bedrag van de garantieprovisie. Door deze kapitaalstortingen kan de WRK eigen vermogen opbouwen.

bedragen x € 1.000	Deelnemingen	Overige participaties	Vorderingen op deelnemingen	Overige vorderingen	Totaal
Boekwaarde per 1-1	8.971	3.476	2.470	32	14.949
Investerings	-	115	-	-	115
Desinvesterings	-	-	-	-	-
Ontvangen dividend	(38)	-	-	-	(38)
Verstrekken leningen	-	-	-	-	-
Aflossingen leningen	-	-	(2.468)	(32)	(2.500)
Correctie leningen	-	-	-	-	-
Mutatie voorziening	1.621	-	-	-	1.621
Resultaat deelnemingen	(5)	(7)	-	-	(12)
Boekwaarde per 31-12	10.549	3.584	2	-	14.135

Vorderingen op deelnemingen en overige vorderingen

De vorderingen hebben een looptijd langer dan 1 jaar. De vorderingen met een looptijd korter dan 1 jaar zijn verantwoord onder de vlottende activa. Omtrent de uitgegeven leningen zijn geen zekerheden verkregen. Voor de aan de WRK verstrekte leningen zijn garanties afgegeven. Deze zijn opgenomen in de niet uit de balans blijvende verplichtingen. Voor de entiteiten met geringe verwachte cashflows waarop PWN een vordering heeft, heeft PWN voor deze vorderingen een voorziening gevormd.

Het Waterlaboratorium heeft de gehele hypothecaire lening in 2021 vervroegd afgelost. De aflossing in 2021 op de lening aan WRK betreft € 2 miljoen (4,28% per jaar, einddatum 2022).

Schulden, vorderingen en rekening-courant posities groepsmaatschappijen

De schulden en vorderingen aan groepsmaatschappijen hebben, zoals onderdeel van vlottende activa en kortlopende schulden betrekking op N.V. Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK), Aquanet B.V., PWNT Holding B.V. en de Kennemer Duincampings B.V. Dit betreft kortlopende posities waarover geen rente wordt berekend.

17.4. Vlottende activa

De vlottende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar. De afname van de waterdebiteuren houdt met name verband met de timing van uitvoeren van de betaalbatches en het afboeken van oude openstaande posities.

De handelsdebiteuren zijn afgenomen ten opzichte van 2020. Dit komt door de ontvangst van enkele grote vorderingen die sinds einde 2020 open stonden. In 2021 zijn geen grote vorderingen handelsdebiteuren ontstaan vlak voor balansdatum. De voorziening dubieuze debiteuren is afgenomen, dit komt door een vrijval in verband met het afboeken van oude openstaande posities. De vorderingen op maatschappijen waarin wordt deelgenomen zijn gerelateerd aan investeringen die zijn uitgevoerd voor de WRK. De liquide middelen zijn gedaald ten opzichte van 2020. Dit wordt veroorzaakt door timing van onder andere incasso- en betaalbatches. De negatieve rekening courant positie is opgenomen onder de kortlopende schulden. De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de organisatie. Daarnaast heeft PWN bij haar huisbankier beschikking over een rekening courant faciliteit ten bedrage van € 10 mln.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Vorraden	2.342	1.709
Vorraden	2.342	1.709
Waterdebiteuren	20.083	23.323
Handelsdebiteuren	1.268	3.886
Voorziening dubieuze debiteuren	(2.976)	(4.238)
Debiteuren	18.375	22.971
Vorderingen op Groepsmaatschappijen	300	6
Vorderingen op maatschappijen waarin wordt deelgen	8.544	7.184
Vorderingen op groepsmaatschap. en overige deelnem	8.844	7.190
Vorderingen op personeel	62	102
Te vorderen belastingen, pensioen- en soc. premies	1.929	1.045
Lening U/G Deelnemingen	2.000	2.043
Overige vorderingen	7	5
Vorderingen	3.997	3.195
Vooruitbetaalde kosten	885	444
Nog te factureren drinkwatergelden		1.765
Overige overlopende activa	26.638	27.573
Overlopende activa	27.523	29.782
Liquide middelen	19	144

17.5. Eigen vermogen

Het geplaatste aandelenkapitaal bestaat uit 15.000 gewone aandelen. Alle aandelen worden gehouden door de Provincie Noord-Holland.

De wettelijke reserve kosten in ontwikkeling is in het verleden gevormd op grond van artikel 2:365 lid 2 BW. In 2021 is de boekwaarde van de kosten in ontwikkeling verminderd. Hierdoor is de wettelijke reserve kosten in ontwikkeling voor € 2,1 miljoen vrijgevallen in 2021.

Het resultaat over het boekjaar wordt volledig toegevoegd aan de algemene reserve. In overeenstemming met de statutaire dividendbepaling in artikel 24c is € 621.000, - aan uit te keren dividend ten laste van de algemene reserve gebracht. Dit dividend wordt na goedkeuring door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders uitgekeerd.

bedragen x € 1.000	Geplaatst kapitaal	Algemene Reserve	Wettelijke reserve Deelnemingen	Wettelijke reserve kosten in ontwikkeling	31-12-2021	31-12-2020
Saldo primo jaar	6.795	231.742	888	7.223	246.648	239.576
Mutatie wettelijke reserve boekwaarde kosten in ontwikkeling	-	2.117	-	(2.117)	-	-
Dotatie wettelijke reserve deelneming	-	-	-	-	-	-
Resultaat boekjaar	-	11.200	-	-	11.200	7.763
Dividend 2020	-	(621)	-	-	(621)	(603)
Overig	-	-	-	-	-	(88)
Saldo ultimo jaar	6.795	244.437	888	5.106	257.226	246.648

17.5.1. Verschil eigen vermogen en het resultaat tussen de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening

Het verschil tussen het eigen vermogen volgens de enkelvoudige balans en het eigen vermogen volgens de geconsolideerde balans wordt verklaard door het feit dat voor het negatieve resultaat van een deelneming een voorziening is getroffen in de enkelvoudige jaarrekening. Echter in de consolidatie wordt deze vordering geëlimineerd, waardoor er geconsolideerd geen sprake is van een negatief resultaat en deze niet voorzien kan worden.

Dit resulteert in een verschil tussen de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening. Daarnaast zijn er correcties geweest in de enkelvoudige jaarrekeningen van de deelnemingen, waardoor verschillen zijn ontstaan in de eigen vermogensposities.

Het verschil tussen het enkelvoudige en geconsolideerde eigen vermogen heeft zich in het boekjaar als volgt ontwikkeld:

bedragen x € 1.000	
	2021
Eigen vermogen volgens de geconsolideerde jaarrekening	257.948
Af: Voorziening PWNT 2021	(1.621)
Bij: Correctie resultaat PWNT 2020	453
Bij: VPB dochters en overig	205
Eigen vermogen volgens de enkelvoudige jaarrekening	257.226

Het verschil in het resultaat is als volgt opgebouwd:

bedragen x € 1.000	
	2021
Resultaat volgens de geconsolideerde jaarrekening	9.316
Bij: Voorziening deelneming	1.621
Bij: VPB dochters	263
Resultaat volgens de enkelvoudige jaarrekening	11.200

17.6. Voorzeningen

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Voorziening uitkeringen post-actieven	1.719	1.780
Voorziening organisatieontwikkeling	274	859
Voorziening jubileumuitkeringen	303	228
Voorziening Latente belastingverplichting	312	461
Overige voorzieningen	1.388	1.844
Voorzeningen	3.996	5.171

bedragen x € 1.000	31-12-2021	Dotatie	vrijval	Onttrekkingen	31-12-2020
Voorziening uitkeringen post-actieven	1.719	509	(272)	(298)	1.780
Voorziening organisatieontwikkeling	274	56	(190)	(451)	859
Voorziening jubileumuitkeringen	303	134	-	(60)	228
Voorziening Latente belastingverplichting	312	-	(105)	(44)	461
Overige voorzieningen	1.388	506	(730)	(231)	1.844
Voorzeningen	3.996	1.205	(1.297)	(1.084)	5.171

De personeel gerelateerde voorzieningen worden gedeeltelijk berekend tegen de contante waarde van de toekomstige betalingsverplichtingen, waarbij rekening is gehouden met de verwachte salarisstijgingen.

De personeel gerelateerde voorzieningen bestaan met name uit aangegane verplichtingen inzake uitkeringen aan post-actieven. Dit zijn de voorzieningen als WW en WGA waarvoor PWN eigenrisicodragend is. Ook onderdeel van de voorzieningen zijn medewerkers met afspraken op grond van het sociaal plan, dan wel de medewerkers die gebruikmaken van de FUR-suppletierегeling.

De dotatie aan de personele voorzieningen bestaat met name uit nieuwe dotaties WW en WGA. De onttrekkingen bestaan met name uit de maandelijkse uitkeerverplichtingen. De vrijval is gerelateerd aan de vrijgevallen verplichtingen.

De voorziening organisatieontwikkeling is gevormd in verband met de in 2017 uitgevoerde reorganisatie om PWN bestendig te maken voor de toekomst. Hiervoor is een schatting gemaakt van de kosten welke hiermee gemoeid zijn. De voorziening is opgenomen tegen contante waarde. De WW voor de werknemers die tijdens de reorganisatie PWN hebben verlaten en nog geen nieuwe arbeidsrelatie hebben zijn onderdeel van de voorziening. Deze voorziening neemt steeds verder af.

De overige voorziening is in 2021 aangevuld met een bedrag van € 0,4 miljoen. De categorie "Overig" bestaat uit voorzieningen voor onderhoudsverplichtingen en contractuele

verplichtingen (dotatie van 0,4 miljoen) en de voorziening ten behoeve van het employability budget. Deze algemene voorzieningen zijn contant gemaakt tegen de gehanteerde disconteringsvoet van 2,72%. Mits de voorziening een doorlooptijd langer dan een jaar kent.

De verwachte onttrekking voor de totale post voorzieningen zal voor het komende boekjaar € 1,2 miljoen bedragen.

17.7. Langlopende schulden

De gemiddelde resterende looptijd is 13,88 jaar (2020: 13,6 jaar). De stijging heeft te maken met de in 2020 en 2021 nieuw aangetrokken financieringen. Het gemiddelde rentepercentage over de resterende looptijd van deze leningen bedraagt 2,76% (2020: 3,00%). Een bedrag van € 184,4 miljoen (2020: € 167,5 miljoen) heeft een resterende looptijd van meer dan 5 jaar. De marktwaarde van de langlopende schulden bedraagt € 539,8 miljoen (2020: € 585,8 miljoen).

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Langlopende schulden derden	413.246	347.944
Aflossingsverplichting in boekjaar	36.889	65.722
Saldo per 1 januari	450.135	413.667
Nieuwe leningen	30.000	75.000
Aflossingen	(36.889)	(65.722)
Aflossingsverplichting volgend boekjaar	(88.389)	(36.889)
Totaal mutaties	(95.278)	(27.611)
Totaal langlopende leningen (excl. kortlopend deel)	354.857	386.056
Totaal langlopende leningen (incl. kortlopend deel)	443.246	422.945
Langlopende schuldverplichting (mutatie doorzak)	(1.062)	27.190
Totaal langlopende verplichtingen (excl. kortlopend deel)	353.795	413.246

17.8. Kortlopende schulden

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar. De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

De aflossingsverplichting langlopende schulden komend boekjaar zijn gestegen ten opzichte van voorgaand jaar. Dit is veroorzaakt doordat in 2020 een aantal leningen volledig zijn afgelost. In 2021 zijn echter nieuwe leningen aangegaan.

De schulden aan kredietinstellingen betreft de negatieve rekening-courantpositie bij de bank. Dit wordt veroorzaakt door de timing van de incasso's van waterdebiteuren.

De stijging van de voorschotten watergelden houdt verband met de timing van de voorschotten en eindafrekeningen van de drinkwaterklanten. De te betalen belastingen bestaan met name uit de af te dragen Belasting op Leidingwater en de af te dragen loonheffing. Schulden aan leveranciers is ten opzichte van 2020 gestegen. Dit wordt veroorzaakt door de timing van de betalingen.

De schulden aan groepsmaatschappijen hebben betrekking op Aquanet B.V., PWNT Holding B.V. en de Kennemer Duincampings B.V. De schulden aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen hebben betrekking op N.V. Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK). Dit betreft kortlopende schulden waarover geen rente wordt berekend.

bedragen x € 1.000	31-12-2021	31-12-2020
Aflossingsverplichting langlopende schulden	88.389	36.889
Schulden aan kredietinstellingen	7.142	3.837
Voorschotten watergelden	18.023	15.657
Te betalen belastingen, pensioen- en soc. premies	4.802	5.071
Schulden aan leveranciers	25.536	22.945
Schulden aan groepsmaatschappijen	204	310
Schulden aan maatschap. waarin wordt deelgenomen	636	2.098
Overlopende passiva	16.922	17.010
Kortlopende schulden	161.654	103.817

De overlopende passiva bestaan met name uit nog te betalen rentekosten en de verplichtingen inzake het flexibele arbeidsbudget. Ook zijn hieronder vooruit ontvangen bedragen opgenomen, waar in de nabije toekomst een verplichting tegenover staat.

17.9. Transacties met verbonden partijen

Provincie Noord-Holland

Jaarlijks vindt er een dividenduitkering plaats. Daarnaast zijn er in het verslagjaar transacties met de Provincie Noord-Holland te identificeren gelegen in de uitvoering van de beheerovereenkomsten.

Directie en commissarissen (inclusief nevenactiviteiten)

Buiten de jaarlijkse beloning zijn er in het verslagjaar geen transacties met directie en commissarissen geweest.

Meegeconsolideerde deelnemingen

Naast aflossingen en rente van de leningen hebben er ook doorbelastingen van kosten plaatsgevonden. In 2021 is besloten om een deel van de openstaande vorderingen op PWNT Holding B.V. via een kapitaalstorting af te wikkelen. Deze kapitaalstorting heeft geen effect op het resultaat van PWN, aangezien voorgaande jaren reeds een voorziening is getroffen voor deze vorderingen.

Niet meegeconsolideerde deelnemingen en participaties

Buiten de aflossingen van de leningen zijn er in het verslagjaar geen transacties met niet meegeconsolideerde deelnemingen en participaties geweest.

17.10. Gebeurtenissen na balansdatum

In 2022 is PWNT Holding B.V. verkocht aan Nijhuis Saur Industries. Vanaf 2022 werken PWN en Nijhuis Saur Industries samen aan de effectuering van de aandelenoverdracht. De partijen gaan een aanvullende overeenkomst aan om de komende vijf jaar intensief te blijven samenwerken op het gebied van research en development.

18. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

18.1. Verplichtingen uit hoofde van de Drinkwaterwet (WACC)

In de drinkwaterwet is een belangrijke financiële kader opgenomen voor tariefbeheersing. Zo is een maximum gesteld aan de vermogenskosten die door de drinkwaterbedrijven in rekening mogen worden gebracht (WACC). PWN heeft in 2021 naar verwachting geen WACC overschrijding (2020: € 0,85 miljoen). De overschrijding die PWN in 2020 heeft gerealiseerd is verwerkt in de tarieven in 2022 en worden daarmee in 2022 aan de klanten teruggegeven, conform de drinkwaterwet. Per 31 december 2021 heeft PWN een verplichting van € 0,85 miljoen.

18.2. Garanties

PWN heeft vanuit het in 2021 opgestelde en vastgestelde garantieraamwerk samen met de gemeente Amsterdam dertien garanties op leningen aan financiers van de WRK afgegeven. Dit betreffen uitgegeven leningen van de financiers aan de WRK met een totale waarde van € 129 miljoen per 31 december 2021 (2020 € 119 miljoen).

PWN staat garant voor nakoming van een opdracht van PWNT Holding B.V. inzake de levering van een zuiveringsinstallatie aan South West Water Ltd. in 2018. De maximale resterende aansprakelijkheid wordt bij niet nakoming door PWNT Holding B.V. geschat op € 1 miljoen (2020: € 1 miljoen) welke na de volledige oplevering van het project in 2021 opgeëist zou kunnen worden.

PWNT heeft (zoals gebruikelijk) diverse garanties voor opgeleverde projecten afgegeven welke deels worden afgedekt door leveranciersgaranties en verzekeringen. Het gaat om het functioneren dan wel breuk garanties voor membranen en (latente) defect garanties ten aanzien van ontwerp of constructiefouten.

18.3. Financiële verplichtingen

PWN is de verplichting aangegaan om PWNT Holding B.V en haar dochterondernemingen van financiële steun te voorzien, met een maximum van € 0,75 miljoen, om de continuïteit alsmede het blijven voldoen aan haar verplichtingen door PWNT Holding B.V. en haar dochterondernemingen, voor de komende 12 maanden na datering jaarrekening PWNT Holding B.V., te kunnen garanderen. Deze verplichting verloopt op 22 november 2022.

Meerjarige financiële verplichtingen voor de totale looptijd van de verplichtingen ad € 165,1 miljoen zijn aangegaan uit hoofde van het onderhoud/beheer van installaties, uit hoofde van investeringen en overige activiteiten. De totale looptijd van deze verplichtingen is korter dan 7 jaar. De verplichting korter dan 1 jaar bedraagt € 66,4 miljoen.

In bovenstaande verplichting is een meerjarige financiële verplichting inbegrepen voor de afname van drinkwater. De verwachte last voor de komende 5 jaar bedraagt per jaar € 10,9 miljoen.

De totale operationele leaseverplichting bedraagt € 3,7 miljoen, met de volgende onderverdeling:
Korter dan 1 jaar: € 1,1 miljoen
Tussen 1 en 5 jaar: € 2,5 miljoen
Langer dan 5 jaar: € 0,1 miljoen

Gedurende het verslagjaar zijn € 1,4 miljoen aan leasekosten in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

18.4. Fiscale eenheid

Binnen PWN is sprake van een fiscale eenheid voor de btw en de vennootschapsbelasting. PWN staat aan het hoofd hiervan.

Naast PWN zijn de volgende vennootschappen in de fiscale eenheid btw en vennootschapsbelasting opgenomen:

- PWNT Holding B.V., te Velsbroek (100%)
- PWNT B.V., te Velsbroek (100%)
- PWNT R&D B.V., te Velsbroek (100%)
- Aquanet B.V., te Velsbroek (100%)
- De Kennemer Duincampings B.V., te Velsbroek (100%)

In verband met de verkoop van PWNT Holding B.V. en haar dochtermaatschappijen, zal de fiscale eenheid worden ontvlochten. De onderlinge verrekeningsystematiek is dat er wordt afgerekend met de dochters op basis van het fiscale resultaat van de dochter, echter wordt in de afrekening richting de dochtermaatschappijen rekening gehouden met de voordelen van de fiscale eenheid (horizontale verliesverrekening). Doordat enkel de dochterentiteiten na horizontale verrekening een fiscaal positief resultaat hebben geboekt is er bij de dochterentiteiten een vpb-last geboekt. Naast een directe vpb-last is een passieve belastinglatentie opgenomen bij PWN doordat de commercieel-fiscale verschillen waarop de latentie betrekking heeft aan haar toe te rekenen zijn.

Op grond van de Invorderingswet zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochterondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting.

19. BEZOLDIGING EN VERGOEDINGEN AAN BESTUURDERS EN COMMISSARISSEN

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2021 voor PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland is € 209.000. Het weergegeven toepasselijke WNT-maximum per persoon of functie is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van de Raad van Commissarissen bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Voor 2021 is de WNT opgenomen voor de Algemeen Directeur, de Algemeen Directeur ad interim, de voormalig Algemeen Directeur, de sectordirecteuren (nieuw per 2021) en de Raad van Commissarissen.

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

bedragen x € 1	H. Doedel	
Functiegegevens	Directeur a.i.	
Kalenderjaar	2021	2020
Aanvang functievervulling	01-01-2021	17-02-2020
Einde functievervulling	31-01-2021	31-12-2020
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1	11
Omvang van het dienstverband in uren	125	1.402
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	199	193
Maxima op basis van de normbedragen per maand	21.000	262.300
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	283.300	
Bezoldiging		
Werkelijk uurtarief lager dan het (gemiddeld) maximum uurtarief?	Ja	
Bezoldiging in de betreffende periode	20.938	255.135
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 276.073	
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		
Bezoldiging	€ 276.073	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	€ /.....	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt

bedragen x € 1	H. Doedel	P. Pistor	J.L.Cuperus
Functiegegevens	Algemeen directeur (a.i.) Sectordirecteur Drinkwater (a.i) Directeur (a.i.)	Algemeen directeur	(voormalig) Algemeen directeur
Aanvang functievervulling in 2021	01-02-2021	01-07-2021	01-01-2021
Einde functievervulling in 2021	31-12-2021	31-12-2021	31-03-2021
Omvang dienstverband	0,89	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Nee	Ja	Ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 170.150	€ 92.324	€ 51.619
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -	€ 12.170	€ 5.928
Subtotaal	€ 170.150	€ 104.493	€ 57.548
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 170.178	€ 105.359	€ 51.534
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag			
Bezoldiging	€ 170.150	€ 104.493	€ 57.548
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	€ /	€ /	€ 6.013 / Optische overschrijding*
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2020			
Functiegegevens	N.v.t.	N.v.t.	Algemeen directeur
Aanvang functievervulling in 2020	N.v.t.	N.v.t.	01-01-2020
Einde functievervulling in 2020	N.v.t.	N.v.t.	31-12-2020
Omvang dienstverband	N.v.t.	N.v.t.	1,00
Dienstbetrekking?	N.v.t.	N.v.t.	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.v.t.	N.v.t.	€ 172.592
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	N.v.t.	€ 22.395
Subtotaal	N.v.t.	N.v.t.	€ 194.987
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	€ 201.000
Bezoldiging	N.v.t.	N.v.t.	€ 194.987

* (Voormalig) Algemeen directeur: Er is sprake van een optische overschrijding, in 2021 heeft uitbetaling van vakantiedagen plaatsgevonden waarvan het recht is ontstaan in 2020.

bedragen x € 1	G. ten Bosch	S. van Wesemael	M. Lodewijk	P. Franken
Functiegegevens	Sectordirecteur Bedrijfsvoering	Sectordirecteur Natuur	Sectordirecteur Drinkwater Productie	Sectordirecteur Drinkwater Distributie
Aanvang functievervulling in 2021	01-01-2021	01-01-2021	01-12-2021	01-03-2021
Einde functievervulling in 2021	31-12-2021	31-12-2021	31-12-2021	31-12-2021
Omvang dienstverband	1,00	1,00	1,00	1,00
Dienstbetrekking?	Ja	Ja	Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 158.361	€ 144.643	€ 10.362	€ 89.777
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 22.662	€ 21.959	€ 1.655	€ 12.290
Subtotaal	€ 181.023	€ 166.602	€ 12.017	€ 102.066
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 209.000	€ 209.000	€ 17.751	€ 175.216
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag				
Bezoldiging	€ 181.023	€ 166.602	€ 12.017	€ 102.066
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	€ /.....	€ /.....	€ /.....	€ /.....
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	-
Gegevens 2020				
Functiegegevens	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Aanvang functievervulling in 2020	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Einde functievervulling in 2020	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Omvang dienstverband	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Dienstbetrekking?	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Beloningen betaalbaar op termijn	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Subtotaal	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	B.B. Schneiders	M.E.T. Pigeaud- Wijdeveld	K.D. Schuijt- Tresierra Unzaga	L.A. Thimister- Van Druten	P. Vermaat
Funcțiegegevens	President- commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris
Aanvang functievervulling in 2021	01-01-2021	01-01-2021	01-01-2021	01-01-2021	01-01-2021
Einde functievervulling in 2021	31-12-2021	31-12-2021	31-12-2021	31-12-2021	31-12-2021
Bezoldiging					
Bezoldiging	€ 21.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 31.350	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.900
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag					
Bezoldiging	€ 21.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	€ /	€ /	€ /	€ /	€ /
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2020					
Funcțiegegevens	President- commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris
Aanvang functievervulling in 2020	01-07-2020	01-12-2020	01-01-2020	01-01-2020	01-12-2020
Einde functievervulling in 2020	31-12-2020	31-12-2020	31-12-2020	31-12-2020	31-12-2020
Bezoldiging					
Totale bezoldiging	€ 6.245	€ 989	€ 11.868	€ 11.028	€ 919
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 15.199	€ 1.707	€ 20.100	€ 20.100	€ 1.707

Velserbroek, 25 april 2022

De directie,

Mw. P.M. Pistor

N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland

De Raad van Commissarissen,

Dhr. mr. B.B. Schneiders (president-commissaris)

Dhr. ir. P. Vermaat MBA

Mw. dr. K.D. Schuijt

Mw. L. van Druten MSc

Mw. drs. M.E.T. Pigeaud-Wijdeveld RC

20. OVERIGE GEGEVENS

20.1. Statutaire winstverdeling

De resultaatbestemming vindt plaats overeenkomstig artikel 2 van de overeenkomst houdende regelingen en bepalingen naar aanleiding van de verzelfstandiging van het Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noord-Holland. Waarbij de dividenduitkering in procenten van de nominale waarde van de aandelen (9%) meer bedraagt dan het gewogen gemiddelde rendement van de in het desbetreffende boekjaar uitgegeven langlopende staatsleningen. Maximale dividenduitkering bedraagt 15% van de nominale waarde van de geplaatste aandelen. Het alsdan nog beschikbare winst zal worden opgenomen in de algemene reserve.

20.2. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Vanaf de volgende pagina is de controleverklaring van de onafhankelijke accountant opgenomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland te Velsbroek gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland per 31 december 2021 en van het resultaat over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de Wet normering Topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2021;
- ▶ de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2021;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en de Regeling Controleprotocol WNT 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het directieverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 25 april 2022

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. B.J.P. Langedijk RA

Colofon

Tekstproductie en vormgeving: PWN, Buro Jung
Fotografie: PWN, Marijke Kodden

© 2022

PWN
Postbus 2113
1990 AC Velsersbroek
023 - 541 3333
www.pwn.nl